**Incipiūt ſermões cõmūes eiuſ/
dem diſcipuli omni tempe pre/
dicabiles. Sermo. CXXXVII.
De cogitationibus.**

COgitatio
eorū apud
altiſſimum. Sap. v.
Sciendū q tria ſunt
pncipaliter cum quibꝫ merem̄ 7 peccamꝰ. ſcꝫ
cogitatiõe. locutiõe. 7 ope. Vn̄ tres ſmo/
nes ſunt hic formādi. Primꝰ d̃ cogitatio
ne. Secūdus de locutiõe. Tertiꝰ de opere
quō nos in vnoqꝫ illoꝝ hic debeamus. vt
mereamr̄ 7 ne peccemꝰ. Quantū ad pmū
ſermonē ſciendū. q hic tria ſunt dicenda.
Primo q̄ ſūt hoī cogitāda. Secūdo que
D obliuiſcēda. Tertio exemplū. Circa
primū ſciendū. q hoī volēti pficere q̄tu
oꝛ ſūt cogitāda. Primo habēde ſūt co/
gitatiões. que valēt ad peccati deteſtatio/
nem. Sed diceres que ſūt ille. Rn̄det
qn̄ quis cogitat damna q̄ pctā inferūt. nā
pctm̄ facit hoīeꝫ miſerū in pn̄ti vita. qꝛ ſpo
liat eū oībꝫ bonis 7 meritꝭ que fecit in oībꝰ
ꝟtutibꝫ 7 gratijs. Si enī tot bona opa q̄s
haberet 7 ꝟtutes. q̄t paradiſus hꝫ nobiles
arbores flores herbas 7 radices. Itē q̄t celū
ſtellas. q̄t mare guttas: hec omīa p vno
peccato mortali pdit. ſic q nunq̄ habebit
aliqd bonū in celo p his oībꝫ. niſi p pnitē
tiam recupabit. Ezech. xviij. Si auerte/
rit ſe iuſtꝰ a iuſticia 7 fecerit iniq̄tatē. nun/
quid viuet? omēs iuſticie eiꝰ q̄s fecerit non
erūt in memoria. Inſup pctōꝛ exn̄s in pec/
cato mortali nihil boni pōt opari. qd ſibi
ſit meritoriū. q̄ꝫ diu ſcient ſtat in pctō mor/
tali. Leuit. xxij. Si maculā habuerit non
erit accept. deo. Eſa. p. Non accipiam a
vob ſacrificiū. qꝛ manꝰ vr̄e plene ſangui/
ne ſunt. Itē pctm̄ facit hoīeꝫ tam vilem et
indignū. q ille q̄ ante pctm̄ dignꝰ erat ce/
lo 7 bonis celeſtibꝫ. poſt pctm̄ nō eſt dignꝰ
pane q̄ veſcit 7 paſcit. Ergo moderatiꝰ eo
vti deberet q̄ꝫtūcunqꝫ poſſet. Vn̄ Ezech.
iiij. Panē tuū in pōdere comedas 7 aquā
tuā in mēſura bibas. imo pctōꝛ indigniōꝛ
eſt oībꝫ creaturis. Vn̄ Ariſto. j. polit. Si
cut optimū aīaliū eſt hō fruēs lege 7 iuſti/
cia. ſic peſſimū aīaliū eſt hō a lege 7 iuſticia
ſeparatus. Ergo ſi indigniōꝛ eſt omibus
creaturis irrationabilibꝫ. conſequent ſe/
quitur. q non eſt dignꝰ vti creaturis. Er/
go peccatum facit hominem tam miſerū q
nullius boni nec temporalis nec ſpiritualis
dignus eſt. Ergo miſeria peccatorum taꝫ
magna 7 tam periculoſa eſt. q ſi oēs crea/
ture deflerent miſeriam peccatorum. etiaꝫ
omnes lapides. omnia ligna. omnia ani/
malia terre. omnes aues celi 7 oēs hoīes
viuētes in mūdo. non poſſent digne dam/
num peccatoris. in qd p vnū peccatū mor/
tale incidit deflere. Sed heu plures pecca/
tores centum peccata mortalia cõmittunt
nec vnam guttam flent pro illis omnibus.
Ratio eſt. quia non cognoſcūt q̄ꝫta bona
perdiderunt 7 in quot mala ceciderūt. Si
hec veraciter cognoſcerent. non ſolū plo/
randum eſſet eis ſed etiam vlulandū. quia
nihil tam malum homini q̄ꝫ peccatū mor/
tale. Melius enim eſſet homini q decē mi/
lia demonia in ſe haberet. vel etiam cum
oībꝫ gladijs q̄ vnq̄ꝫ fabricati ſūt trāſſige/
ret. vel ī igne cõbureret vel aq̄s ſbmerge/
ret vl̄ cū rotis rotaret q̄ꝫ q cū vno peccato
mortali deum ſcienter 7 voluntarie offen/
deret. quia peccatum cum conſūmatū fue/
rit generat morteꝫ. ſ. anime. que mors ma/
gis timenda eſt q̄ꝫ mors corporis. Unde
Gregꝰ. Morte corporis omnis homo poti/
us deberet mori. q̄ꝫ cum vno peccato mor/
tali deum offendere. Unde Ariſto. iiij.
eth. Melius eſt mori q̄ꝫ facere cõtra bonū
virtutis. Secunde cogitatiões ſunt P
que faciunt ad contemptū ſuiipſius 7 ad
humiliationē ppriam que habende ſūt ho/
mini volenti proficere. Sed diceres.
que ſunt iſte cogitationes. Reſpōdeo. Co
gitare defectus nr̄os in cõmuni 7 in ſpecia
li. Cogitare quid ſumuſ. quid fuimꝰ. 7 q̄d
erimus. Bern̄. Cogita ergo vnde venis 7
erubeſce. vbi es 7 ingemiſce. quo pperas 7
pertimeſce. Unde Augꝰ. in ſer. O homo ſi
ꝯſideras q̄d per os. quid p nares ceteroſqꝫ

meat⁹ egrediat᷑·nūq̄ꝫ vili⁹ſterq̇liniū̇ inue-
niſti. Vñ etiā Bern̄· Nos miſeri ⁊ miſera
bilit᷑ nati q̄bꝫ datū eſt cū merore naſci·cum
labore viuere·cū dolore mori. Vñ Aug⁹·
de ſpū ⁊ aīa. Lugētes in hāc vitā intraui-
mus·cū labore viuim⁹·⁊ timore exituri ſu-
muſ. Iſta oīa debēt nos inducē ad hūilita
tē ⁊ hūiliationē ꝓpriā ⁊ ad contēptū ſuiipſi
Q us. ¶ Tertie cogitatiōes ſūt q̄ ꝓmouēt
hoīeꝫ ad ꝑfectū ⁊ ſtudiū ꝟtutū. Sꝫ que
ris que ſūt iſte cogitatiōes. Rñdet ꝙ iſte
cogitatiōes ſūt. Cogitare videlicet primo
de ꝟtutibꝫ· ⁊ de p̄mio qđ ꝟtutibꝫ dat᷑· et
etiā de dignitate ꝟtutū·nā nihil repit᷑ no
bili⁹ ⁊ p̄ciosius ꝟtutibꝫ. Vñ ꝓhi antiq̇ n̄
habuerūt noticiā dei ſic nos·nec p̄miū qđ
dabit᷑ virtuoſis expectabant· tn̄ intende-
bant virtutibus ꝓpter nobilitates virtu-
tum. Temperantiam habuerunt in cibis
⁊ potibus ⁊ in operibus carnis· fortitudi-
nem que eſt ſecunda virtus habuerunt ſic
ꝙ multa mala ⁊ opprobria ⁊ aduerſitates
⁊ deriſiones patienter ſuſtinuerunt. Et in
paupertate ſpiritus· que eſt tertia virtus
tantum ſtuduerunt·ꝙ hec temporalia bo-
na valde contempſerunt·quia cum labore
acquiruntur·cuꝫ timore ⁊ ſollicitudine poſ
ſidentur · ⁊ cum dolore amittuntur · qua-
re multi de eis magnos theſauros abiece-
runt·ſicut ſocrates diogenes ⁊ multi aliȷ̄·q̇
propter ſtudium omnia reliquerunt·⁊ iu-
ſticiam que eſt quarta virtus intantum di
lexerunt· vt nulli inferrent aliquam iniuri-
am. Item tam nobilis eſt virtus·ꝙ nulluſ
honorandus eſt niſi ſolum virtuoſus. Vn
de Ariſto·iiȷ̄·eth· Honor eſt premiū virtu
tis. Et q̄ꝫtumcunq̄ꝫ virtuoſus honoratur
adhuc maioris honoris eſt dignus. Vn-
de Ariſto·iiȷ̄ eth· Virtuti perfecte non ſit
condignus honor· Imo tam nobilis eſt vir
tus·ꝙ omnes in celo ⁊ in terra tam angeli
q̄ꝫ ſancti non valent remunerare ſufficien-
ter cum omnibus gaudiȷ̄s virtutē virtuo-
ſi hominis·niſi ſolus deus. Auguſtinus in
li·de ciuita·dei. Premiū virtutis eſt ipſe
deus qui virtutem dedit. Item ſciendum
ꝙ virtus eſt tam nobilis ⁊ tam vtilis·ꝙ ꝓ
pter hāc deus ⁊ omēs ſancti ⁊ angeli ſingu
lariter illū qui ꝟtuoſus ē diligūt·tam etiā
ſingularit᷑ diligūt vnū ꝟtuoſum·ꝙ pr̄ vel
mater nūq̄ꝫ dilexerūt ſic ſuū vnigenitū fili
um·imo intantū dn̄s diligit ꝟtuoſum· vt
mīmū bonū qđ facit ille ꝟtuoſus· pl⁹ va-
let corā eo ⁊ ſanctȷ̄ ei⁹·q̄ꝫ oīa bona q̄ facta
ſūt ab initio mūdi ⁊ etiā q̄ fieri pñt vſq̄ꝫ in
finē ſeculi·ab oībꝫ vitioſis hoībꝫ in peccato
mortali conſtitutis· licet multi mali hoīes
multa opera fecerunt de genere bonorum·
ſicut ille fecit hec·⁊ alter alia. Item felix ē
qui poteſt dicere cum p̄s· Multiplicabis
in anima mea virtuteꝫ. Vnde Auguſtin⁹
Virtus anime donum excellentiſſimum ē
Quare cogitationes que habende ſūt ho-
mini volenti proficere ſunt ille que incitāt
hominem ad dilectioneꝫ dei ⁊ proximi·qđ
etiam habes alibi vbi dicitur: Beneficia
autem dei ⁊ charitatem ipſius cognoſcere
debemus in dignitate creationis. Iſta q̄
re ante ſermone· ciȷ̄·O· ¶ Quantum R
ad ſecundum tunc eſt ſciendū·ꝙ quattuor
ſunt obliuiſcenda ⁊ nunq̄ꝫ ad memoriam
ducēda. Primū eſt bonitas ⁊ ſanctitas
ꝓpria· Cum magno enim periculo hec ad
memoriam reuocantur niſi in extrema ne-
ceſſitate·quia hoc generat complacentiaꝫ
ſuiipſius ⁊ ſpiritualem ſuperbiam in ſeip-
ſo. Vñ Greg⁹· Quiſquis reminiſcēdo bo
num quod geſſit· dum ſe apud ſe erigit·
apud humilitatis auctoreꝫ cadit. Quidā
enī aſcribunt ſibi bona ſua ⁊ nō deo. Vñ
Greg⁹· Qui accepta bōa ſibi arrogat ſuis
donis contra deum pugnat. Contra quoſ
dicit Iſido· De iuſticia ⁊ ꝟtute nulla ele-
uatione ſuperbias· de bonis factis non te
exaltes· de bono opere non glorieris· peri-
culoſum eſt enim multum. Aug⁹· Deſcen-
de vt aſcendas·humiliare vt exalteris· ne
exaltatus humilieris. Vñ bona nr̄a ope-
ra ⁊ virtutes ⁊ merita non ſunt ad memo-
riaꝫ reuocanda niſi in extrema neceſſitate
Vnde Job· in ſūma tribulatione bona
ſua recogitauit·ne in tot anxietatibus de-
ſperaret dicēs: Si ābulaui in vanitate·ſi
negaui qđ volebāt pauperes·⁊ ſic de aliȷ̄s
bonis q̄ ibi enumerat· Silr̄ rex Ezechias
cū mori debuiſſet·dixit vt hēt᷑·iiȷ̄· Reg·xx

Memēto dn̄e quō ambulauerim coraʒ te
in ꝟitate ⁊ corde ꝑfecto · ⁊ qđ bonuʒ eſt in
oculis tuis fecerim. Igit̄ non niſi in ſūma
neceſſitate bonitaſ ⁊ ſanctitas ꝓpria ad me
moriā eſt reuocāda · vel etiā mala queꝗs
S ꝑ deo ꝑtulit. Secūdo obliuiſcēda ē in
iuria ab aliꝭs illata. Vn̄ Leuitꝭ · xix · Ne
memoreris iniurie ciuiū tuoꝝ · non queras
vltionē · nō oderis frēm tuū in corde tuo.
Sʒ ſūt aliq̄ q̄ dicūt: Indulſi ſibi · ſʒ nō ob
liuiſcar. Cōtra q̄s dicit Bern̄ · ſuꝑ Cantꝭ ·
Sūt aliq̄ donātes iniuriā vt nō vlciſcant̄
tn̄ ſepius improperāt. Sunt aliqui licet ſi
leant · manet tamen alta mente repoſitum ·
⁊ rancorem tenent in animo · quorum neu
tra plena eſt indulgentia · ⁊ animus obli
uioſus beneficiorū ⁊ iniuriarum tenax · eſt
velut calcatorium feces retinens · ⁊ quod
purum eſt exire permittens. Sed quilibet
chriſtianus ex toto indulgere debet exēplo
chriſti qui ſuis crucifixoribꝰ indulſit · ſic et
nobis indulget. Bern̄ · Tam liberalit̄ deꝰ
omnem iniuriā donat · vt nec damnet vlci
ſcendo · nec confundet improperādo ⁊c.
Sic ⁊ nos ſimili modo indulgere debemꝰ
T proximis noſtris. ¶ Tertio eſt obliuiſcē
da delectatio de preteritis peccatis. Hec
enim recordatio valde periculoſa eſt multꝭ
Augꝰ · Malum eſt nunꝗ̄ de peccatis cogi
tare. Peius eſt cum cogitat de eis ⁊ non
dolet. Peſſimū cū cogitat ⁊ delectatur cū
eiſdem. Vnde Hugo de ſancto victore.
Qn̄ deus in cōtritione abſoluit peccatorē
a peccatis · ligat eum vinculo perpetue de
teſtationis · vt ſemper peccatum de cetero
deteſtetur. Ergo qn̄ homo cogitat de ꝑte
ritis peccatis ⁊ delectatur in eiſdē · hoc ē ni
mis ꝑiculoſū ⁊ malū ſignū · q̄ eſt ſignū ꝙ
Q hō non eſt vere penitēs. ¶ Quarto ob
liuiſcendū eſt ꝙ hō non debet cogitare de
ꝓfunditate dei ⁊ de abſconditꝭ ipſius · q̄ q̄
talia cogitāt · in magnos errores multoti
ens incidunt volētes ꝓfunde nimis ꝑſcru
tari deitatē ⁊ ſanctā trinitatē. Contra q̄s
dicit Salomon: Altiora te non queſieris
ſed que precepit tibi deuſ illa cogita ſemꝑ
Vnde ſciendū etiā ꝙ familiarē eſſe deo et
plurimū cogitare de deo bonū eſt ⁊ vtile.

Vn̄ dr̄ in ꝟbis ꝑmiſſis: Cogitatiōes iu
ſtorū apud altiſſimū. Silit̄ cogitare ſan
ctam trinitatē laudabile ē · ſed cogitare q̄
modo deus poſſit eē trinꝰ ⁊ vnꝰ · hʒ ꝓfunde
rimari nimis ꝑiculoſū eſt ⁊ factū inſipientꝭ
Similit̄ de incarnatiōe ꝓfunde ſpeculari ·
⁊ de ſacro eucharıſtie quō totus chriſtꝰ tā
magnꝰ ſicut in cruce pependit · poſſit eſſe ſub
tam parua ſpē panis · q̄ tales decipiūt̄ in
nimis ꝓfundis ſpeculatiōibꝰ. Quia apl̄s
dicit Rhoma · xij · Dico enī ꝑ grām q̄ da
ta eſt mihi oībꝰ q̄ ſunt int̄ vos · non plus ſa
pere q̄ʒ oportet · ſed ſapere ad ſobrietatem.
Si enī tales cogitarent paſſiōem chriſti · ⁊
poſtponerent tales profundas cogitatio
nes eēt deo magis acceptum · ⁊ eis plus ſa
lutiferum · quia tales qn̄qʒ cadunt in pro
priam complacentiam ⁊ in ſpūalem ſuper
biam · eſtimantes ſe aliquid ſcire ⁊ eſſe · cuʒ
tn̄ nihil ſint · ⁊ tales dānabunt̄ qn̄qʒ ꝓpt̄
talem ꝓpriam complacentiam ¶ Unde X
legitur exemplum · ꝙ quedam virgo deuo
ta ita vitam duxit ieiunādo · vigilādo · orā
do · ⁊ caſtigando ſe · ꝙ ab omnibꝰ ſancta re
putabatur: Contigit autem eam infirma
ri vſqʒ ad mortem · cuius confeſſionem q̄
dam deuotus ſacerdos audiuit · ⁊ ſuā ſpi
ritualem ſuperbiam ignorauit. Cui poſt
obitū ipſa apparuit nigra ⁊ valde horribil̄
⁊ ſacerdos expaueſcens queſiuit q̄ſnā eſſet
Et fatebat̄ ſe eſſe illam virgineʒ que qua
ſi ſctā reputabat̄. Et ſubiūxit dicens: ego
infelix tradita ſum infernalibus incendijs
cum inferiobus demonijs ⁊ cū infimis dā
natis eternaliter crucianda · ꝓpter meam
ꝓpriam complacentiam ⁊ ſpiritualem ſuꝑ
biam quam habui · ꝙ nullam equalem mi
hi reputaui · ſed ſuper omnes me extuli · et
alios homines iudicaui ⁊ ſpreui · ꝓpterea
ad profundum inferni deſcendi · de quo
nūqʒ liberabor · nā ſi ſiccate eēnt aque ma
ris · ⁊ fundus repletus papauere · ⁊ vna aui
cula in vno anno vnū granū deduceret · ꝙ
⁊ tunc poſſem ſaluari · omnes penas infer
ni eligerem vſqʒ ad illud tempus ſuſtine
re ſi finito illo tempore celum poſſem intra
re · ſed non ſic fiet quia in inferno nulla eſt
redemptio. Unde pater ſancte nec tu nec

aliquis ſanctus alius oret pro me· qꝛ nũꝗ liberabor.

¶ Sermo CXXXVIII de malis cogitationib⁹

AUferte malũ cogitationũ vr̃aruꝫ ab oculis meis. Eſa·p̈· Sic dicͭ Hiero· Tutiſſimũ atqꝫ pfectiſſimuꝫ eſt · vt aſſueſcat anim⁹ puigili cuſtodia diſcernere cogitationes ſuas· ⁊ ad pmũ cũ intrãt· vel pbare vel reprobare qđ cogitat· vt bonaſ cogitatiões ĩ ſe ſeruet· ⁊ malas ſtatim expellat hic nanqꝫ fons ẽ boni· ⁊ origo mali. Ideo ſaluator nr̃ q̇ eſt ſcrutator cordiũ ad nos loquitͬ in p̃miſſis ꝟbiſ: Auferte malũ Unde in p̃nti ſermõe q̇nqꝫ de cogitatiõibus ſũt dicẽda. Primo vñ cogitatiões habẽt originẽ. Secũdo q̄re ſum⁹ pni ad malum Tertio q̄ dãna inferũt nob̃ male cogitationes. Quarto q̇bꝫ cautelis debẽt q̇s ſe premunire a nociuis cogitatiõibꝫ. Quinto p

A que expelluntͬ male cogitatiões ¶ Circa pmũ ſciendũ ꝙ q̃ſtum ad pmenam originem· oẽs male cogitatiões ortum habuerunt a diabolo· qđ ſic patet. Cũ enĩ prim⁹ homo conditͬ in ſtatu innocẽtie nihil de malis cogitatiõibꝫ ſciret· venit diabolus in ſpecie ſerpentꝭ· ⁊ ſuaſit mulieri· ⁊ mulier vlterius viro· ⁊ ibi ex ſuggeſtione diaboli ortum habuerũt oẽs cogitationes male. Et eodem modo ⁊ ordine quo ibi ſuccreuerũt adhuc in nob̃ ſuccreſcũt. Unde ſm Aug Suggeſtio ſerpentis in nobis ẽ pm⁹ mot⁹ ex fomite. Comeſtio ꝟo mulieris eſt delectatio. Sed comeſtio viri eſt conſenſus. Per hec tria. ſ. ſuggeſtionẽ delectationẽ ⁊ conſenſum homo in temptationẽ ducitͬ· qꝛ temptatio per ſuggeſtionẽ que in cogitatione conſiſtit inchoatur· per delectationem cogitationis pgreditur· ⁊ per conſenſum conſũmatͬ· Et ſic patet pmũ videlicet vnde cogitatiões male ortum habeant.

B Sed q̃ſtum ad ſecundũ querit· quare homo pnior ſit ad cogitandũ malũ q̃ʒ bonũ. De h̃ pñt aſſignari tres cauſe. Prima ex nature corruptione in pmo parente· Et ad id facit qđ dicitͬ Sap̃ ·ix· Corpus qđ corrumpitͬ aggrauat animam· et terrena inhabitatio deprimit ſenſum multa cogitantem. Unde plus trahit vnus equuſ deorſum q̃ʒ decẽ ſurſuꝫ· Sic fomes qui mouet ad malum ſemper contra nos ẽ ergo proni ſumus ad malum. Geñ· viij· Senſus ⁊ cogitationes cordis humani in malum prona ſunt ab adoleſcentia ſua Secunda cauſa quia incitans nos ad malum eſt p̃ſens· delectabile enĩ apprehenſum per cogitationẽ ſenſum vel imaginationem quaſi ex neceſſitate mouet concupiſcentiam. Sed incitans nos ad bonuꝫ eſt abſens· ⁊ multum diſtans· ſcilicet beatitudo que eſt fons virtutum. Tertia cauſa eſt quia malum poſſum⁹ facere per nos· ſed bonũ non poſſumus ſine gratia adiutrice.

¶ Sed q̃ſtum ad tertium ſciendũ ·ꝙ ex fonte malarum cogitationũ q̇nqꝫ mala procedunt. Primũ eſt malum peccati· licet quedam cogitatiões in ſe non ſũt male· imo poſſunt eſſe bone ⁊ meritorie· etiam ſi ſint đ re illicita· puta ſi aliquiſ cogitat đ mechia ad p̃dicandum vel corrigendũ· tamen ſi cogitatio ſit cuꝫ concupiſcẽtia ⁊ delectatione tunc cauſat peccatum. Et h̃ ſit tripliciter. Primo cum concupiſcentia ſit vel conſiſtit in primo motu· ſic eſt peccatum veniale. Secundo cum ſequitͬ cõſenſus cum delectatione· licet in opus nõ progrediatur· hoc eſt mortale peccatum. Unde cum aliquis conſentit in talem delectationem cum plena deliberatiõe· non ẽ aliud q̃ʒ ꝙ affect⁹ ſuus ſit inclinat⁹ ad delectandũ in tali moroſa delectatiõe. Tertio cum conſentit in opus vt ſcilicet ppo-nat opus actu perficere· tunc volũtas pro facto reputatur· etiam ſi facultas nõ ſit faciendi illud opus. Et ſic malũ cogitatiõis gradatim ſp aggrauatͬ. Quorũ etiã gradũum aggrauationẽ deſcribit btũs Gregorius dicẽs: ꝙ ex delectatiõe cogitatiõis naſcitͬ peccati affectio. Ex affectiõe cõſenſus. Ex conſenſu opatio. Ex opatiõe conſuetudo. Ex cõſuetudine deſperatio. Ex deſperatione defenſio. Ex defenſione gl̃iatio. Ex gl̃iatiõe ẽtna dãnatio· Et oĩa illa mala paſſim ſic veniũt ex malꝭ cogitatiõibꝫ

D ¶ Secundū malū cogitationū eſt ꝙ
cor inquinant ⁊ defedant illud. Cū enim cor
ſit mēbꝝ nobiliſſimū in hoīe·ita etiā vt ip/
ſa ſapiā increata ipſum corꝑ ſe hīe deſide/
rat dicēs. Prou.xxiij. Prebe fili mi mihi
cor tuū. Jnde ē ſuppoſito ꝙ ī maliſ cogita
tionibꝫ nullū eēt pctm̄·tn̄ ꝓpt̄ nobilitatem
cordis dedignari deberet hō cor ſuū fedis ⁊
īmundis cogitatiōibꝫ deturpare·exēplo il/
lius gentil' Senece q̄ dixit: Si ſcire deos
ignoſcituros·⁊ hoīes ignoraturos adhuc
ꝓpt̄ peccati turpitudinē peccare dedigna/
rer·Propt̄ qđ ꝓpheta Dauid petijt ī ps·
Cor mundum crea in me deus ⁊c·Terti·
um malum cogitationū eſt· ꝙ diabolum
ad cor aduocat ⁊ ſibi domicilium ibi pa/
rat·Cōtra illud dicit apl's Eph.iiij·No/
lite locum dare diabolo·ſcilicet ꝑ fedas co
gitationes·in quibus ipſe immundus ſpūs
delectatur·⁊ per eas illi homo obligatur.
Unde Greg⁹·in moral'. Licet reproborū
mentes non ſemper diabolum ſequantur ī
opere·valde tamen illi ſe obligāt in cogi/
tatione. Sic econuerſo per bonas cogita/
tiones deo preparatur locus in corde no/
ſtro. Juxta illud·j·Reg·ij·Et ipſi ꝑparā
tur cogitationes. Glo·bone. Quartum
malū cogitationū eſt·ꝙ male cogitatiōes
cum malis delectatiōibꝫ faciunt in homi/
ne infernum. Nam vbicunqꝫ eſt diabolus
ibi eſt infern⁹. Sic econūſo·vbi eſt de⁹ ibi
eſt celum·quia diabolus habet domiciliū
in corde polluto maliſ cogitationibꝫ·vt di
ctum eſt·ergo ibi quodāmodo facit infer/
num·quia ſicut in inferno eſt ignis·ſic etiā
in polluto corde eſt ignis ardentis concu/
piſcentie·fetor fede luxurie·vermis remor/
dentis conſciētie·tenebre obſcurate intel/
ligentie·ps·Obſcurentur oculi eorꝫ ne vi/
E deant ⁊c ¶ Quintum malum cogita/
tionū eſt· ꝙ male cogitationes hominem
gratia dei priuant. Unde Judas poſtq̄
diabolus miſerat in cor eius quō traderet
chriſtum·perdidit omnem gratiam irrecu/
perabilit'·Sic etiā alij pctōres q̄ plures ꝑ/
dunt etiam irrecupabiliter omnem gratiā
per malas cogitationes·nā multi haberēt
a deo ſpeciales gratias deuotiōis ⁊ diui/
ne dulcedinis in orōne ⁊ meditatiōe·quaſ
pdūt ꝑ malas cogitatiōes. Eccs·x·Mu/
ſce morietēs ꝑdūt ſuauitatē vngueti. Mu
ſce ſūt cogitatiōes volatiles ⁊ vage· q̄ ſūt
morietes qn̄ adinſtar cadauer| mortui pu/
treſcūt in corde·iſte pdūt ſuauitatē vnguē
ti·i·oīs deuotiōis ⁊ grē·qua intus ſpūſctō
opante vncte ſunt. ¶ Sed q̄rtum ad F
quartum ſciendū ꝙ tribus cautelis debet
ſe p̄munire quis a nociuiſ cogitationibꝫ.
Prima cautela ē timor dn̄i·vt hō ima/
ginet' deū eē p̄ntem ⁊ videre ſecreta cordiſ
Multa enī pctā opis cauent' ꝓpt' timorē
hoīum·ne videlicet hoībꝫ īnoteſcāt·Quis
enī turpitudinē cōmittere vellet in p̄ſentia
hominū? Multomagis quis vitare debet
malum propter p̄ſentiam dei·quia deus
ſemper preſens eſt·multo clarius cogno/
ſcens cogitationes noſtras q̄ homines fa
cta noſtra cognoſcere poſſunt. Prouerb·
xvi·Jn timore dn̄i declinat' a malo. Se/
cunda cautela ad excludendum cogita/
tiones malas eſt cuſtodia ſenſuū·⁊ preci
pue cuſtodia oculorum. ¶ Unde ſcien/ G
dum ꝙ oculi ſollicite ſunt cuſtodiendi·⁊ h
propter tria. Primo quia oculi ſūt val/
de veloces ad nocendum anime. Jdeo p̄/
donibus comparantur. Thren·iij· Ocu/
lus meus depredatus eſt animam meam.
Gen·iij·Uidit mlr lignū ꝙ eēt pulcꝛ ocu
liſ ſcilicet ad videndum·⁊ ſuaue ad veſcē/
dum. Unde Greg⁹·Non enī lignū Eua
tetigiſſet·niſi prius īcaute reſpexiſſet. Se
cundo cuſtodiendi ſunt oculi·quia quā/
do vſus alicuius rei eſt magis neceſſarius
pro tanto eius abuſus plus eſt timendus
Qualibet etiam lingua corrupta ſit· tamē
includi poteſt longo tempore·ſic ꝙ ceſſet a
loquela: exemplo illius qui portauit per
tres annos lapidem in ore·vt ſic diſceret
tacere ⁊ linguam refrenare. Sed oculi et
viſus ſunt valde ⁊ quaſi pro omni tempo/
re neceſſarij·ideo magis cuſtodiēdi. Ter/
tio cuſtodiendi ſunt oculi·quia ſunt due
porte in caſtro noſtri corporis·⁊ qui habet
portas alicuius caſtri habet ipſum caſtrū.
Sic ſi diabolus habet oculoſ noſtros·tūc
habet caſtrū corpor| noſtri·⁊ tūc ꝯſequent'

mors intrat per feneſtras nr̃as · ⁊ nihil hꝫ
deus in hoīe ſi oculos nō hꝫ. Sic enī dn̄s
caſtri nō hꝫ ingreſſū niſi ꝑ portā· ſic nec de
us. Tertia cautela ē fuga ocij· ergo ſem-
per aliq̇d boni facito · vt te diabolus inue-
niat occupatū. Hiero· Nō enī facile capi
tur· q̇ bono vacat exercitio. Vn̄ legit' in vi
taſpatrū· ꝙ qui ē occupatus in aliq̇ exerci
tio bono hꝫ vnū demonē eū temptantē · ſꝫ
q̇ eſt ocioſus hꝫ mille demōes eū temptā-
H tes. ¶ Sed q̈rtū ad q̇ntū ſciendum · ꝙ
male cogitatiōes ꝑ q̇nqꝫ expellunt' que in
telligunt' per q̇nqꝫ digitos ī manu · ꝑ quā
repellit homo a ſe inimicū volentem eum
ledere in corpore. Primuz eſt memoria
mortis. Unde Aug᷒· Nihil ſic reuocat a
peccato· ſicut frequens mortis meditatio.
Secundū eſt memoria paſſionis chri-
ſti. Aug᷒. Totus nob̄ fixus ſit ī corde qui
pro nobis fixus eſt in cruce. Tertium ē
memoria extremi iudicij vbi reddituri ſu-
mus rationem de cogitatiōibꝫ nr̄is. Sap.
ꝑ. De cogitationibꝫ impij īnt'rogatio erit
Quartū eſt pena damnatoꝝ. Vn̄ Iſi-
do· in ſi. Intende anima quaſcunqꝫ ſeculi
penas· quoſcūqꝫ tormentoꝝ doloreſ· ⁊ cō-
para hoc totum gehenne· ⁊ leue erit tibi oē
quod pateris. Hiero· in ep̄la. Tanta ī in-
ferno vis doloris eſt ꝙ mens ad aliud di-
rigi non poterit· niſi ad q̇d vis doloris im-
pellit. Quintū eſt gloria beatoꝝ· d' qua
dicit pſ· Qm̄ mille ān̄i an̄ oclos tuoſ tāq̄ꝫ
I dies heſterna q̄ ꝑterijt. Unde pro cō
cluſione iſtius ſermōis cauere noſ debem᷒
a malis cogitatiōibꝫ· ⁊ qn̄ incidunt tūc im
mediate eas expellere debem᷒. Unde Ce-
ſarius. Incipiam᷒ bonas cogitatiōes dili
gere· ⁊ ſtatim ab illis que male ſūt noſ do-
min᷒ dignabit' liberare. Hiero· Quicq̇d
pudet dicere· pudeat ⁊ cogitare· Q2 diabo-
lus delectat' in malis cogitatiōibꝫ· patet ꝑ
tale exemplū. Legitur ꝙ quidam habuit
malas cogitatiōes· ⁊ diabolus ſe ei aſſoci-
ans in ſpecie curſoris ſecū ambulauit · ⁊ cū
ſimul ambularent iſte homo expaueſcere
cepit· ⁊ cum perueniret ad quandam eccle-
ſiam ille homo intrauit· ⁊ compunctus ad
ſacerdotem iuit eo ꝙ in q̄dragesima eēt · ⁊
confeſſus eſt. Qn̄ exiuit de eccleſia diabo-
lus ſtetit foris ⁊ viciſſim inſpexit homines
exeuntes de eccleſia interrogans vbi ſoci᷒
ſuus maneret. Et cum ille dixit · ego ſum·
qui huc etiam tecum veni· eamus vlterius
At ille: tu non es ſocius meus qui an-
tea fuiſti· quia tunc non cognouit eum· eo
ꝙ confeſſus eſſet· ⁊ deus ei peccata ſua in-
dulſiſſet.

¶ Item alium ſermonē de cogi-
tationibus quō continue hoī ſex ſūt co
gitanda que preſeruant eū a malo ⁊ cuſto-
diunt euꝫ in gratia· Quere ante ſermone
liij· N·

¶ Sermo· CXXXIX· de locutiōe.

De omni ver-
bo ocioſo quod locuti fuerint.
Matth· xij· Sciendum ꝙ q̄t-
tuor ſunt obſeruanda ne offendam᷒ in lin
gua ⁊ in verbis. Nam homo qui loquitur
debet attēdere quid dicat· qn̄ dicat· ⁊ quō
dicat. ¶ Primo q̇d homo debeat loq̇· K
docetur· j · Petri· iiij· Si quis loquit' q̄ſi
ſermones dei loquat'. Eph̄· iiij· Ois ſermo
malus ex ore veſtro non ꝓcedat· ſed ſiquis
bonus eſt ad edificationē. Contra hoc fa-
ciunt qui loquunt' verba ſcurrilia ⁊ noci-
ua· ⁊ talia verba turpia oſtendunt hoīem
eſſe peruerſum ab intra · quia ſicut porcus
cognoſcitur in lingua · vtrū mūdus ſit vel
īmundus· ſic homo in ꝓlatione verborum.
Hiero· In verboꝝ pondere ꝓbatio conſi-
ſtit vite hūane· Matth· xij· Ex abundan-
tia cordis os loquit'. Unde ſi hō hꝫ bonū
cor ⁊ caſtum· tunc loquit' verba bona ⁊ ca
ſta· ſicut patet in bonis ⁊ deuotis homini-
bus qui ſepius nominā̄t Jeſum ⁊ Mariā
⁊ alia verba ſalutifera. Sed īmundi ⁊ lu-
xurioſi delectant' loqui verba impudica ·
⁊ in hoc oſtendūt ſe habere corda impudi-
ca· ſiue ſint viri ſiue mulieres ſiue v̓gines.
Unde Chryſoſto· ſuꝑ Matth · Quale
cor habet vnuſquiſqꝫ · talia verba loquit'
⁊ opera facit. Unde Iſid᷒· Qualis ſermo
dirigitur ⁊ oſtenditur talis ⁊ animus com
probatur. Unde alique mulieres que vo
lunt eſſe multū honeſte cū talia v̓ba ꝓferūt

qñ corrigunt᷑·tunc excuſant ſe ꝙ nō deno/
tent talia corde·qđ eſt falſum·qꝛ chriſtus
dicit·vt habet᷑ Matth·xij·Ex abūdantia
cordis os loquit᷑·Et ſi tales eēnt mulieres
honeſteꝛ caſte·ꝛ haberēt corda pudica nul
lo mō talia ꝓferrēt. Unde Ariſto·iiij·eth·
Qualiſcūqꝫ ē vnuſqſqꝫ talit᷑ dic·talia ope
raturꝛ talit᷑ viuit. Et inſup ꝑ talia luxurio
ſa ꝟba inficiūt audiētes. Greg⁹·ſup Eze/
chielē. Sicut malus aer aſſiduo flatu infi
cit corpus·ita ꝑuerſa locutio aſſidue audi
ta inficit aīaꝫ. Et ſi ille malus reputat᷑ q̇
inficit corp⁹ ꝓximi ꝛ homicida ē·q̇d tunc
ille q̇ aīaꝫ ꝓximi inficit·que dignioꝛ ꝛ no/
bilioꝛ ē qꝫ̃ mille corpa: Uñ Aug⁹·Mai⁹
eſt damnū in amiſſione vnius aīe qꝫ̃ mille
L corpoꝝ. ¶ Unde ſciendū ꝙ tres ſūt pro/
uincie·ꝛ quelibet habet ſuā ꝓpriā loquelā
ꝛ ſpecialē·ꝑ quā ſeipſum vnuſqſqꝫ pōt co/
gnoſcē ad quā ꝓuinciā ꝑtineat. Prima
eſt ꝓuincia celeſtis·ꝛ loquela illi⁹ ꝓuincie
eſt deū laudare ꝛ ei regrãri. Uñ ps·Bea/
ti q̇ habitāt in domo tua dñe in ſeculū ſe/
culi laudabūt te. Eſa·li·Giarū actio ꝛ vox
laudis inuenit᷑ in ea. Ergo q̇ deifica ꝟba
loquunt᷑ ꝛ libent᷑ orāt·ꝛ deo regrãnt᷑ đ be/
neficijs ſuis oſtēdūt ſe ꝑtinere ad celeſtem
ꝓuinciā. Nā hic diſcūt in terris quō debe/
ant deū laudare in celis. Bern·Diſcam⁹
in terris qꝫ̃s facturi ſum⁹ laudes ī celis. Ni/
hil ita ꝓprie celeſtis habitatiōis ſtatū reꝑ̃/
ſentat·ſicut alacritas laudātiū deū. Se/
cunda ē ꝓuincia terreſtris ꝛ iſta hꝫ lin/
guam ſpecialē·ſ·loqui de mūdanis rebus.
Job·iij·Qui de terra ē de terra loq̇t᷑. Itē
j·Job·iiij·Ipſi de mūdo ſūt·ideo de mun
do loquunt᷑. Uñ patet ꝙ multi oſtendūt
ſe eſſe filios hui⁹ ſeculi·q̇ frequent᷑ loquūt᷑
de mūdanis rebus·Hoc patet qꝛ vbicūqꝫ
iam hoīes ſunt ſimul cōgregati·vt frequē/
ter nō loquunt᷑ niſi de rebus mundanis.
Tertia eſt ꝓuincia infernalis·ꝛ loquela
illius ꝓuincie eſt iurare·maledicere·blaſ/
phemare·nam dānati ꝑ̃ multitudine do/
loꝝ ꝛ penarū blaſphemāt deū. Uñ Apoc̨
xvi·Blaſphemauerūt deū celi ꝑ̃ doloribꝫ.
Eſa·xviij·Cū eſurierit iraſcet᷑ ꝛ maledicit
regi ſuo ꝛ deo ſuo. Uñ patet ꝙ blaſphemi
ꝛ maledici addiſcūt hic in terris loquelam
quā habituri ſūt in inferno·ꝛ oſtēdunt ſe
eſſe filios inferni·Uñ dictū eſt de Petro
aplo: Nā ꝛ loquela tua manifeſtū te facit
Attendere ergo debet quilibet chriſtianus
q̇d loquat᷑·ſ·ꝙ hoc ſit bonū ꝛ licitū. Un/
de Iſido·de ſum·bo·Mali ſermões ī oꝛe
chriſtiani eſſe nō debēt. ¶ Secūdo at/ M
tendere debet hō qui loquit᷑·cū quo loqua
tur. Greg⁹·Obſecro vt diſcas qualit᷑ vnū/
quemqꝫ alloq̇ debeas. Nam ſi loquerꝭ cū
ſtulto·tunc tu nō debes multa facere ꝟba
Eccl·xxij·Cū ſtulto nō multa loquarꝭ. Eſt
enī ſignū ſtulticie·qñ ſapiēs cū ſtulto mul
tū loquit᷑. Eccl·xxij·Cū dormiēte loquitur
q̇ narrat ſtulto ſapiam. Uñ Salomon.
Non recipit ſtult⁹ verba prudētie·niſi ea
dixeris que verſant᷑ in corde eius. Item ſi
cū hoīe iracūdo ꝛ litigioſo loquerꝭ·tūc ver
ba mollia ꝛ nō dura ſunt ꝓferēda. Unde
Salomon. Mollis reſponſio frangit iraꝫ
durus ſermo ſuſcitat furorē. Aug⁹·Quto/
magis ignis ligna ſuſcepit ſemꝑ in maio/
rem flammā erigit᷑. Ita malus hō qꝫ̃to ma
gis rancorē audierit·ſemꝑ in maiorē mali
ciam excitatur·Ergo nihil meli⁹ ē qꝫ̃ tace/
re ꝛ victoriā verboſis dare·niſi eſſet cōtra
famam ꝓpriam·tunc bene crudelis eſſet·q̇
negligeret ſuam ꝓpriā famā. Sed in alijs
omnibꝫ eſt ſignū prudētie dare victoriam
verboſis. Unde Cato. Contra ꝟboſos
noli contendere verbis. Item ſi cū hoīe ſe/
ne·tunc loquendū eſt reuerent᷑·quia ſenes
venerandi ſunt ꝓpter ſeniū. Unde aplus.
Senes obſecro honorare vt patres. Naꝫ
ſenes facilit᷑ ꝓuocantur ad iram ꝛ difficul/
ter reuocant᷑. Item ſi cum homine ſapien/
te tunc pauca ꝛ breuia verba ſunt dicēda
Unde ſcriptū eſt. Sapienti pauca ver/
ba ſufficiunt. ¶ Tertio attendere debet N
homo qui loquit᷑ qñ loquat᷑. Unde Sa/
lomon. Eſt tempus tacendi·ꝛ tempus lo/
quendi. Unde Hugo·de diſciplina mo/
nachoꝝ. Eſt enī tempus qñ nihil eſt dicē/
dum ꝛ eſt tempus quādo aliquid eſt dicē
dum. Nullum enī tps eſt qñ dicenda ſūt
oīa. Unde Albertan⁹ de menſura loquē/
di ꝛ tacendi dicit. Magna enī res eſt voc̨

⁊ ſilentij temperamentū. Seneca: Serua
itaqꝫ ſilentiū· donec loq̄ tibi fuerit neceſſa-
riū. Et nō ſolū in dicēdo alijs temp⁹ expe-
ctandū eſt· ſ; etiā ī rn̄dēdo. Vn̄ Salomō
Qui prius rn̄det qꝫ audiat· ſtultū ſe eē de
monſtrat ⁊ cōfuſiōe dignū. Vn̄ etiā ſciē-
dū ꝙ q̄ ori ſuo diſcretiōis cuſtodiam non
apponit· ē velut ciuitas abſqꝫ muro. Pro
uerb· xxv· Sicut vrbs patens ⁊ abſqꝫ mu-
rorū ambitu· ita homo qui in loquēdo nō
pōt cohibere ſpm̄ ſuū. In piculo enī eſt ci-
uitas illa· cuius porta ſemp eſt aperta tpe
guerrę· ⁊ ſi eſt in terra inimicoꝝ ſita. Tales
etiam ſunt illi apud quos nullū eſt ſilenti-
um qui ⁊ nullum ſecretum celare ⁊ abſcon
dere poſſunt quicquid audierint vel vide-
rint in publicum referunt. Itē eſt ſicut na-
uis ſine gubernaculo· quę vadit non quo
vult· ſed quo ventus ducit. Item eſt ſicut
domus ſine oſtio· vbi vnuſquiſqꝫ intra-
re ⁊ exire poteſt· ⁊ vbi intrant canes ⁊ porci.
Unde ſicut ad portam domus vel oſtij
maior cuſtodia ponenda eſt· quia qui ha-
bet portam de facili habebit caſtrum· ſic q̄-
libet deberet ponere cuſtodiam ori ſuo· et
dicere cum pſ· Pone dn̄e cuſtodiam ori
meo. Quarto debet attendere q̄ loquit̄
quō loquat̄· ſ· prudent̄ ⁊ honeſte· vt poſſit
dicere cū pſ· Os meū loquet̄ ſapientiam.
Nam dicenda ſunt verba ſimplicia lęta ⁊
honeſta ſine cachīnis ⁊ clamore. Item ver-
ba dulcia ⁊ rationabilia ſunt proferenda
Eccl· vi· Dulce verbum multiplicat ami-
cos· ⁊ mitigat inimicos. Nā facundia dul
D cis excitat ⁊ nutrit amorē ꝓximi. ¶ Quā-
tum ad ſecundam partem dicendum· ꝙ
cum quis iſta quattuor iā predicta habet
in verbis· tunc debet ſequi dn̄m nr̄m Je-
ſum chriſtū in ꝓferendo verba ſua· ſicut
ipſe chriſt⁹ vba ꝓtulit. Vn̄ Greg⁹· Dīs
chriſti actio nr̄a eſt inſtructio. Qđ etiā in-
telligit̄ de verbis chriſti ſicut de actiōib⁹
ei⁹. Vn̄ Aug⁹· in de vera religione. Tota
vita chriſti in terris quę p hoīe; geſſit diſ-
ciplina moꝝ fuit. Ergo q̄libet chriſtianus
debet ſeq̄ chriſtū in vbis ⁊ morib⁹. Item
Aug⁹· in· li· de vita chriſtiana. Chriſtiani
ille nomen fruſtra ſortit̄· q̄ chriſtum mīme
imitat̄. Vn̄ etiā Cypan⁹ đ· xij· abuſiōib⁹
Chriſtian⁹ recte nemo dī· niſi qui chriſto
morib⁹ coeq̄t̄. Si tunc aliq̄s diceret· q̄d te
nuit chriſt⁹ in vbis· in q̄ eū imitari debeo·
imo ⁊ in q̄ oīs chriſtian⁹ eū imitari debet.
Rn̄det̄ pmo· chriſt⁹ tenuit vitatē in vbis
in cui⁹ ſignū ipſe dixit Joh· xiiij· Ego ſu;
vitas via ⁊ vita· in q̄ imitādus ē. Vn̄ Al
bertan⁹ de mēſura loquēdi· Sup oīa vi-
tas ē colēda· q̄ ſola deo hoīes ꝓpios facit.
Nā verax in vbis diligit̄ a deo ⁊ hoībus
pſ· Ecce enī vitatē dilexiſti. Et econuſo
mēdax odit̄ a deo ⁊ ab hoīb⁹· Qꝫ enim ab
hoīb⁹ odit̄· oñdit Salomō dicēs: Poti⁹
diligēdus ē fur· qꝫ aſſiduus ī mēdacio· Qꝫ
etiā odit̄ a deo q̄ mētit̄ fraudulēt̄ ⁊ dece-
ptorie· oñdit pſ dicēs· Perdes oēs q̄ lo-
quūt̄ mēdaciū· ſ· ī nocumētū ꝓximi. Nec ī-
merito odit̄ a deo· qꝛ mēdaciū ē pctm̄ dia
bolicū Joh· viij· Ipſe mēdax ē ⁊ pr̄ ei⁹· ſ· ip
ſius mēdacij· qꝛ ipſe pmū mēdaciū inuenit
qn̄ pmos parētes decepit dicēs: Nequaqꝫ
moriemī. Vn̄ mēdax h; linguā diabolicā
in ore ſuo. Prou· xij· Abominatio ē deo
labia mēdacia. Itē hō mēdax ē ſimilis fal-
ſę monetę· ergo qꝫtum ꝓualet floren⁹ bo-
nus floreno falſo· tm̄ ꝓualet hō verus hoī
mendaci. De mēdacio qn̄ ſit mortale vel
veniale· Quęre ſup· ſmōe· xxxiiij· L· vbi
dī ꝙ triplex ē mēdaciū ⁊c. ¶ Secūdo P
chriſt⁹ habuit vtilitatē in ſuis vbis· quia
nunqꝫ aliqđ vbū inutile ꝓtulit· in q̄ etiam
eū quilibet chriſtian⁹ imitari debet. Nō enī
ſufficit veritatē habere in verbis· niſi etia;
ibi ſit vtilitas· Unde Bern̄· in· li· de for-
mula honeſtę vitę. Sermo tuus non ſit
inanis· ſed aut conſoletur· aut doceat· aut
ꝓcipiat· aut moneat. De⁹ aūt vult vt vti-
liter exprimam⁹ verba noſtra. In ſignum
huius tunc anteqꝫ verbum ꝓducit̄ in lucē
ſex necesse hab; ptrāſire. Primo enī inci
pitur a pulmone. Secundo peruenit ad
cor. Tertio pertranſit guttur. Quarto lin
guam. Quinto dentes. Sexto labia· ⁊ ſic
tunc exprimitur. Ex iſto patet· ꝙ quilibet
debet ſe moderare a verbis inutilibus et
ocioſis· ⁊ exemplo chriſti verba vtilia ꝓfer
re. ¶ Circa quod quęrit̄ an homo ī ver- Q

bis iocoſis poſſit peccare mortalit᷑. Reſpõ-
deo ꝙ ſic. ⁊ hͦ q̃ttuor modis. Primo cũ
q̇s ꝓtulit ĩ ioco ꝟba mala ⁊ ſcandaloſa q̃
ſunt cõtra honorẽ dei ⁊ ĩ ſcandalum ꝓximi
Sicut iſti q̇ ꝓferũt ꝟba iocoſa cũ intentio
ne ꝓuocãdi audientẽ ad irã ⁊ blaſphemiã
Et tales ſic ꝓuocãtes ꝓximos. rei erũt oĩ-
um pctõꝝ q̃ cõmittũt ꝓuocati. vel in verb
vel in factꝭ. Quia regula eſt iuris. qui dat
occaſionẽ dãni. dãnum dediſſe videt᷑. Et
chriſtꝰ dicit ĩ euãgelio. vt habet᷑ Matth.
v. Oĩs q̇ iraſcit᷑ frĩ ſuo. reus erit iudicio. q̃-
bus tũc ille reus erit. q̇ ꝓximũ ſcient᷑ ad ira-
cundiã ꝓuocat. Secũdo cũ q̇s loquit᷑
ꝟba iocoſa cauſa alliciẽdi ad malũ actũ.
Verbi grã. Si q̇s loquit᷑ ꝟbũ iocoſuꝫ ea
intentione vt aliã ꝑſonã ad actũ illicitum
alliciat. tũc tale ꝟbũ iocoſũ erit ſibi morta
le ꝓpt᷑ malã intentionẽ. Tertio ꝓpt᷑ dele-
ctationẽ. quia poſſet q̇s habere tantã dele
ctationẽ in ꝟbis iocoſis. ꝙ in hoc deũ gra
uiter offenderet. Aug᷒. Nullũ peccatũ eſt
adeo veniale. qḋ nõ fiet mortale ſi placet.
Et q̃to q̇s maiorẽ delectationem habet ĩ
aliquo peccato. tanto maiorem pen̄aꝫ ſuſ-
tinebit ꝓ illo. Apoc. xviij. Q̃tum ĩ delitijs
fuit. tantũ dat ei tormentum. ergo q̃n in
aliquo peccato quod veniale eſſet habuiſ-
ſes exceſſiuam delectationem. tunc oĩno cõ
fiteri deberes ꝓpter ſecuritatem. Unde re-
prehẽſibile eſt habere magnam complacẽ-
tiam in riſibus ⁊ iocis. niſi talia fierẽt cau-
ſa recreatiõis ⁊ moderate. Ariſto. vij. eth.
Homo ſemper indiget quadam delecta-
tione ꝓpter quandam recreationem ꝓpter
multos labores qui ſibi occurrũt. Quar-
to cũ quis iurando iocoſe ſcient᷑ mentitur
q꞉ talis ſꝫm ſctũ Tho. ſecunda. ij. q. xcviij.
non excuſat᷑ a mortali pctõ q̇ iocoſe peie-
rat. q꞉ nõ euitat diuĩã irreuerẽtiã. imo q̃tũ
ad aliquid magis auget. Ex his iam dictꝭ
patet exẽplo chriſti. ꝙ debemꝰ ſeruare ve-
R ritatẽ. ⁊ vtilitatẽ in verb noſtris Ter-
tio chriſtus habuit moderantiã in ꝟbis
ſuis. Sic ⁊ nos. q꞉ duo iã ꝑdicta non ſuf-
ficerent. ſcꝫ veritas ⁊ vtilitas. niſi etiaꝫ ibi
eſſet moderãtia. Eccl. xxi. Verba ſapientꝭ
ſtatera ponderabũt᷑. Vñ ſicut diues nu-
merat ſuos denarios anteq̃ꝫ eos expendit
⁊ alijs tribuit. ſic ⁊ nos ponderare debemꝰ
ꝟba anteq̃ꝫ ꝓferamꝰ. Vñ ꝑmeditate lo-
qui bñ cõuenit ſapiẽti. Eccl. xxxij. Adole-
ſcens loquere vix in cauſa tua. ⁊ cũ bis int᷑-
rogatus fuerꝭ habẽat caput tuũ rñſũ. Nã
q̇ multꝭ vtit᷑ verb nunq̃ꝫ ꝑuenit ad veram
ꝑfectionẽ. Jaco. pͦ. Qui ſe putat religioſũ
eſſe ⁊ nõ refrenat linguã ſuã. huiꝰ vana ẽ
religio. Vñ Greg᷒. in moral᷑. Multiloq̇o
quiſq̃ꝫ ſeruiẽs. rectitudineꝫ iuſticie tenere
nõ pot. Iux illud pͤs. Vir linguoſus non
diriget᷑ in terra. Ex his iam dictꝭ patet. ꝙ
q̇libet chriſtianꝰ exemplo chriſti debet illa
tria in ſuis ꝟbis hẽc. ſ. ꝟitatẽ. vtilitateꝫ et
moderantiã. ¶ Sꝫ q̃tum ad tertiam S
partẽ huiꝰ ſermõis ſciendũ. ꝙ ſeptẽ debẽt
nos inducere ad ſilentiũ. vt libent᷑ taceamꝰ
⁊ pauca ꝟba loquamũ. Primũ eſt. ſ. mo
derantia in ꝟbis que eſt ꝑncipal᷑ virtus.
Vñ Cato. Uirtutẽ ꝑmã puto cõpeſcere
linguam. Proximꝰ ille deo q̇ ſcit rõne ta-
cere. Sic econuẽſo magnũ dedecus ẽ. non
poſſe compeſcere ⁊ moderare linguã. Se-
cundũ eſt quia natura ꝓpria inducit ad
moderantiã ꝟborũ. ex eo ꝙ quilibet hõ na
turalit᷑ habet vnũ os ad loquẽdũ. ⁊ duas
aures ad audiendũ. in ſignuꝫ ꝙ debet eſſe
velocior ad audiendum. ⁊ moderatus in
verbis ad loquendum. Vñ Jaco. pͦ. Sit
oĩs homo velox ad audienduꝫ tardus au
tem ad loquendũ. Sed econtra aliq̇ ſunt
qui cum vno ore tot verba ꝓferunt ꝙ alij
habentes duas aures habent tediũ audi-
re. Et ſi ille haberet duo ora. tũc tot ꝟba
ꝓferret. quot alij vix vel nullo modo ſuſti
re poſſent. Ergo multiloquio ſeruiẽs. facit
contra ꝓpriam naturã. que inducit euꝫ ad
taciturnitatem ⁊ verborũ moderantiam.
Tertiũ eſt ꝙ qui paucis vtit᷑ verbis cu-
ſtodit aĩaꝫ ſuam. Prouͦ. pͦ. Qui cuſtodit
os ſuũ cuſtodit aĩam ſuã. Vñ Amb. li. de
offi. Q̃ plures vidi loquẽdo ĩcidiſſe pecca-
tum. vix autem queq̃ꝫ tacẽdo. Vñ Cato
Nam tacuiſſe nulli nocet. nocet eſſe locu-
tum. Vñ etiaꝫ Amb. ſup. pͤs. Beati ima
culati ⁊c. Valde difficile ẽ. ꝙ q̇ multa lo-
quit᷑ nõ mentiat᷑. Quartuꝫ q꞉ loq̃citas

eſt ſignū ſtulticię. Salomon. Multas cu/
ras ſequunť ſomnia · ⁊ in multiꝗ ſermonibꝰ
inuenit ſtulticia. Sic econuĕſo taciturnitaſ
eſt ſignū ſapię. Seneca · Taciturnitas oī
ſtulto ꝓ ſapīa reputať · ergo quicunq́ȝ vtiť
multiꝗ verb · in eo nō eſt fundamētū verę ſa
pientię · in q̄ vnuſq̄ſq́ȝ alterū pōt cognoſce
re an ſit verus ſapiēs an nō. Eccs · x · Stul
tus multiplicat verba. Iſido · Multū loq̄
ſtulticia eſt · ⁊ vox inſipientꝗ in multiplica/
tione ſermonis. **Quintum** eſt quia ſilē/
tium eſt materia pacis. Ergo religioſi cō/
muniter ad ſilentium ſunt reſtricti · ⁊ hoc ꝓ
pter bonū pacis · quia ex loquacitate generā
tur lites ⁊ diſcordię. Unde Cato. Lis mi
nimis verbis interdum maxima creſcit. Er
go quicunq́ȝ diligit pacem in ſe ⁊ in alijs ·
debet refrenare linguam. Et vbicunq́ȝ eſt
pax ⁊ charitas · ibi eſt ⁊ deuſ. Unde in ps
In pace factus eſt locus eius. Sed vbi ē
diſcordia · ibi eſt diabolus. **Sextum** qď
debet nos inducere ad ſilentium ⁊ mode/
rantiam verboꝝ · eſt exemplum chriſti · qui
ante Pilatū ⁊ Herodē tacuit. Uñ Eſa ·
liij · Sicut ouis ad occiſionē duceť ⁊ q̄ſi ag/
nus corā tondente ſe obmuteſcet · ⁊ nō ape
riet os ſuū. In hoc dat chriſtꝰ nobis exem
plum taciturnitatis ⁊ ſilētij. **Septimū**
eſt quia de oī verbo ocioſo reddituri ſumꝰ
rationem ī die iudicij · prout habeť Mat ·
xij · prout chriſtuſ ibidem dicit · ꝙ de omni
L verbo ocioſo qď locuti fuerit ꝛc. ¶ **Sed
diceres** q̄d eſt ꝟbū ocioſū · Hoc oſtēdit
beatus Gregꝰ · in · li · moraľ · dicēs: Ocioſū
quippe verbū eſt · qď aut ratione iuſte ne/
ceſſitatꝗ · aut intentiōe pię vtilitatis caret.
Uñ Hiero · in ſermōe · Uerbū ocioſum ē
qď ſine vtilitate audientꝗ ⁊ loquentꝗ profer
tur. Idem. Quicquid nō ędificat audien
tes in periculū vertitur loquentiū. Modo
ſi ſcʒm dictū chriſti erimꝰ reddituri rōnē de
ꝟbo ocioſo · q̄d tūc de multiloquio ⁊ ď ver
bis nociuis ⁊ ſcādaloſis: Uñ Gregꝰ. De
ocioſo ſermōe exigiť ratio. Pēſandū igiť
valde ē quę pęna multiloquiuȝ ſequať · in
quo etiā ꝓ ſupbię ꝟba peccať. Exempluȝ
ꝙ libenter loq̄ debemus de licitis ⁊ bonis.
Quere ante ſermone · xcviij · H.

Sermo · CXL · De operibꝰ

Operari me oporꝛtet do

nec dies ē. Joh · ix · Sciēdū ꝙ
ī verb ꝑmiſſis chriſtꝰ nos ad/
monet ad faciēdū bona opa. Pro quo
ſciēdū ꝙ hoīes q̄ttuoꝛ modis dānāť cū bo
nis opibꝫ · ex q̄bꝫ modis nos intelligē debe
mus q̄liť opa nr̄a bona facē debeamꝰ vt ꝑ
ea ſaluemī. Et ad hāc opatiōnē chriſtꝰ noſ
admonet ī verb ꝑmiſſis dicēſ: Opari opoꝛ
tet donec dies ē ꝛc. ¶ **Unde** ſciēdum · ꝙ A
opa nr̄a q̄ttuoꝛ modis maculāť · ꝙ nō poſ
ſunt eē deo gͣta ⁊ accepta ⁊ nob meritoria
ad vitā ęťnā · ſʒ cū ipſiſ dānamī ſi ſic morimī
Primo dico ꝙ cū nr̄is bonis opibꝫ dā/
namī · cū ea remittimꝰ · i · faciamꝰ ea cū tedio
nauſea ⁊ negligētia ⁊ ex q̄dā cōſuetudine
⁊ timoꝛe · ⁊ nō ex charitate. Uñ Prouꝰ · x ·
Egeſtatē opata eſt manus remiſſa. Item
Prouꝰ · xviij · Qui molľ ⁊ diſſolutꝰ ē ī ope
re ſuo · fratť eſt ſua opa diſſipātꝗ. Nā mate/
ria mollis cito diſſoluiť · ſic opꝰ mollium ⁊
tepidoꝝ cito deficit ⁊ parū ꝓficit. Eſa · ꝑ ·
Erit opꝰ nr̄m ſicͭ ſcintilla cito deficiēſ · Nā
ſic ignis male accenſus cito deficit ⁊ extin/
guiť · ſic ⁊ opꝰ factū cū tedio ⁊ negligētia ⁊
cū nauſea · Quāt tepiditas ⁊ negligētia in
bonis opibꝫ diſplicet deo · hoc ꝓbať Apocͣ ·
iij · vbi chriſtus dicit: Neſcio opa tua · q̄ꝛ
neq́ȝ frigiduſ es neq́ȝ calidus · vtinam fri/
gidus eſſes aut calidus · ſed quia tepidꝰ es
⁊ nec frigidus neq́ȝ calidus · incipiā te euo/
mere de oꝛe meo. Gloſa · euomere · id eſt · ď
conſoꝛtio beatoꝛum ſegregare. Calidus ē
qui feruidus ē in bonis opibꝫ · Frigidus q̄
ſimpliciter deſiſtit a bonis operibꝰ. Tepi/
dus qui medio modo ſe habet. Glo · inter/
li · Maioꝛ ſpes eſt de frigidis q̄ȝ de tepidis
Ratio eſt · quia tepidi quandam ſecurita/
tem recipiunt · eo ꝙ aliquid boni agunt · et
ideo ſe non coꝛrigunt. Sed frigidi ſe eſſe
peccatoꝛes cognoſcunt · ⁊ ꝙ non agunt bo
na · ideo citius conuertunť. Tepidus euo/
mitur q̄ñ in deterioꝛa pręcipitatur ⁊ impę
nitens moritur ⁊ a conſoꝛtio ſanctoꝛum ſe
paratur. ¶ **Circa hoc** queritur: Utrū B
tediū boni ſit moꝛtale pctm̄ Pro q̄ ſciēdū

ꝙ ſm Hermannū de ſchildit3. Tediū bo-
ni pōt cōſiderari triplicit. Uno mō put ē
mot⁹ natural' ex laſſitudine corpis poſt ex-
ercitiū ſpūale pueniēs· ⁊ ſic nō eſt peccatū.
Secūdo modo ſm ꝙ eſt mot⁹ appetit⁹
ſenſitiui ⁊ cōtriſtati de ope ſpūali laboro-
ſo. Et ſic pōt eē pctm̄ veniale· q̄uis etiam
ille appetit⁹ ſit deliberatiu⁹. q2 conſenſus ī
veniale nō ē niſi veniale. Verbi grā. Si
canto vel oro aliqualit' cu3 tedio tn̄ ꝓtea
dimittere nolo· ſic ſolū eſt veniale. Ter-
tio cū h̄ tediū redundat ī omiſſionē illoꝝ
q̄ ſūt neceſſaria ſaluti· ad que etiā neceſſa-
rie hō tenet'· ſic ē mortale. Verbi grā. Sic
nō audire miſſam ī die dn̄ica· vel peniten-
tiam iniūctam nō cōplere. Cū aūt tediū re
dundat in cōſenſū rōnis vel volūtatiſ· bo-
nū diuinū nō amātiſ· vel cū faſtidio recogi-
tātis· ſic eſt pctm̄ mortale: Tu3 ex eo ꝙ ra-
tio ⁊ volūtas cū triſticia ferunt' in bonū de
quo gaudēdū eſſet· qḋ directe cōtrariatur
charitati. Cū etiā q2 tale tediū redūdat in
omiſſionem eoꝝ que neceſſaria ſunt ſalu-
ti· ſcilicet diligere verum bonū· ⁊ declinare
a malo. Si autem tediū illud ex omiſſiōe
eoꝝ que neceſſaria ſunt ſaluti cu3 difficul
tate aggrediēdi bonū ducit in deſperatio-
nem· tunc incidit in pctm̄ in ſpiritū ſanctū
Et ſi tediū ita creſcit· ꝙ etiā ducit in tediū
vite· intantū ꝙ iniiciat ſibi manus· tunc ſi
milis erit Iude qui laqueo ſe ſuſpendit.
Ergo magna mala oriri poſſunt ex tedio
⁊ accidia· niſi ei reſiſtatur. Vn̄ etiā de ne-
gligentib⁹ dicit dn̄s p Hieremiā ꝓphetā:
Maledict⁹ qui facit opus dei negligenter
L ¶ Ut aūt opus nr̄m ſit deo acceptum·
tūc debet fieri cū diligentia ⁊ hilaritate et
cum bona voluntate. Primo cū diligē-
tia· ij· Paralipo· xix. Cū diligētia oīa fa-
cite· Vn̄ diligētia in oculis dei pl⁹ placꝫ
q̄ opus bonū. Sed quid eſt diligentia in
opibus bonis? Rn̄det' ꝙ nō eſt aliud niſi
intenta deuotio· ⁊ hoc facimus cum mentē
noſtram infigimus in illud quod agimus
omnē euagationē mentis ſm poſſe reſtrin-
gentes· ⁊ hec diligentia multū placet deo.
Sic econuērſo ei⁹ oppoſitū multū diſplicet
vnde ꝙ aīa ē in corpore· hoc eſt deuotio in
bono ope. S3 corp⁹ ſine aīa nihil ē. Vn̄
Ariſto· ꝑ· de aīa. Egredīēte aīa de corpe
corp⁹ marceſſit ⁊ expirat· ſic bonū op⁹ ſine
diligētia corā deo nihil ē. Secūdo cu3
hilaritate· ij· Cor· ix· Hilarē datorē dili-
git de⁹. Hiero· Mallē pſalmū vnū cū de-
uotiōe ⁊ hilaritate mecū decantare· q̄ totū
pſalteriū cū faſtidio ⁊ tedio. Tertio cu3
bona volūtate· ſic ꝙ libent' plus vellet facē
⁊ tūc de⁹ inſpicit tam cor q̄ opus. Greg⁹.
Cor ⁊ nō ſubam penſat de⁹· ⁊ nō ꝯſiderat
q̄tū in ei⁹ ſacrificio h̄ ex q̄to offerat. Vn̄
qn̄ q̄s libent' vellet plus dare vel facere et
nō pōt· tūc ſufficit deo volūtas etiā q̄tum
cunq3 ſit op⁹ paruū. Greg⁹. Regnum dei
tm̄ valet q̄tū habes. Ualuit nāq3 Petro
⁊ Andree regnū celoꝝ rete. Zacheo mediā
partē ſub3 ſue· valuit vidue duas minu-
tas· valet etiā calicē aque frigide· imo etiā
valet bonā volūtatē. Vn̄ Bern̄· Bona
volūtas ī animo ē origo oīum bonoꝝ· et
mater oīum ꝟtutū· quā q̇ habet vitam h3
⁊ quicquid ei ad bene viuendū opus eſt.
Secundo damnaſſi cum bonis opib⁹.
ſi ea vendim⁹· ⁊ hoc fit tam pro lucro tpa-
li q̄ ꝓ honore cōſequēdo· qn̄ ſc3 ea facim⁹
corā hoībus. qḋ dn̄s ꝓhibet Matth· vi·
dicēs: Attendite ne iuſticiā veſtram facia-
tis coram hominib⁹ vt videamini ab eis·
alioq̇n mercedem nō habebitis ⁊c. ¶ Un D
de querit' vtrū ſit peccatum mortale· cū
quis laudem humanā in bonis operibus
querit. Rn̄detur ꝙ ſic· qn̄ honor vel lucrū
quod querit' preponitur deo ⁊ ꝓprie ſaluti
na3 in oīb⁹ opib⁹ bonis ꝑ̇ncipalit' debem⁹
querere honorem dei. Apoc· ꝑ̇· Ego ſum
alpha ⁊ o· ꝑ̇ncipium ⁊ finis. Et deinde ſa-
lutem anime noſtre. Unde Greg⁹. Quiſ-
quis ideo ſeminat vt hic laudis vel mune
ris merced3 recipiat· eterna procul dubio
mercede ſe priuat. Maximus in ſermone.
Non poſſumus ſimul pro vno ⁊ eodem
opere fauorem mundi expetere· ⁊ premiu3
celeſtis glorie inde acquirere. Item ſciē-
dum ꝙ opera noſtra vt ſint deo accepta
⁊ nobis meritoria· debēt fieri in recta ſin-
ceritatis intentione. Eſt enim recta ⁊ ſin-
cera intentio· vt ſingula nr̄a bona opa nō

ad complacēdū hoīb⁹· ſ ad placēdū deo ſi
delit̄ faciam⁹· ⁊ q̄r de⁹ nobiliſſim⁹ ē finis·
ideo qñ opi nr̄o talis finis ꝑ intētionē re-
ctaȝ imponit̄· erit notabile ſup̄ modū. Am
bro· Intentio opi tuo nomē imponit. Gre
gorius in moral· Dē bonū qđ agim⁹· ꝑ in-
tentionē ſꝑ ad celeſtia leuem⁹· vt videlicet
queram⁹ honorē dei· ⁊ ſalutē ꝓpriā. Hie-
ro· Quicq̄d agas· ꝑ eterna mercede age· ⁊
nihil ſtudeas ꝓpt̄ laudē hūanā ⁊ opinio-
E nem hūanā ſ ꝓpt̄ vitā eternā. ¶ Sȝ di-
ceres an liceat deo ſeruire ꝓpt̄ regnū celo
rum· ⁊ pctā vitare ꝓpt̄ penā inferni. Rñde
tur ꝙ nō. Nā qui ſolū ꝓpt̄ regnū celoꝝ bo-
na opat̄· nūq̄ȝ illuc ꝑueniat poſt hācvitaȝ
Et ratio ē· q̄r quicq̄d nō fit ex charitate ſi-
ue in bono faciēdo· ſiue in malo omittēdo
nō eſt deo acceptū· nec hoī meritoriū. Vñ
Apl's· j· Cori· xiij· Si diſtribuero omnes
facultates meas in cibos pauperū· charita-
tem aūt nō habuero nihil m̄ ꝓdeſt. Etiā
ſi tradidero corpus meū ita vt ardeā· cha-
ritatē aūt nō habuero· nihil m̄ ꝓdeſt. Vñ
Bern̄· dicit: Charitas ē bonū cū qua nec
opus minimū deſpicit̄· ſine q̄ nec maximum
acceptatur. Vnde homo debet deo ſerui-
re ⁊ bona opera facere ꝓ̇ncipaliter ex chari-
tate· qua diligere tenetur deum· ⁊ habere
ſpem· ꝙ deus dabit ſibi regnum celorum
ſi ei ex charitate ſeruierit· ⁊ inſuꝑ liberabit
eū a penis inferni vbi peccatores eternalit̄
cum maximis penis a demonibus punien
tur. Ideo ꝓ̇ncipale motiuū debet eſſe cha-
ritas. Vñ apl's. Omnia opera veſtra ī cha
ritate fiant. Et hoc eſt ſignū ꝙ opuſ in cha
ritate fiat· qñ q̇s ꝓ̇ncipalit̄ in operib⁹ que-
rit honorem dei ⁊ ſalutem ꝓpriam. ¶ Ter-
F tio damnam̄ cum operibus· ſi ea in pecca-
tis mortalibus facimus· ſcilicet in ſuꝑbia
luxuria inuidia· ⁊ ſic de alijs. Leuit̄· xxij·
Si maculam habuerit non erit acceptum
deo. Eſa· ꝑ̊· Nō accipio a vob̄ ſacrificiū·
q̄r man⁹ vr̄e plene ſūt ſanguine. Nā ſicut
mors corꝑis ꝓ̇uat hoīeȝ vſu mēbroꝝ· ſic ꝙ
nec pōt āmbulare· nec ſtare nec audire· nec vi
dere· ſic ⁊ pctm̄ mortale ꝓ̇uat hoīeȝ vſu mē
broꝝ q̊ ad opera meritoria· ſic ꝙ nihil me-
retur ad vitaȝ eternā· ſicut nec aīal brutū.

Vñ ps· Hō cū in honore eēt nō ꝛc. Ergo
ſi iumētū qđ cōtinue laborat nihil meret̄
niſi pabulū ſuū tꝑale· ſic ⁊ hō exñs in pctō
mortali ſolū meret̄ tꝑalē remūerationē cū
ſuis bonis opib⁹. ¶ Sȝ querit̄ q̇s eſt ī G
pctō mortali. Rñdet̄ ꝙ ille q̄ fecit peccatū
mortale· ⁊ adhuc nō eſt vere cōtrit⁹· vel q̇
hȝ ꝓpoſitū peccādi mortalit̄. Sȝ qñ vn⁹ ē
cōtrit⁹· etiā ſi adhuc nō ē ꝯfeſſus ſ hȝ ꝓpo
ſitū cōfitēdi ⁊ ſatiſfaciēdi ſm̄ p̄ceptum· tūc
ſ̄pli⁹ nō ē peccator mortalis. Ezech· xviij
In quacūq̄ȝ hora pctōr inge· ꝛc. Vñ Caſ
ſio. Dñs neſcit differre qđ quē cōpuncto
corde ſibi ſenſerit ſupplicare. Vñ quicq̄d
talis contrit⁹ boni operis fecerit deo acce-
ptum eſt· ⁊ ei meritoriū ad vitam eternam
Vñ ſi volum⁹ ꝙ opera nr̄a ſint nobiſ me
ritoria· ⁊ accepta deo· debemus ea facere ī
vera contritione ⁊ gratia. Nam opera bo-
na erūt ex operātis bonitate. Luc· vi· Bo
nus hō ex theſauro cordis ſui profert bonū
Item arbor bona profert fructus bonos.
Aug⁹· Nihil eſt bonū niſi ex te bono. Gre-
gorius· Inq̄ȝtum enim boni ſumus coram
deo· intantū bona erūt opera noſtra apud
eum. Sed que bona proueniant ex bonis
operib⁹ que in pctō mortali fiūt· quere an-
te ſermone· xcij· L· vbi dicit̄ ꝙ ſeptem bo-
na inde ꝓueniunt. ¶ Quarto damna- H
mur in bonis operib⁹· ſi ea ante finē noſtre
vite dimittimus· j· Paralipo· xxviij· Fir-
mabo regnū tuū ſi perſeueraueris facere p̄
cepta mea. Ezech· xviij· Si auerterit ſe iu-
ſtus a iuſticia ſua ⁊ fecerit iniquitatem· nū-
quid viuet: Omnes iuſticie eius quas fe-
cit non recordabunt̄. Ex quibus v̄bis ha-
betur· ꝙ ſi quis facit bona opera· ⁊ non per
ſeuerauerit in illis· cum eiſdem bonis ope-
ribus damnabitur. Vñ Greg⁹· li· ꝑ̊· mo-
ral· Incaſſū bonū agitur· ſi ante vite termi
nū deſeratur. Vnde operari debemus pſe
uerant̄ bona opa· ſi volum⁹ habere p̄miū
Bern̄· Tolle pſeuerātiā· nec obſequium
mercedē habet. Iſido· đ ſum· bo· Tūc deo
placet noſtra bona conuerſatio· qñ bonuȝ
qđ inchoam⁹ pſeueranti fine complemus.
Imo pſeuerātia facit ardua leuia. Vnde
Omnib⁹ in rebus grauis eſt inceptio p̄ma

Ur āt pſeuerātia ⁊ ꝯſuetudo faciūt ardua
leuia·patet per Ariſto·qui dicit·multa na/
turalit̄ nō ſūt delectabilia·cum aſſuefacta
fuerint delectabilia erūt. Vñ etiā Boeti⁹
in de cōſol·phie. Duricia cuiuſlibet ope/
ris aſſiduitate ꝓmollit̄. Vñ patet ꝙ debe/
mus deo ſeruire ī arduiſ ⁊ pſeuerare in eiſ/
dem·vt ex his cognoſcat̄ ſerioſa intentio
nr̄a ad deū. Nā oēs ſctī q̄ deo placere vo
luerūt exercitia ardua elegerūt·qꝛ ſciuerūt
chriſtū ſic ꝑcepiſſe. Vñ Bern̄·ſup Cant̄·
Chriſt⁹ q̄ nō fallit̄·elegit qđ carni moleſti
us ē·qđ ḡ vtili⁹·iſtud etiā magl̄ eligēdū ē·
⁊ quiſquis aliud docet vel ſuadet·ab eo
tanq̄ȝ ſeductore cauēdū eſt. Vñ chriſt⁹ de
ſe dic̄ in euāgelio·vt habet̄ Luc·xxij·Ego
diſpono vob·ſicut diſpoſuit m̄ ꝛc·q̄ſi dice
ret: Sicut pr̄ diſpoſuit m̄·ꝙ niſi ꝑ aſpa in
celū redirē vñ exiui·ſic ⁊ ego diſpono vob
vt ſeq̄mi veſtigia mea·j·Petri·ij·Chriſt⁹
paſſus ē ꝓ nob·nob relinquēs exēpluȝ vt
ſeq̄m̄ veſtigia ei⁹ Apl̄s. Qui chriſti ſūt·car
nem ſuā crucifixerūt cū vicijs ⁊ concupiſcē/
tijs. Item Act·xiiij·Per multas tribula/
tiones oportet nos intrare regnuȝ celeſte.
Pro quo ſciendū·ꝙ ſi teipſū nō caſti/
gas·tūc deuſ oīpotēs te caſtigabit·ſi es de
numero electoꝝ·ij·Paralipo·x·Ego ma/
ius pōd⁹ apponā·Nulli enī electoꝝ parci/
tur. Heb·xij·Flagellat omnē filium quē
recipit. Orige·ſup Oſee·iiij·Qui diligit̄
a deo corripit̄·qui nō diligit̄ in pctīs ſuis
dimittit̄. Greg⁹·in moral̄·Si except⁹ fueriſ
a paſſione flagelloꝝ·eris ⁊ except⁹ a nūero
electoꝝ filioꝝ. Itē Apoc·Ego quos amo
ar·⁊ ca·Vñ pſeuerare debemus non ſolū
in leuibus ſed etiā in arduis factis·ſ·vigi/
lando·caſtigando·ieiunando ꝛc. Bern̄·
Bonā vitā puto mala pati ⁊ bona facere
⁊ ſic vſq̄ȝ ad mortē pſeuerare. Iſido·đ ſū·
bo·Salus incipiētib ꝓmittitur·premiuȝ
pſeuerātib datur. Chryſoſto·ſup Mat·
Nō incepiſſe ſed pfeciſſe ꝟtutis eſt. Vn/
de chriſt⁹ Matth·x·Qui aūt pſeuerauē/
rit vſq̄ȝ in finē h ſalu⁹ erit. Ex iam dictis
patet·quō hō cū boniſ opib dānari pōt·⁊
quō quis opera ſua facit vel facere debet
vt deo ſint accepta ⁊ ſibi meritoria vite et/
ne. Exemplū habem⁹·ꝙ nō ſufficit bonaȝ
vitā incipe·niſi q̇s velit in ea perſeuerare.
Vñ legit̄ in vitaſpatrū·ꝙ quidā adole/
ſcens ſecularis hn̄s pr̄em deſiderabat fieri
monachuſ. Et dū multū ſupplicaret patri
ſuo·vix acq̇euit. Et ingreſſus monaſteriū
fact⁹ monach⁹·cepit deo feruent̄ ſeruire in
ieiunijs ⁊ orōnib. Cōtigit aūt ꝑ aliqđ tp̄s
eūdē frēȝ ſupplicare abbati ſuo dicēs: ro/
go te abbas vt dimittas me ire ī heremuȝ.
Dixitq̄ȝ ei abbas·fili noli h cogitare. Ig/
noras enī tēptatiōes diaboli ⁊ ꝟſutias ei⁹
⁊ ſi cōtigerit te tēptari nō inuenies ibi q̄ te
cōſolet̄. Ille aūt cepit ampli⁹ eum rogare
vt eū dimitteret abire. Et abbas tādē con
ſenſit·poſtmodū aūt dixit abbati ſuo: Ro
go te abbas vt cōcedas q̄ oſtēdāt m̄ here/
mū·⁊ miſit cū eo duos frēs q̄ irent cuȝ eo.
Ambulantib aūt frib cuȝ eo ꝑ heremum
vna die·⁊ altera·defecerūt p̄ eſtu·⁊ ꝓijciē/
tes ſe in trā dormierūt ⁊ ecce aq̇la venit per
cutiēs eos alis ſuis·⁊ euigilātes viderunt
aquilā. Et dixerūt frēs illi: Ecce angelus
dn̄i·ſurge ⁊ ſequere eū. Surgēſ valedicēs
fratrib ſequebat̄ eā·vt venit vſq̄ȝ dū ſta/
ret aquila·que mox ſurgēſ volauit ad vnū
ſtadium ⁊ iterū reſedit·ſimiliter ſequebat̄
eam frater ille·⁊ iterum volauit ⁊ ſedit nō
longe·⁊ factū eſt hoc per tres horaſ. Poſt
modū aūt diuertit ſe aquila ad dexteram
partē ⁊ frat̄ ille ſequebat̄ eā·⁊ reſpiciens vi
dit tres arbores palmarū·⁊ fontem aque ⁊
ſpeluncam modicam. Et dixit: Ecce loc⁹
quē preꝑauit mihi de⁹. Et ingreſſus cepit
in ea ſedere ſumens cibum dactilorū ⁊ de
fonte aquam bibēs·⁊ fuit ibidem ſex anniſ
ꝙ neminem vidit. Et vna dierū venit dia
bolus ad eum in ſpecie abbatis cuiuſdam
ſenioris·habens vultum terribilē. Vidēs
aūt frater eum timuit ⁊ ꝓcidens in orōneȝ
ſurrexit ⁊ dixit: Oremus iterū frater·⁊ ſur/
gentes dixit diabolus: q̄tuȝ temporis ha/
bes hic frater? Et reſpondit habeo annos
ſex. Et dixit ei demon: ecce vicinū meū ne/
ſciebam·⁊ nō potui cognoſcere niſi an̄ dieſ
quattuor ꝙ hic habitares ⁊ cogitaui me/
cum dicens: Vadam ad hominē dei iſtū·
⁊ cōferā cū eo ſup illo qđ pōt eē ſaluti aīe

nr̃e. Et h̄ dico frat̃· q2 nihil ꝓficimꝰ in cel-
lulis nr̃is ſedẽtes· q2 corpꝰ ⁊ ſanguinẽ chri
ſti no ꝑcipimꝰ· ⁊ timeo ne efficiam̃ extermi-
nati ab eo· ſi nos ab h̄ myſterio elongaue-
rimus· Sȝ dico tibi frater: Ecce hinc per
tria miliaria ſũt monaſteria hab̃etia p̄ſby-
teros: eamꝰ illuc oı̃ dñica die aut poſt du-
as hebdomadas ⁊ accipiamꝰ corpꝰ chriſti
⁊ ſanguinẽ ⁊ reu̾tam̃ ad cellulas noſtras.
Placuit aũt frı̃ illo ſuaſio diabolica. Et
veniẽte dñica die: ecce diabolus venit ⁊ di-
xit: veni eamꝰ q2 hora ẽ· ⁊ exeũtes ꝑrexerũt
ad p̄dictũ monaſteriũ in q̃ erant p̄ſbyteri.
Et ingreſſi eccleſiã miſerũt ſe ı̃ orõneȝ. Et
exurgẽs ab orõne frat̃ ille nõ ı̃uenit eũ qui
eũ duxerat ibi. Et dixit vbi putas ꝑrexit·
an ad coẽm neceſſitatẽ ꝑrexit· ⁊ cũ expecta-
ret diu ⁊ non veniret· exiũt foras ⁊ req̃rebat
eũ. Et cũ nõ inueniſſet· dixit ad fratres lo-
ci illius interrogans eos· vbi eſt abbas il-
le ſenex qui mecũ monaſteriũ ingreſſus ẽ:
dicunt ei neminẽ vidimus niſi te tm̃. Tunc
conſiderauit frater ꝙ demon fuiſſet ⁊ di-
xit: Cum aſtutia diabolus eiecit me de cel-
la mea· ſed tñ nõ multũ inde anxior· q2 ad
bonũ opus veni· ꝑcipiã igit̃ corpus ⁊ ſan-
guineȝ chriſti· ⁊ hoc facto reuertar ad cellã
meam· ⁊ celebrat̃ miſſis in monaſterio vo-
lenti reuerti fratri illo ad ſuam cellulam te
nuit eum abbas illius monaſterij dicens:
niſi refeceris nobiſcũ non te dimittimꝰ re-
uerti. Et cum recepiſſet cibum cum eis· re-
uerſus eſt in cellã ſuaȝ. Et iterũ poſt aliq̃s
dies venit diabolus in ſimilitudine cuiuſ-
dam iuuenis ſeculaHris· ⁊ incepit euȝ inſpi-
cere a ſummo capitis vſq3 ad pedes dicẽs:
ipſe eſt iſte an non eſt· ⁊ cepit eum conſide-
rare. Et dixit ei frater· quid me ſic reſpicis
Et ille puto ꝙ me non cognoſcas· nam pꝰ
tantũ tempus quõ me poſſes cognoſcere·
ego ſum vicinus patris tui ⁊ filius illiꝰ· nõ-
ne talis eſt pater tuus· ⁊ mater tua tale no-
mẽ habuit· ⁊ ſoror tua ſic eſt dicta· ⁊ tu ſic
vocaris· ⁊ mancipia illa ſic ⁊ illa ſic ſũt di-
cta. Mater tua ⁊ ſoror tua ante tres ãnos
mortue ſunt· pater vͦo tuus modo defun-
ctus eſt· ⁊ cõſtituit te heredem dicẽs: Cui
habeo dimittere ſubam meã· niſi filio meo
viro ſctõ· q̃ reliquit ſeculũ· ⁊ abijt poſt deũ
ipſi ergo dimittã oẽȝ ſubaȝ meã vt eroget
eam paupib; ꝓ aı̃a mea ⁊ ſua· ⁊ perrexerũt
multi querentes te· ⁊ mı̃me ı̃uenerũt. Ego
vͦo veniens ex caſu pro quadaȝ cauſa huc
cognoui te. Unde non facias moram· ſed
veni ⁊ vende oı̃a· ⁊ fac voluntateȝ patris
tui. Rñdit frater ille dicens· nõ habeo ne-
ceſſe reuerti ad ſeculuȝ. Tunc dixit ei dia-
bolus· ſi non veneris ⁊ deperierit ſubſtan-
tia illa tu exinde reddes rationem· quid
eniȝ male dico tibi ꝙ venias ⁊ eroges pau
peribus ſicut bonus diſpenſator vt non a
meretricib; ⁊ male viuentibus cõſumatur
quod pauperibus dimiſſũ eſt. Quid one-
roſum eſt tibi vt venias ⁊ facias elemoſy-
nas· ⁊ hoc facto reuertaris ad cellam tuaȝ
Sic multa ſuadens· fratrem illuȝ reducẽs
depoſuit in ſeculum· ⁊ veniens cum eo vſq3
ad ciuitatem tunc reliquit eum. Voluit
autem ille ingredi domũ patris ſui tanq̃
defuncti· ⁊ ecce pater eius viuus egredieba
tur· ⁊ videns eum non cognouit· ⁊ ait ad
eum quis es. Ille vͦo turbatꝰ nihil potuit
loqui ⁊ cepit eum iterato pater interroga-
re quis eſſet. Reſpondit ego ſum filius tu-
us. Ait ei· ad quid reuerſus es. Erubeſce-
bat autem dicere quod veruȝ fuit· ⁊ rñdit
Charitas tua fecit me reuerti· quia deſide
rabam te videre ⁊ manſit ibi. Poſt aliqd̄
vͦo tempus incurrit fornicationẽ· ⁊ multis
ſupplicijs afflictus a patre ſuo· infelix ille ñ
egit penitẽtiam ſed manſit in ſeculo ⁊ om-
nia bona opera ſua prius cõmiſſa perdidit
⁊ ſic damnatus eſt.

¶ Sermo· CXLI· De ſeptem peccatis mortalibꝰ

PEccatũ cum
ꝯſũmatũ fuerit gnãt mortem.
Jaco· p̃· Hoc intelligit̃ de q̃-
libet pctõ mortali. Quare in p̄ñti ſmone
aliq̃d ẽ dicẽdũ d̾ ſeptẽ pctı̃s mortalib;. Et
p̄mo d̾ ſupbia q̃ ẽ origo oı̃s pctı̃. ¶ Pro I
quo ſciẽdũ ꝙ duplex ẽ ſupbia· ſ· exterior
⁊ interior. Interior ẽ cũ hõ in ſua eſtiatiõe
p̄fert ſe aliq̃s ⁊ appetit laudari ⁊ volet ꝙ alij
laudant̃· ⁊ talis p̄ſumit primũ eſſe malum

ꝛ ſeipſū eē bonū · qḋ eſt cōtra chriſtū q̇ dicͭ
Matth. vij · Nolite iudicare ꝛ nō iudica/
bimini. Sꝫ verus ꝛ bonꝰ chriſtianꝰ debet
alios meliores ſe reputare ꝛ ſe humiliare et
alijs ſubijcere · ꝛ ſua pctā maiora alioꝝ pec
catis eſtimare. Bern̄ · Noli te cōpare ma/
iorib · noli efferri mioꝛib · nulli te ꝑponas
ſed nec compare ꝑſumas. Ideo quilibet
debet in hūilitate ſeipſū contēptibilē repu
tare · ꝑpter incertitudinē quā habet de ſua
bonitate. Eccl̄s. ix · Neſcit hō an amore di/
gnus ſit an odio. Exterior ſupbia exercetͬ
in corpe ꝛ que circa illud ſūt · ſcꝫ in ornatu
corpis ꝛ in peplis · in longis crinib · in capu
tijs · in pallijs · in ſciſſuris mult · in cingul · in
calcijs roſtrat · ꝛ ſic de alijs. Sꝫ querit
qn̄ talis ſupbia exterior q̄ ſcꝫ fit in ornatu
ſit pctm̄ mortale. Rn̄detͬ ꝙ ſex modis per
ornatū corpis q̇s peccat mortalitͬ. Pri/
mo ꝑ intentionē · ſ · qn̄ q̇s ſe ornat ea intē/
tione vt velit ab alijs cōcupiſci · qꝛ ſm Au
guſtinū. Nō ſolū appetere ſ appeti velle ē
criminoſū. Chryſoſto · in · li · de cōpūctione
Si mulier ſe decorauerit ꝛ ad ſe viſus ho/
minū ꝓuocauerit extremā vindictā ſuſtine
bit. Ergo mulieres ꝛ ꝟgines q̄ ſe ornāt vel
facies ſuas colorāt vt cōcupiſcantͬ · peccāt
mortalitͬ · q̄uis etiā nō habeāt volūtatem
conſentiendi illis qui eas concupiſcunt.
Secūdo peccāt mulieres vel etiā viri in
ornatu corpis · cū ſcꝫ ſe ornant ex ſuperbia
extollēdo ſe vltra alios hoīes ꝛ contēnen/
do alios qui nō habēt taleꝫ ornatum · ꝛ ta
lis ornatus cōmuniter ex ſupbia procedit
Vn̄ Innoc · in de vilitate humane condi
tionis. Superbus aūt vt magnificꝰ videa
tur · ſatagit veſtiri duplicib · indui mollib
precioſis ornari. Et multi homines ex ſup
bia ſe ornant · vt alios in pulcritudine exce
dant · vel ſaltem vt non excedantͬ ab alijs
vel ex amore vane laudis ꝛ vane glorie · vt
dicatur de eis · ꝙ ſint pulcri ꝛ honorabiles
Luc · xiiij · et · xviij · Oīs qui ſe exaltat hu
miliabitur. Tertio peccant homines ī or
natu corpis · ſcꝫ facies ſuaſ colorando cuꝫ
hoc faciunt in contēptū creatoris ſui. Vn̄
Amb · Deles picturā dei · ſi vultū tuū na/
turali cādore obnubilas · ꝛ exq̄ſito rubore
ꝓfundis. Tales ſimiles ſūt lucifero · qꝛ vo/
lūt eē pulcrioreſ q̄ꝫ deꝰ eoſ creauit Sicͭ illi
q̇ hn̄t facies pallidas ꝛ volūt facē rubeas
vel albas · ꝛ q̇ hn̄t crines nigros volūt face
re glaucos. Quarto hoīes peccāt ī orna/
tu corpis · qḋ cōtingit ꝑptͬ nimiā cōplacen/
tiam ꝛ amorē ꝛ ſollicitudinē quam hn̄t ad
ornatū ꝛ pulcritudinē corpis. Tantꝰ eniꝫ
poſſet eſſe amor iſte ꝛ tāta complacētia ꝙ
eēt mortale pctm̄ ꝛ quaſi idolatria · vt qn̄
amor ille ꝛ cōplacētia illa amorē dei ſupa/
ret · qꝛ h̄ ab hoīe colitͬ qḋ ꝑ ceteris diligitur.
Vn̄ Augꝰ · Nullū pctm̄ adeo veniale eſt ·
qḋ nō fiet mortale dū placet. Ergo iſti pe/
riculoſe ſtāt q̇ hn̄t nimiſ magnā cōplacēti
am in ſuis veſtib · eo ꝙ hn̄t diuſa paria ve
ſtiū · ſ · in tunic ꝛ pallijſ caputijſ · ꝛ ſic ḋ alijſ
qꝛ tales ꝑpter hoc poſſunt dānari. Vnde
exemplum narrat Humbertus · ꝙ fuit in
frantia quedā mulier deuota · que cum ſe/
mel eſſet rapta · vidit in ſpiritu quandam
magnam comitiſſam que fuerat ei familia
ris · cuius cum animam demones traherēt
ad infernum · ipſa comitiſſa eiulando cla/
mauit · heu me miſeram que ſatis caſta fui
ꝛ abſtinens ꝛ elemoſynaria · nec pro alia re
damnor niſi pro ornatu veſtium quem ni/
mis dilexi · ꝛ admonita non ceſſaui. Vn/
de etiam legitur de quadam muliere que
ꝑpter nimiū ornatum corporis non meruit
euchariſtiam recipe in agone · ſed duo pul
cerrimi iuuenes aſſiſtētes acceperūt ſacra/
mentum de manu ſacerdotis volentis eā
coīcare · ꝛ ſic ipſa ſine communione obijt.
Quinto ꝑpter ſcandalum · q̄uis nō in/
tendas perſonam aliquam allicere · tamen
ſi cognoſcis alios accendi in mala con/
cupiſcētia · ꝛ nō vis ꝑpterea dimittere orna
tū tuū ꝓ ſalute proximi · mortaliter peccas
ꝛ damnaberis. Sexto ꝑpter exemplum
ꝛ informationē alioꝝ · ſicut q̇ primitꝰ inue
nerunt vel ab hodierna die inueniunt no/
uos modos veſtiū ꝛ extraneitates · ꝛ volūt
habere ſequaces in talibus adinuentioni/
bus ſcilicet in varijs ꝛ diuerſis ſciſſuris · et
ſic de alijs · talium pena accidentalis aug/
mentatur quotidie in inferno vſq ad no/
uiſſimum diem a quolibet homine qui eos

R imitat̄ in talibꝫ adinuētōibꝫ. ¶ Secū/
dum pctm̄ mortale ē auaricia. Circa qđ
ſciendū ꝙ q̇s peccat q̄ttuor modis ꝑ diui/
tias. Primo cōcupiſcēdo bona alioꝝ ꝯ
deū ⁊ iuſticiā. vel etiā illi q̇ cōcupiſcūt iu/
ſtam rem hr̄e ad malū finē .i. ad peccādu
ſcȝ ad vanā gl̄iam. vel ad luxuriā vel cra/
pulā exercēdā. ſicut ille diues de q̇ ſcribi/
tur Luc. xvi. Qui epulabat̄ quo. ſpl. ⁊c.
Itē q̇ nimio appetitu ⁊ amore afficiūt̄ ad
tp̄alia q̄uis nō iniuſte vellēt ea acq̇rere. tn̄
qn̄ ille appetit᷑ ⁊ amor tp̄aliū ſupat ⁊ excel
lit amorē dei ⁊ appetitū ꝓprię ſalutꝫ. ſic ꝙ
mens ſuffocat̄ in toto. talis etiā grauit̄ pec
cat. Sicut heu plures ſūt q̇ totū tp̄s occu
pant cū tp̄alibꝫ ſic ꝙ raro vel nūq̄ꝫ de deo
vel ſalute ꝓpria cogitāt. Sȝ qn̄ q̇s appetit
aliena cū volūtate cōditionata. ſ. ſi poſſet
ea hr̄e ſine offenſa dei ⁊ iniuria ꝓximi. tūc
vel nullū. vel ſolū pctm̄ veniale eſt. Se/
cundo peccat quis per auaric ā acquirē/
do bona tp̄alia iniuſte ſcȝ cū vſura vel lu/
do vel fraude in emēdo vel vendendo vel
ꝑ furtū vel rapinam. nam quocūq̄ꝫ modo
q̇s tp̄alia iniuſte lucrat̄. mortaliter peccat
⁊ tenet̄ ad reſtitutionē ſi vult ſaluari. ſiue
ſit in rebus magnis ſiue paruis. Vn̄ Au/
guſtinus. Auarus anteq̄ꝫ q̇d lucret̄ ſeipſū
perdet ⁊ anteq̄ꝫ aliq̇d capit capitur. Idē
Peccatū nō dimittit̄ niſi ablatū reſtitua
tur. Tertio peccat q̇s ꝑ diuitias in expē/
dendo ſcȝ qn̄ nō vtit̄ ad honorē dei ⁊ ſalu
tem ꝓpriā ſed ad peccādū cōtra deū. tales
ſic expendēdo poſſūt ꝓpterea condemnari.
etiā ſi nullas res iniuſtas haberent. vt pa/
tet in illo diuite epulone de quo habetur
Luc. xvi. Qui ſepult᷑ eſt in inferno. ⁊ ta/
men nō reperit̄ ſcriptū de eo. ꝙ male acq̇ſi/
uit bona ſua. ſed quia male expēdit. ſcȝ in
ſuperbia veſtiū. in gula ⁊ crapula. ⁊ paupi
Laçaro nō ſubuenit. ideo damnat᷑ ē ſine
mīa. O quot diuites ſequunt̄ eum in ſup/
bia veſtium. habentes p̄cioſas veſtes. lon
gas caudas ⁊ ſaſſuras varias ⁊ multa pa/
ria veſtium. Similiter ſequuntur eum in
gula. ſicut multi qui volūt laute viuere et
p̄cioſa fercula habere ⁊ p̄cioſum potū bi/
bere. ⁊ ſic ſupflue expendūt ſuas iuſtas res
de quo diſtrictā rōnē vſq̄ꝫ ad vnū denari
um reddituri ſūt deo in nouiſſimo die. Si
milit̄ q̇ ꝑdūt vel male expendūt p̄rimo/
niū ſuū Sed diceret aliq̇ſ. Iſta bona ſūt
mea. ergo licet m̄ facere cū eis quicq̇d volo
Rn̄det̄ ꝙ nō ſūt oīmodo ſic tua ꝓpria ſed
ſūt a deo tibi accōmodata. Aplus. Quid
habeſ qđ nō accepiſti: ſcȝ a deo. Ergo q̇li
bet debet vti ſuis bonis tanq̄ꝫ rebꝫ accom/
modatꝫ in timore. ne offendat deū q̇ ea ſibi
accōmodauit. Quarto peccat q̇s ꝑ di/
uitias eas auare poſſidēdo ⁊ retinēdo ſua
iuſta bona. ſic ꝙ de ſupfluo non ſubuenit
paupibꝫ ex inſatiabili cupiditate. q̄r timet
ſemꝑ ſibi deficere. ⁊ tales reputant̄ rapto/
res corā deo. Vn̄ Amb. Nō mīoris crimi
nis ē habēti tollere. q̄ꝫ cū poſſis indigētibꝫ
denegare. Ergo tantoꝝ ſcias te inuadere
bona. q̄ꝫta poſſis p̄ſtare ⁊ nolis. Ergo qui/
libet poſſidēs bona tp̄alia debet paupib᷑
cōdiuidere. Aug᷑. Da chriſto in tr̄a qđ re
ſtituat tibi ī cęlo. Et đ h̄ q̄re ſmōe. ciij. T
¶ Tertium pctm̄ mortale ē gula. Cir/ L
ca qđ querit̄ q̇t modis q̇s cōedēdo ⁊ bibē/
do peccet mortalit̄. Rn̄det̄ ꝙ p̄ncipaliter
q̇nq̄ꝫ modiſ. Primo qn̄ diligo cibū in
tantū ꝙ cōtra p̄ceptū eccleſię pat᷑ ſum co/
medere diebꝫ ieiunioꝝ cū tn̄ bn̄ poſſum ie/
iunare ⁊ nolo corpus meum grauare intā
tum. ⁊ ſic ſoluo ieiuniū ſine cauſa ab eccle/
ſia p̄ceptū. Unde Hermān᷑ de ſchilditz
dicit: Qn̄ quis inordinate gulę vel cōcu/
piſcentię inheret tāq̄ꝫ vltimo fini. ita ꝙ ta/
lis quaſi deum contēnens paratus ſit pre/
cepta dei ⁊ eccleſię tranſgredi. vt delecta/
tiones gulę aſſequatur. taliſ grauiter pec/
cat. Nam quicunq̄ꝫ ſoluit ieiuniū ab eccle
ſia inſtitutum ſine legitima cauſa. peccat
mortaliter totiens quotiēs hoc tranſgre/
ditur. Secundo peccat quis in come/
dendo vel bibēdo cū quis ſumit cibū illici
tū vel ꝓhibitū. Sicut ſi quis in quadra/
geſima comederet lacticinia oua ⁊ ſimilia.
Similiter qui vota feciſſet. ſcilicet ſextis fe
rijs. nec oua nec lacticinia comedere. ⁊ hoc
votum infringeret. Tertio qn̄ quis ſcien
ter cibum nociuum comederet ꝓpter ſolā
delectationem. talis etiaȝ grauiter peccat

ſic ſumendo illum cibum vel potum. Vñ
ſciēter vires corꝑis debilitat et vitam ſibi
abbreuiat· qꝛ ſic facit ꝯ charitatē qua hō
tenet̄ ſeipſum diligere in deo et vires ſuas
ꝯſeruare vt deo diuti⁹ poſſit ſuare ſuā vi-
tam et ei ſuire· ps. Fortitudinē meā ad te
cuſtodiā· ꝛc. Quarto cū qs excedit ī ni-
mietate· ſic ꝙ ꝑdit inde ratione vel incidit
in nauſeā· vel acq̄rit inde vomitū ꝓpter ſu
perfluam crapulā· talis ḡuiter peccat. Naꝫ
ſm Hen· de vrimaria. Quicūqꝫ inebriat̄
vel excedit menſurā in comedendo vel bi-
bendo· ⁊ h̄ facit cū ꝓpoſito· tlis peccat mor
taliter totiēs q̄tiens. Vñ Amb· in li· ꝺ pe-
nitentia. Ebrioſus cū abſorbet vinum· ab
ſorbet̄ a vino· abominat̄ a deo· deſpicitur
ab angelis· deridet̄ ab hoīb· deſtituit̄ a
viribꝰ· cōfundit̄ a demonibꝰ. Vñ Orige·
Ebrietas eſt mr̄ oīuꝫ vitioꝝ. Itē ebrietas
facit de homine beſtiā· de robuſto infirmū
de prudente fatuū. Et ſi qs in tali ebrieta
te occideret̄· vl̄ alia morte moreret̄· eterna
liter dānaretur. Exemplūꝫ habem⁹ de q̄-
dam q̄ frequēter inebriebat̄· et quodā tpe
prexit ad dedicationē· q̄re h̄ exemplū ſup
ſer· xcix. P. Vñ Gregi. Qui nūc male ſe
in voluptatibꝰ dilatat· illum poſtea in ſup
pliciȷs pena anguſtat. Quinto peccat
qs comedēdo vel bibendo· cū qs tantū di
ligit cibū ꝙ appetitus delectationis cibi ē
cauſa finalis et p̄ncipalis ſumēdi cibū de-
lectabilem· ſic ꝙ ꝑponit illam delectationē
deo q̄ p̄ncipalis et finalis debet eſſe cauſa
omniū opeꝝ nr̄oꝝ. Et talem delectationē
q̄rūt̄ homīes voluptuoſi q̄ ſolū viuūt ſm
carnē. Vñ Apl̄s. Si ſm carnēꝫ vixeritis
morīemi. Hiero· Impoſſibile ē vt p̄ntibꝰ
qs et futuris fruatur bonis· vt h̄ ventrem
ibi mentē impleat· et ſic de delitiȷs trāſeat
ad delitias. Tamen ſciendū ꝙ qñ quis
eſurit· et ſic eſuriēdo comedit et delectat̄ ī
cibo· nō eſt peccatū· qꝛ h̄ eſt naturale cuili-
bet aīali. Etiā ſi qs p̄parat cibū ea inten-
tione vt eum ſumere poſſit· h̄ iterū pōt fieri
ſine peccato. Sꝫ q̄rere tm̄ delectationēꝫ et
ſaporem in cibo et potu· hoc eſt peccatum.
M Quartū peccatū mortale ē luxuria. Et
eſt ſciēdū ꝙ qñcūqꝫ cōmittit̄ actus luxu-
rie p̄terqꝫ in mr̄imonio ſemꝑ eſt peccatūꝫ
mortale. Apl̄s. Omnis fornicator aut im-
mūdus nō habebit ꝑtem in regno chriſti.
Sed diceres an hō ſine actu poſſit pecca-
re mortaliter. Rñdetur ꝙ ſic· et h̄ qñ quis
dat cōſenſū in moroſā delectationē· ſicut
q̄ delectātur cū plena rōne in malis cogi-
tationibꝰ· ſic multi faciūt tam viri qꝫ muli-
eres· q̄ licet nolūt ad actū ꝓcedere· tamen
volūt in malis cogitationibꝰ delectari· qꝺ
etiā nimis ꝑiculoſuꝫ eſt qꝛ faciliter ꝑ h̄ pec
catū mortale qs incurrit· vt beat⁹ Iacobꝰ
ꝓbat in ſua epl̄a vbi ſic dicit: Cōcupiſcen
tia· i· interior amini delectatio· cū concepit
ſuꝑple cōſenſū rōnis· parit· ſ· peccatū mor-
tale. Sed tamen ſciendū ꝙ qñ alicui ī
cidit turpis cogitatio ſine delectatione et
cōtra voluntatē· h̄ non eſt peccatūꝫ. Vñ
Gregi. Etiā cūqꝫ imūda ſit cogitatio mē
tem nō polluit ſi ratio non ꝯſentit· imo eſt
meritoriū. Vñ Bern̄. Quotiēs reſtiteris
totiens coronaberis. Sꝫ cū turpis cogita-
tio incidit cū delectatione ſine cōſenſu ple
ne rōnis· tūc eſt veniale pct̄m. Secūdo
cōmittit̄ luxuria ſine actu· qñ qs ex mala
cogitatione et delectatione dat cōſenſū ⁊
voluntatē ad ipſum op⁹ ꝑpetrandū· et h̄
ſemꝑ eſt peccatū mortale. Vñ Aug. Si
ratio cōſentiat ei qꝺ libido cōmouerit fa-
ciendū eſſe· ⁊ non diſcrepat· iam ei peccatū
imputat̄ etiā ſi nō cōſeq̄tur factū· qm̄ rea
tenet̄ in cōſenſu ꝯſciētia. Et h̄ etiaꝫ intelli
git̄ de q̄libet peccato mortali· quia q̄cūqꝫ
regnum celoꝝ intrare voluerit· oportet ꝙ
habeat firmum propoſitum ꝙ nunq̄ꝫ ve-
lit mortaliter peccare· nec actum luxurie
facere niſi in matrimonio. Tertio com-
mittit̄ luxuria ſine actu cū viſu· vt qñ qs ī-
ſpicit aliquā ꝑſonam ea intentiōe vt eā cō
cupiſcere velit. Math· v. Qui viderit mu
lierē ad ꝯcupiſcendā eā iā mechat⁹ eſt eā
in corde ſuo. Vñ ſi qs vna die centuꝫ do
mos intraret· et in q̄libet domo talē concu
piſcentiā ſibi ꝑ viſum acquireret· tot mor-
talia peccata cōmitteret· ḡ ſūme neceſſaria
eſt cuſtodia oculoꝝ. Quarto cōmittit̄

ſocutione vel riſu· vt cum quis alloquitur
vel arridet vni pſonę ea intentione vt eaꝫ
alliciat· peccat mortaliter. Quinto cõ/
mittitur p tactum illicitũ ſiue impudicũ ⁊
per amplexus et oſcula et hmõi· qui modꝰ
vocatur turpitudo. Et illo modo etiã qs
peccat mortaliter· et tanto grauius peccat·
quãto magis p talia libido accendit᷑ ppt̃ ni/
miaꝫ approximationẽ mulieris vel ꝟginis
Sexto p ornatum corpis vel p alia ſi/
gna ad luxuriã ĩcitãtia. Verbi grã. Qui
non cõcupiſcũt· ſꝫ faciunt vt cõcupiſcãtur
vt mulieres et ꝟgines q̃ ppterea ſe ornant
et caput ſuuꝫ diſcooperiũt vt amabiliores
fiãt· et ſic pcatores habere poſſint· illę mor
taliter peccãt. Septimo cõmittit᷑ p do
na et munuſcula· vt cum qs dat alicui p/
ſonę donum vel enceniũ ea intentione vt
eam ſic ad malam cõcupiſcentiã alliciat ⁊
ad maluꝫ actũ· peccat mortaliter. Octa
uo cõmittit᷑ qñ aliqui libenter vellẽt actũ
illum pficere et hñ poſſent· qꝛ hñt oportu/
nitatẽ tpis loci et pſonę· ſꝫ ſolũmodo pro
pterea dimittũt· qꝛ timent mũdum et ſcã/
dalum· et ſic dimittũt ppter homĩes et cõ/
fuſiones pprias· Sꝫ ſi ſcirent ſe poſſe late/
re in hꝫ actu· nec deũ nec ſanctos nec ſalutẽ
aĩę curarẽt· qn hꝫ nephas ppetrarent· et ta/
les qui ſic dimittũt non ppter deũ· ſꝫ ſoluꝫ
ppter homines grauiter deum offendunt.
Vñ Leo papa. Sunt nõnulli qui cũ cor
de cõcipiunt peccatũ faciendũ· tñ illud ti/
more dimittũt· aut ꝙ p̄ difficultate ĩplere
nequeũt· hi pfecto non in dño moriũtur.
Et hꝫ intelligẽdũ eſt de q̃libet peccato mor
tali qđ qs ppter deum non dimittit· ſꝫ ppt̃
N timorẽ hominũ. Quintũ peccatũ mor/
tale eſt ira. Pro q̃ ſciendũ ꝙ p̄ncipaliter
ira eſt triplex Prima eſt bona· et ẽ qñ qs
iraſcit᷑ ſuper peccata ppria et aliena. Eccꝭ
vij. Melior eſt ira riſu· qꝛ p triſticiã vultꝰ
colligit᷑ animꝰ delinquẽtꝫ. ps. Iraſcimini ⁊
nolite peccare· ⁊ hꝫ eſt ſignũ ꝙ ſunt filij dei
q̃ non poſſunt ſuſtinere iniuriã dei· ꝫ iraſci
ſup ppria peccata et etiã aliena· ſilr et vin
dicare iniuriã dei eſt bona ira et laudabil᷑
Secũda ira eſt venialis· ſicut ſbita ira

ſine deliberatiõe rõnis· qꝛ in aliquibꝫ hoĩ/
bus ignis irę cito accenditur· vt qñ qs ex
ſurreptione cõmouebitur· et quãcito hꝫ cum
ratione aduertit· tũc reſiſtit huic irę· ⁊ nõ
vult ſe vindicare. Vñ Caſſi. Venial᷑ ira
eſt q̃ non ducitur ad actum vel effectum.
Tertia eſt mortalis· vt cum qs iraſcitur
cum deliberatione et cõſenſu rõnis· ⁊ cogi
tat in animo ſuo quomodo poſſit ſe vindi
care· et talis ſic iraſcens reus erit iudicio.
Math. v. Omnis q̃ iraſcit᷑ fratri ſuo reus
erit iudicio. Et ſi illaꝫ iram oſtendit ꝟbis
ſcꝫ maledicendo primis ſuis· tunc adhuc
grauius peccat· Et p hꝫ incurrit ęternã ma
ledictionẽ quã quidẽ maledictionẽ chriſtꝰ
dicturus eſt in iudicio· vt habetur Mat.
xxv. Ite maledicti in ignem ęternuꝫ. Et ſi
ex ira pcedit ad factum cõtra primũ· ſ· euꝫ
pcutiendo· vulnerãdo· vel occidendo· tũc
adhuc grauius peccat. Sextũ peccatũ O
mortale eſt inuidia. Pro quo ſciendũ ꝙ
triplex eſt inuidia· Prima inuidia quę
puenit ex natura· ſicut q̃dam naturaliter
ſunt inuidi· ⁊ hꝫ non eſt peccatum cum hoc
nullo modo eſt ĩ poteſtate noſtra. Vnde
Ariſ· in· iij· eth· In deſiderijs naturalibus
pauci peccant· ꝫ talibus p̄mis motibꝫ na/
turaliter incidentibꝫ ĩmediate eſt ſine mo/
ra reſiſtendũ· et tunc non eſt peccatũ· Vñ
Greg. Temptatio cui non cõſentitur nõ
eſt peccatũ· ſꝫ eſt materia exercendę ꝟtutis
Secũda inuidia eſt venialis· et eſt cum
quis triſtatur de fęlicitate primi· tñ nõ cũ
plena ratione et deliberatione· et hꝫ eſt pec
catuꝫ veniale. Hoc patet ex eo ꝙ cũ rati/
one plena optat et fauet ſibi omne bonum
Tertia ꝟo inuidia eſt cum dolet de bo/
no alterꝰ· et hꝫ ex deliberato pposito· vt qꝛ
eum alius excedit in talibꝫ bonis· vt ſcꝫ in
ſapiẽtia· ſiue in rebus tpalibus· ſiue in fa/
uore hominũ· ſiue qꝛ habet ampliorẽ grãꝫ
vel ampliorẽ gloriã et excellẽtiã· ⁊ hoc eſt
peccatũ mortale· et in hꝫ pprie cõſiſtit inui/
dia· et illud ſemp eſt malũ· qꝛ dolet de q̃ ẽ
gaudendũ· ſ· de bono primi· qđ eſt cõtra
charitatẽ primi· qꝛ ſi diligo primũ ſic de/
beo· tunc fauco ſibi q̃cquid deꝰ ſibi fauet·

et ad h̃ quilibet tenetur. Vñ Ariſ. Dilige
re eſt alicui bonũ velle. Vñ inuidioſi qui
gaudẽt de adũſitate ꝓximi et dolent de ꝓ/
ſpitate ipſius· ſunt hoĩes diabolici·qꝛ hñt
ſignũ ipſius. Vñ Joh·xiiij. In h̃ cogno·
ſcent hoĩes ꝙ mei eſtis diſcipuli·ſi dilectio
nem ꝛc. Sic econuẽſo eſt ſignũ ꝙ ſunt filij
diaboli·q̇ hñt inuidiã ad ꝓximos et gau/
dent de malis alioꝝ·qđ valde diabolicuꝫ
eſt· Prouerb·xvij· Qui in ruina alterius
letatur non erit impunit⁹. Nã dolere đ bo
nis ꝓximoꝝ infelicıſſimũ eſt·qꝛ amittũt q̇c
quid alij lucrãtur. Seneca· Vtinã inuidi
in oĩbꝫ ciuitatibꝫ aures et oculos hr̃ent·
et de ſingulis ꝓſpitatibus hoĩum torq̄rẽt

p Septimum peccatũ mortale eſt acci/
dia. Unde q̄ritur·qñ tediũ boni ſit pec/
catum mortale·et qñ nõ. Rñdet ſm Her/
mãnum de ſchilditz·ꝙ tediũ boni põt cõſi
derari tripliciter· Vno modo ꝓut eſt vn⁹
motus naturalis ex laſſitudine corpis poſt
exercitiũ ſpũale ꝓueniens·et ſic nõ ẽ pctm̃·
Secundo modo ſm ꝙ eſt motus appetit⁹
ſẽſitiui ↄtriſtati de ope ſpũali laborioſo·ꝛ
ſic pt eẽ pctm̃ veniale·q̄uis etiã ille appe/
titus ſit deliberatiu⁹·qꝛ cõſenſus in venia/
le nõ eſt niſi veniale. Verbi grã. Si cãto
vel oro aliqualiter cũ tedio·tñ ꝓpterea di/
mittere nolo·ſic ſolũ eſt veniale. Tertio cũ
h̃ tedium redundat in omiſſionẽ eoꝝ que
ſunt neceſſaria ſaluti· et ad q̄ neceſſario hõ
tenetur. Verbi grã. Sicut nõ audire miſ/
ſam in die dñica·vel penitentiã iniunctã
nõ implere·vel horas canonicas omittere
ab illo q̇ eſt in ſacris ordinibꝫ cõſtitut⁹ vel
ꝓmiſſũ votuꝫ nõ adimplere·et ſic de alijs.

De decem preceptis.
Sermo.cxlij·

r Ivis ad vitaz

ingredi ſuã mãdata dei· Math·
xix. In verbis p̄miſſis oñdit chri/
ſtus cuilibet hoĩ viam vite eterne. Et ideo
dicit: Si vis ad vitam ingredi· ꝛc. Vñ
ſciēduꝫ ꝙ decem ſunt p̄cepta q̄ q̇libet hõ
ſuare tenetur q̇ vult ſaluari. Primum

N p̄ceptum eſt· Non adorabis deos
alienos. Et illud p̄ceptũ tangit fidẽ·qꝛ
fides eſt fundamentũ oĩs boni. Vñ Aug.
Fides eſt humane ſalutis initium·ſine qua
nemo põt ad numeꝝ filioꝝ dei peruenire.
Vñ chriſt⁹ dıc̃ in euãgelio Joh·iij. Qui
non credit iaꝫ iudicat⁹ eſt. Ex q̇bus verb̃
patet·ꝙ oẽs infideles·ſicut pagani·iudei·
heretici·ſunt in ſtatu dãnationis·ꝛ iaꝫ ad
eternã mortẽ iudicati. Sed loquẽdo đ R
chriſtianis baptiçatis·tũc dicenduꝫ eſt ꝙ
ipſi multipliciter ↄ̃ h̃ p̄ceptũ peccãt. Nam
p̄mi ſunt qui dubitant in fide an ſic ſit vt
ſcriptura dicit et fides catholica tenet. Et
q̇ negligũt addiſcere articulos fidei cũ poſ
ſent ꝛ teneãtur eos ſcire. Nã q̇libet chriſti/
anus cũ ad annos diſcretionis ꝑuenerit·
tenet̃ addiſcere ꝛ ſcire ſymbolũ aploꝝ· ſ̃ q̇
articulos fidei friuole et ex cõtemptu ſcire
non vellet cũ poſſet peccaret mortaliter. Et
tali nõ eſt adminiſtrãdũ ſacrm̃ eucharıſtie
donec addiſcat. Item q̇ obſeruat tempus
ꝛ dies egyptiacos·in his actibꝫ q̇ ſolũ de/
pendẽt ab hoĩs libero arbitrio·puta mercã
tia·traductio vxoris·herbaꝝ collectio·vel
alicui⁹ opis inchoatio·qꝛ in talibꝫ obſua/
re dies egyptiacos ẽ pctm̃ mortale· Ergo
repͥhenſibiliter peccãt q̇ in nocte natiuitatis
chriſti· et Johis baptiſte ſuas faciũt incã
tationes. Item q̇ ſomnia aduertũt ꝛ ſuãt
Cõtra q̄s dı̃ Leuit·xix. Nõ auguriabimĩ
non obſeruetis ſomnia. Vñ Eccl·xxxiiij.
Multos errare fecerũt ſomnia ꝛ illuſiões
vane. Vñ Cato. Somnia ne cures· naꝫ
fallũt ſõnia plures. Itẽ q̇ ad phitoniſſas
accedũt·totiens q̄tiens mortaliter peccãt·
qꝛ non licet cõſilium a diabolo req̇rere: qꝛ
inimic⁹ nr̃ mortal̃ ẽ ꝛ ſp habet malã volũ/
tatem ↄ̃ nos·et ſp nitit̃ impedire ſalutẽ no
ſtram. Inſup nec eſt eis credẽdũ·qꝛ diabo
lus q̇ p eas loq̇tur· mendax eſt et pr̃ ei⁹·ſ·
mẽdacij. Item qui fatum tenẽt· etiã gra/
uiter peccant. Nã deuiãt a fide q̇ tenẽt fa/
tum·qꝛ ſunt multi q̇ dicũt·qñ homo mala
morte moritur·qñ·ſ·ſuſpendit̃ ſiue rotat̃
et ſic de alijs·ꝙ de⁹ ſic voluit ꝛ ordinauit·
et hõ talis ad h̃ natus ſit·ꝙ talia pati de/
buit·h̃ dicere eſt graue pctm̃·qꝛ eſt loqui

contra honorē dei·qꝛ de⁹ non vult niſi bo
num. Apl's. Hec eſt voluntas dei ſctĩfica/
tio vr̃a. Vñ puenit ex ꝓpria malicia hoĩs
ꝙ male agit. Item q̇ ſuant auguria · et h̃
attendit' in geſtu cantu et volatu auium.
Verbi gr̃a. Cũ gallina cãtat·canis latrat
coru⁹ ſup̃ domũ ſe locat·volentes h̃ aliq̇d
ſpẽale ꝑtendere·q̃ oĩa vana et ſupſticioſa
ſunt. Item q̇ in puerperio cũ mulierib⁹ im/
ꝑgnantib⁹ et pariētib⁹ ſupſtitiōes exercēt
ſicut mulierē difficultatē habentē ĩ partu
circũcingũt cingulo viri vt eo leuius piat.
Item qñ cum gladio euaginato eas bñ/
dicũt et exufflant candelã in faciē mulieriſ
pientis·qḋ eſt ſupſticioſum. Sed ſi thus
ibi adoleat'·ſiue accendat' lumē cõſecratũ
vl' aqua bñdicta ibi aſpgat'· illa ſunt dei/
fica et licita. Itez q̇ carminãt hoĩes et pe
cora· qḋ fit multipliciter. Primo caput
cingunt et menſurãt cum cingulo ꝓprio et
tunc ponunt cingulum ſub pedib⁹·dicētes
melius te calco/ꝗ̃ porto. Item oculos bñ/
dicunt terrã q̃ꝫ cum manu tangētes vlteri⁹
tunc cũ tali manu oculos ſibi ꝯtingũt Itē
qñq̃ꝫ aliq̇s ducunt p fluidam aquã. Itez
vertũt ſe cõtra ortum ſolis. Itē qñq̃ꝫ du/
cunt aliq̇s ad vnam arborē et faciunt eos
quaſſare arborez. Item q̇dam carminant
equos aut vaccas et cetera aĩalia qñ ver/
mes hñt vel cum de mane expellũtur·vel
cum pdita ſunt ea bñdicunt ne lupi ea ra/
piant. Item q̇dam bñdicunt vulnera ne
cruentent. Item q̇ cõtra inimicos canes et
lupos cum vulnerib⁹ chriſti ſe carminant.
Item ſciendũ ꝙ oĩes iſti q̇ ſic carminãt
vel pmittũt ſe carminare·vel ſuos pueros
et in h̃ cõſentiũt·g̃uiter peccãt·ꝛ maxĩe qñ
de h̃ admoniti ſunt·nec tñ deſiſtere volũt
Et talia carmina nullã efficaciã hñt ſanã
di hoĩes·ſ; deus ꝓpter peccata hoĩuꝫ et ꝓpt'
fidē quã hõ adhibet illis carmĩb⁹ pmittit
qñq̃ꝫ ꝙ homĩ videt' ꝙ talia iuuēt·cũ tamē
de ſe nullã efficaciã habeãt illa ꝟba. Sed
vti medicinis et herbis licituꝫ eſt· ex eo ꝙ
habent naturalē effectũ. Secũdum ꝑ/
ceptum eſt. Non aſſumes nomen
dei tui inuanum. Inuanũ eni nomē

dei aſſumit qui blaſphemat nomē dñi nr̃i
ieſu chriſti·et qui iurãt p vulnera vel mor
tem vel ſanguinē·p inteſtina vel mēbra do
mini nr̃i ieſu chriſti. Et talia oĩa iuramen/
ta ſp ſunt peccata mortalia·qꝛ ſonãt ĩ irre/
uerentiam et blaſphemiã dei·ſ·pcioſa vul
nera chriſti inuanũ aſſumere·vñ nobis to
ta ſalus effluxit. Chryſo·ſup Math. Oĩs
ſalus hominũ in chriſti morte poſita ē Itē
alij iurant deũ non nominãdo ſed creatu
ras·vt dicendo·hocks blut vel hocks lich
nam. Et talia iuramēta oĩa q̃ ſic fiunt no/
minãdo creaturas ſunt a chriſtiano vitã/
da. Vñ Chriſtus dicit in euãgelio Mat·
v. Ego aũt dico vobis nolite iurare oĩno
neq̃ꝫ p celũ neq̃ꝫ per terrã ſine cauſa· Item
ſunt aliq̇ q̇ multotiens ſine cauſa iurant·
vt dicendo·p deum ſanctũ p deũ viuum·
ſine omni cauſa ꝛ neceſſitate·et ſolũmodo
ex mala cõſuetudine. Cõtra q̇s dic' Chri/
ſtus in euãgelio · vt habet' Math·v. Sit
ſmo veſter eſt eſt·non nõ. Circa qḋ q̃/ L
ritur an iſta iuramēta·ſ·dicēdo·p deũ ſã/
ctum· vel per omnes ſanctos dei·ſint pctã
mortalia. Rñdetur ꝙ talia iuramēta con
tingunt dupliciter. Primo qñ q̇s falſe
et mendaciter iurat ſiue in ioco ſiue ĩ ſerio
tunc ſm ſanctũ Tho·talis peccat mortalit'
Verbi gr̃a· Vt cum q̇s vult aliq̇d vēde/
re·et iurat p deũ ꝙ non vult remiſſius da/
re q̃ꝫ ſic·et tñ intēdit aliter dare·et nihilo/
min⁹ iurat mētiendo ꝯ mentē ſuaꝫ· peccat
mortaliter·totiēs q̇tiens ſic iurat. Et cõ/
uerſo ille q̇ rē dꝫ emere· ſi iurat ꝙ nõ vult
plus dare p tali re·et tñ intēdit plus dare
ille etiã peccat mortaliter totiēs q̇tiens ꝛc
D q̇t talia peccata cõmittũtur ab aliq̇buſ
q̇ cõſueuerũt nec emere nec vendere niſi iu/
rando et mentiēdo doloſe et fraudulēter·
vt iurando rem ſuã eſſe melioreꝫ q̃ꝫ ſit·vel
etiã ꝙ plus cõſtiterit. Inſup et aliq̇ p par
uis reb⁹ ſic iurant·vt vendētes cochlearia
poma pira vel cõſimiles fructus. Itez pa/
nes alleca et alia victualia. Itez ruſtici vi
tulos et oues et boues lac ꝛ caſeos ꝛ oua:
Qui oĩes qñq̃ꝫ multa falſa iuramēta fa
ciunt·cũ q̇b⁹ ꝓximos ſuos decipiunt·et tñ

per talia qn̄qꝫ paꝝ lucrātur. Cū tn̄ bonus
chriſtian⁹ ꝓ vno regno vel ꝓ toto mundo
ſemel peierare nō deberet. Secūdo mō
ↄtingunt talia iuramēta ·cuꝫ q̄s iurat qđ
eſt veꝝ et licitū· tunc ſm̄ Ray· h̄ eſt venia/
le pctm̄·cuꝫ·ſ· q̄s iurat in cōmuni locutio
ne et curſu v̄boꝝ ex quadā leuitate et ma/
la cōſuetudine· vt dicendo ꝑ deū cras ibo
ad eccliaꝫ·ieiunabo· vel equitabo·et ſic de
alijs. Tamē q̄libet debet in h̄ cauere et illā
malā conſuetudinē poſtponere·et adūtere
dictum chriſti qđ habet̄ Math ·xij. ꝙ de
oīmi v̄bo ocioſo qđ locuti fu·h·ẑc. Mul/
to ſtricti⁹ exiget̄ a nobis ratio de talibꝫ q̄/
tidianis iuramētis q̄ ſine cauſa fiūt. Vn̄
q̄libet hō debet ſe cauere ꝙ nunq̄ꝫ dicat ꝑ
deū vel ꝑ oīmes ſctōs niſi ſit magna cauſa
et vrgēs nccitas·et ꝙ h̄ etiā veꝝ et licitū ſit
V qđ iurat. Tertium p̄ceptum eſt. Diē
ſabbati ſacrifices. Cōtra illud p̄cep/
tum faciunt iſti q̄ in diebꝫ feſtiuis laborāt.
Cōtra q̄s dī Exodi·xx. Non facies in eo
omne op⁹. Ex q̄ patet ꝙ quicunqꝫ ſabba
tum violat·ſ·laborādo vel mercancijs ſu/
is intendēdo· vel etiā q̄ vecturā in diebꝫ fe
ſtiuis exercēt · ſic ruſtici q̄ qn̄qꝫ ad quinqꝫ
miliaria vehūt·et nunq̄ꝫ miſſaꝫ vel ſmoneꝫ
in diebꝫ feſtiuis audiūt. Et q̄ g̃runt nūdi/
nas in diebꝫ feſtiuis ꝓpter lucrū tpale. In/
ſuꝑ q̄ in diebꝫ ſabbatj de ſero in nocte ni/
mis diu laborāt·et ſic de alijs. Iſti omnes
deū g̃uiter offēdūt·et puniūtur a deo mul
totiēs in bonis tpalibꝫ ꝑ infortunia· ſic ꝙ
qn̄qꝫ raptores ſpoliant eos· vel domos eo
rum cōburunt̄· vel alia infortunia illis ac
cidūt·ſic ꝙ in fine nōnunq̄ꝫ depauꝑātur.
Etiā tales multotiēs puniūtur in corpore·
ſic ꝙ infirmātur ꝑ menſē vl̄ ꝑ duos·⁊ etiā
qn̄qꝫ cadūt et frangūt crura vel brachia·⁊
tūc oportet eos feſtiuare ex neceſſitate cuꝫ
merito deberent laborare·qꝛ antea cū feſti
uare debuiſſent laborauerūt·qꝛ ſm̄ Salo·
ꝑ q̄ hō peccat ꝑ h̄ et puniet̄. Item poſt hoc
puniētur ī aīa ·qđ eſt maximū·qꝛ q̄tiēs fe/
ſta ſoluūt totiens mortaliter peccāt ⁊ ani/
mam ꝓpriā occidūt. Exodi·xxxj. Qui pol/
luerit ſabbatum morte moriatur. Item

ſciendum ꝙ q̄ in diebꝫ feſtiuis peccat g̃ui⁹
peccat·ſicut q̄ choriçāt ī diebꝫ feſtiuis· qđ
mai⁹ peccatū eſt q̄ꝫ laborare manibꝫ. Vn̄
Auguſtinus· Melius eſt in die dominico
laborare et arare q̄ꝫ choriçare. Vn̄ etiam
Aug· dicit. Oīs motus petulātię ſalt⁹ eſt
in ꝓfundū cloacę. Ideo q̄ꝫto q̄s alti⁹ ī cho
rea ſaltauerit in tāto ꝓfundi⁹ ad infernuꝫ
cadet. Silr̄ illi g̃uiter peccāt·q̄ in diebꝫ fe/
ſtiuis viſitāt tabernas et ſe inebriāt·cuꝫ tn̄
omnis ebrietas q̄ ex ꝓpoſito fit ſꝑ ē pctm̄
mortale·et eſt g̃uius qđ fit ī feſtiuo die q̄ꝫ
in alia die· Silr̄ illi q̄ in diebꝫ feſtiuis exer/
cent ſuas fornicationes ſiue alia oꝑa luxu
rię. Vn̄ narrat Greg· Qꝫ quędā mulier a
ſuo legitimo viro in die ſabbati cognita·
cum in die dn̄ico ꝓceſſioni ſe coadiūgeret
a diabolo arripiebat̄·et multū ab eo vexa
batur· Et ſi h̄ in legitimis ꝑſonis · q̄ tunc
pęna cōcubitus illegitim⁹ plectēdus erit.
X Quartū p̄ceptum eſt. Honora pa/
trem et matrem ·vt ſis longeu⁹ ſuper
terrā· Cōtra h̄ p̄ceptum faciūt illi·ſ·filij et
filię q̄ vel q̄ inhonorant ſuos ꝑentes v̄bis
et factis·et eis nolūt obedire in licitis ⁊ ho/
neſtis· vel ꝑentibꝫ defunctis non ꝑ ſuffra/
gia ſubueniūt liberādo aīas eoꝝ a purga/
torio · Et t'les filij q̄ ſic inhonorāt ſuos pa/
rētes puniūtur multotiens a deo ī corpore
ꝓprio et ſubitanea morte. Naꝫ ſic p̄miuꝫ
honorantiū ꝑentes eſt vitę longeuitas· vt
habet̄ Ecc·iij. Qui honorat patrē ſuū vi/
ta viuet longiori. Sic a cōtrario ſenſu in/
honorātes ꝑentes moriūtur qn̄qꝫ impro/
uiſa morte· p̄s. Subito defecerūt et ꝑierūt
ꝓpter iniq̄tatē ſuaꝫ. Inſuꝑ puniet̄ ęterna
morte. Exod·xx· Qui maledixerit pr̄i aut
matri morte moriet̄· ſupple ęterna. Sciē
dum ꝙ ꝑentes dn̄t filios ſuos īformare
in p̄ceptꝭ dei·et eos corrigere cū delinquūt
iurādo·blaſphemando·qꝛ oīa pctā quę fi
lij cōmittūt redundāt in ꝑentes ſi eos non
corrigūt. Apl's. Digni ſūt morte n̄ ſoluꝫ q̄
faciūt·h̄ etiā q̄ cōſentiūt faciētibꝫ. Quin Y
tum p̄ceptū eſt. Non occides· Con/
tra h̄ p̄ceptū faciūt q̄ ꝓximū ↄ deum et iu/
ſticiam occidūt·et h̄ eſt vnuꝫ peccatum de

q̄ttuoꝛ clām̄atibꝫ in celum. Ben̄.iiij.dixit
dn̄s ad cayn: Ecce vox ſanguinis fr̄is tui
clamat ad me de terra. Sic adhuc q̄tidie
dn̄s dicit ad quelibet homicidā. Ecce vox
ſanguinis fratris tui.i.ꝓximi tui innocent̄
effuſi.clamat de terra ad me requirēs vin
dictā ſup te. Sciendum ꝙ triplex eſt
homicidiū. Quidā eni occidūt corpus tm̄
vt infideles et p̄ncipes q̇ martyres occide
runt.q̇ ꝓpter veritatē paſſi ſunt. Illa occi
ſio non eſt timenda.maxime qn̄ ꝓpter in
ſticiā ſuſtinet̄. Mat.x. Nolite timere eos
q̇ occidūt corp⁹ ꝛc. Aliqui occidūt tm̄ ani
mam.qn̄ ſcꝫ ꝓximū ad peccata trahūt per
oꝛnatū corꝑis.vel ꝑ malū exemplū qď ꝑ̄
bent alijs.quibꝫ dicit Greg. Tot moꝛtibꝫ
qnis dignus eſt.q̄t exempla ꝑuitatis ī po
ſteros reliquit. Vn̄ etiā Aug. Qui in cō
ſpectu populi male viuit.q̄ꝫtum in eo eſt.il
lum a quo attendit̄ occidit.et h̄ intelligit̄
de aīa. Alij vtrūqꝫ.ſ.corpus et aīam occi
dunt. Et h̄ fit in duobꝫ caſibꝫ. Primo qn̄
q̇s ꝓcurat aboꝛſum.qꝛ tūc puer in coꝛpoꝛe
occiditur.et anima cum corꝑe moꝛit̄. Se
cundo quando quis occidit ſeipſum.

Sermo cxliij.
De alijs preceptis.

Jvis ad vi
tam ingredi ſuа mādata dei.
Math.xix. Ciтum ad ſecūdā
ꝑtem ꝑ̄cedentis ſmonis.tunc
iam aliq̄ breuit̄ de vltimis ꝑ̄ceptis dicēda
A ſūt. Non mechaberis. In q̇ ꝑ̄cepto
ꝓhibet̄ oīs illicit⁹ ꝯcubit⁹.excepto federe
mr̄imoniali. Ergo p̄mi q̇ ꝯ̄ h̄ ꝑ̄ceptum fa
ciunt ſunt foꝛnicarij.ſicut ſolut⁹ cū ſoluta
ꝛ tales totiēs q̄tiens peccāt moꝛtalit̄. Vn̄
Apl̄s. Hoc aūt ſcitote qm̄ oīs foꝛnicatoꝛ
aut imūdus non habet ꝑtem in regno chri
ſti. Secūdi q̇ adhuc ḡui⁹ peccāt.ſūt illi
q̇ cōmittūt ſtuprū qď eſt illicita defloꝛatio
ꝟginum.qꝛ h̄ peccatū aufert ꝟginitatem
que eſt theſaurus incompabilis. Vn̄ Sa
lomon. Nō eſt cōdigna ꝑ̄oderatio cōtinē
tis aīe. Et inſup q̇ defloꝛat ꝟginē aliqn̄ ē
occaſio mille foꝛnicationū.q̇s ipſa poſtmo
dum cōmittit.qꝛ talis virgo ſic coꝛrupta
qn̄qꝫ nūqꝫ maritum legitimū hēbit.h̄ cōis
omnibꝫ erit.et totiēs tūc peccat moꝛtaliter
q̄tiens actū luxurie cōmittit.et oīuꝫ pctō
rum illoꝝ ipſe reus erit q̇ eam p̄mo viola
uit. Et in foꝛo penitētionali iniungenduꝫ
eſt illi.ꝙ puelle ſatiſfaciat et cū ea compo
nat Tertij ſunt q̇ adulteriū cōmittūt.et
h̄ eſt ḡui⁹ peccatū qꝫ ſtuprū.qꝛ eſt ꝯ̄ ſacrm̄
mr̄imonij.qď ipſe deus in ꝑadiſo inſtituit
Vn̄ peccatū adulterij cōmittit̄ qn̄qꝫ coꝛ
poꝛaliter.ſpūaliter.eternaliter. Vn̄ Oſee
vij. Oēs adulteri quaſi cliban⁹ accenſus.
Apoc.xxj. Erit ꝑs illoꝛuꝫ in ſtagno et ſul
phure ꝛ igne ꝛc. Apl̄s. Adulteri regnū dei
non poſſidebūt. Vn̄ exemplū legitur. Qꝫ
quidā hō raptus erat ante poꝛtas inferni.
q̇ vidit quandā mulierē ḡuiſſime toꝛq̄ri.ꝛ
flāma ignis circūdabat eam.ille aūt hō q̄
ſiuit.q̄re illa tam ḡuiſſime toꝛq̄retur: Rn̄
ſuꝫ ē ei ꝙ h̄ toꝛmēta pateret̄ ꝓpter h̄ adul
teria q̄ cōmiſit cū viris alienis. Quarti
tranſgrediūtur legeꝫ regularis ꝓfeſſionis
q̇ votū cōtinentie violāt. Et iſti peccāt cō
tra fidē deo datā.vt ſūt religioſi ſacerdo
tes et ſc̄imoniales. Et h̄ peccatū eſt oībuſ
ꝑ̄dictis ḡuius.qꝛ in eo maioꝛ fit iniuria ip
ſi deo. Quinti ſunt q̇ cuꝫ cōſanguineis
ſuis peccāt. Et h̄ eſt adhuc ḡuius. Et ꝓpt̄
magnitudineꝫ iſti⁹ peccati beat⁹ Paulus
apl̄s tradidit illum foꝛnicatorē.q̇ cum no
uerca ſua peccauit ſathane et diabolo ad
cruciāduꝫ.vt dr̄.j.Coꝛ.v. Sexti ſūt q̇
vitio indicibili ſe cōtaminānt ꝯtra naturā
peccātes.et h̄ eſt ḡuius et peſſimū peccatū
De h̄ q̄re añ ſer.lxxxv.R. Septimū B
ꝑ̄ceptū eſt. Non furtuꝫ facies. Vbi
ꝓhibetur offenſa in rebꝫ. Vn̄ ꝯ̄ h̄ ꝑ̄ceptuꝫ
faciunt p̄mo illi q̇ furtū cōmittunt in ꝑuis
rebꝫ.vt q̇ furātur gramina. Circa qď q̄
ritur: vtrū in re ꝑua cōmittatur furtū ſicꝫ
re magna. Rn̄deo ſm̄ ſctm̄ Tho.ij.ij.q.
lxvj. Si aliq̇s res minimas furtiue acce
pit ꝑ quas hō non reputat illi nocumētū
inferri.ꝛ ille q̇ accipit poſſit ꝑ̄ſumere h̄ non
eſſe ꝯ̄ volūtatem dn̄i excuſat̄.alias furtuꝫ
ſemꝑ eſt pctm̄ moꝛtale.qꝛ eſt ꝯ̄ dilectionē

ꝓximi cui infertur dãnũ. Vñ etiã in talibꝫ minimis ſi habeat q̃s animũ furãdi et ĩfe-rẽdi nocumẽtũ ꝓximo · erit pctm̃ mortale · vt Tho · ibidẽ dic̃. Vñ ſi decẽ vnã aucã furatam comederẽt · q̃libet tenet̃ reſtituere ꝑtem q̄ eum cõtingit · ſi vult indulgẽtiã et remiſſionẽ pctõꝝ cõſequi. Silr̃ intelligen-dum eſt de his q̃ fructus arboꝝ vel rapas vel caules ſubtrahũt cõtra voluntatẽ ꝓ-ximoꝝ. Silr̃ q̃ botros devineis abſcindũt et etiã venatores q̃ cũ equis et canibꝫ eorũ hoĩbꝫ in ſegetibꝫ dãna inferũt. Silr̃ vecto-res q̃ cuꝫ curribꝫ ſuis ꝑ ſata agroꝝ vadũt Et etiã ruſtici q̃ qñqꝫ agros ꝓximoꝝ cum aratro diminuũt · Etiã ancille q̄ gramina de prat̃ alioꝝ furãtur. Vel etiã q̃ cũ peco-ribꝫ ſuis dãna ꝓximis ſciẽter in ſegetibꝫ et

C pratis inferũt · et ſic de alijs. ¶ Exemplũ de ꝑentibꝫ q̃ dñt pueros ſuos fideliter in-formare · ꝙ nec ipſis nec cuiqꝫ hoĩ aliq̃d furtiue accipiant. Vñ legitur ꝙ puer qui-dam defunctꝰ eſt et iudici ꝑñtatꝰ. Et dia-bolus eundẽ pueꝝ accuſauit dicens · Dñe iudica ſcḋm iuſticiam · qꝛ puer iſte germano ſuo obolũ furatꝰ eſt · nec inde fecit ꝑnitẽ-tiaꝫ nec reſtituit ablatũ. Cui dñs. Velles ꝙ ꝓ tanto puerũ hũc damnarẽ · mea tñ iu-ſticia non eſt ſine mĩa · Supplicãtibꝫ ꝓ pu-ero q̃buſdam ſanctis quibꝫ puer ſuierat culpa puero remittitur · ſꝫ ad ꝑceptũ iudic̃ puer in puteũ igneũ ꝓijcit̃ · in q̊ tantã pe-nam ſuſtinuit ꝙ poſtmodũ hãc vbis exp-mere nõ potuit. Poſtea de puteo extractꝰ ꝓpter ꝑces ſanctoꝝ aĩa reſtituitur corpi · ⁊ ſic puer reuixit · et iuſſus fuit a iudice obo-lum ꝑſoluere. Et mirantibꝫ cunctis q̃ ad-erãt ꝑ ſigna q̄ in eo inuenerũt vbis eiꝰ cõ-pulſi ſunt credere. Et ſic poſtmoduꝫ puer vixit in timore dei · ꝓpter ꝑnaꝫ quã antea ſenſit · ita ꝙ nunqꝫ amplꝰ nec vnũ pomuꝫ nec vnũ pirũ vſqꝫ ad mortẽ alicui recepit. Secũdi ſunt q̃ rem inuentã retinent · et nõ reſtituũt. Aug. Qḋ inueniſti ⁊ nõ red-didiſti rapuiſti. Tertij ſunt ſui ⁊ ancille q̃ bona dñoꝝ ſuoꝝ furtiue ſubtrahunt · ſic̃ vinũ panẽ carnes et oua · et occulte come-dunt vel alijs hoĩbꝫ tribuunt · Quarti

ſunt m̃echanici q̃ fraudulẽter ꝓximis ſuis laborant · vel etiã q̃ nimiũ ꝓ ſalario recipi-unt. Quinti ſũt mercatores q̃ mẽdacijs ꝓximos decipiũt · et eis dãna inferũt · et ta-les totiẽs peccãt mortaliter. Sexti ſunt hoſpites q̃ ꝓprie in vulgari dicũtur Dach rauber · q̃ nimiũ cõputãt ſuis hoſpitibus. Septimi ſunt vſurarij q̃ cõmodant cũ pacto vel etiã q̃ vendũt res ſuas lõge cha-rius ꝓpter dilationẽ qꝫ ſi eis incõtinẽti ſol-ueret̃ · vt pꝫ ex̃ de vſu · c · Conſuluit. Silr̃ q̃ pro ꝑmpta pecunia emũt · et ĩmediate ſu-ꝑ dilatione illi eidẽ a q̊ emerunt vel alij econũſo vendunt in chariori foro qꝫ valet vel valere põt. Et etiã illi q̃ recipiũt pignꝰ aliqḋ · vel ꝯcedũt pecuniã ſuꝑ ꝑdiũ aliqḋ vel ſuꝑ caſtrũ · vel ſuꝑ ciuitatẽ · vel ſuꝑ vil-lam · et fructꝰ eius nõ cõputãt in ſortẽ · oẽs tales vſurarij ſunt. Octaui ſunt luſores q̃ cauſa lucri ludũt ex auaricia · tales taleꝫ pecuniam non pñt retinere · ſꝫ debẽt ſcḋm cõ-ſilium cõfeſſoris ſui expendere vel erogare Vñ nullus q̃ ludit et pecuniã in ludo lu-crataꝫ poſſidet põt ſaluari · ſꝫ ſemꝑ eſt ĩ ſta-tu dãnatiõis · Ergo qꝫtũcunqꝫ q̃s ex aua-ricia vel ꝓpter lucrũ ludit peccat mortalit̃ et ſi lucrat̃ infernũ lucrat̃ · et ſi ꝑdit tũc ce-lum ꝑdit. Ex q̊ patet ꝙ nullꝰ luſor ſaluat̃ niſi reſtituat · Sꝫ q̃liter et q̃bus reſtituere teneat̃ · hoc q̄re ante ſer · xij. L. ¶ Noni ſunt q̃ rẽ furatã vel raptã emũt vel de ra-pinis comedũt · et etiã q̃ a iudeis dona, vel munuſcula recipiũt · tales tenẽtur ad reſti-tutionẽ illis q̃ ſunt heredes taliuꝫ rerum. Unde ſciendũ ꝙ oẽs iſti iam nouẽ gene-ra hoĩuꝫ tenẽtur ad reſtitutionẽ · ſi volunt cõſeq̃ pctõꝝ remiſſionẽ. Vñ Aug. Pec-catũ non dimittit̃ niſi ablatũ reſtituatur.

Octauũ ꝑceptũ eſt. Non loqueris contra proximũ tuũ falſum teſti-moniũ. Cõtra illud ꝑceptũ faciunt falſi teſtes et mẽdaces. Pro quo ſciendũ ꝙ falſus teſtis ꝑmo occidit aĩam ꝓpriam cuꝫ ſuo falſo teſtimonio. Sap · j. Os qḋ men-titur occidit aĩam. Secũdo chriſtũ ne-gat · qꝛ corruptio veritat̃ eſt negatio dei. nã q̃ veritatẽ negat xp̄m negat. Tertio

ꝓximum lędit et dãnificat· aut in reb⁹ aut
in fama· aut in corꝑe cũ ſuo falſo teſtimo-
nio. Et q̇libet talis bonus hõ ſic Ieſus· põt
dicere cũ chriſto illud p̃s. Inſurrexerũt ĩ
me teſtes iniq̇. Et falſus teſtis ſm Tho· de
aquino· ꝑccat mortaliter ⁊ tenet̃ ad dãni
reſtitutionẽ Secũdi ſunt detractores q̇
famam ꝓximi denigrãt. Et tales ſũt peio-
res furib⁹ et raptorib⁹. Vñ Amb. Tolera
biliores ſũt fures q̇ veſtes et alia bona nr̃a
diripiũt· q̃ʒ detractores q̇ bonã famã nr̃aʒ
dilaniãt· q᷑ melius eſt nomẽ bonũ q̃ʒ mul-
E tę diuitię. Pro quo ſciendũ ꝙ q̇ fal-
ſa crimina imponit ꝓximo g̃uiſſime ꝑccat
q᷑ vix remittit̃ tale pctm̃. Vñ Hiero. Nõ
facilis venia p̃ua dixiſſe de rectis. Et rõ ẽ
q᷑ tenet̃ reuocare et famã ꝓximi reſtituere·
ſi vult miſericordiã dei cõſequi· q᷑ ſi quis
tenetur reſtituere rem tꝑalem· multo mag̃
famã bonã. Sed diceres· ſi q̇s aliq̇d oc-
cultuʒ ꝑccatũ ꝓximi manifeſtat· an ſit pec
catũ mortale· Rñdeo· Si manifeſtat pec-
catuʒ ꝓximi alicui ꝓſidenti ſic̃ plebano vł
alicui aliĵ ea intentiõe vt h̃ ꝑccatũ emen-
detur· et amplius non fiat· h̃ bonũ et licitũ
eſt. Vñ de h̃ dr̃ in decre. Crimẽ publicare
vbi ꝓdeſt· eſt meritoriũ· xxiĵ· q· v· Hoc vi-
detur. Sʒ ſi q̇s aliq̇d occultũ ꝑccatũ cõ-
miſit q̇d tibi ⁊ ſoli deo cõſtaret vel paucis
hoib⁹· et ſi h̃ publicares ad infamandũ eũ
q̇ h̃ fecit· ꝑccares mortaliter· licet verũ eſſet
q᷑ eſt cõtra charitatẽ ꝓximi. Et ſilr̃ ille cui
tu reuelaſti ſi ipſe alteri eadẽ intentiõe hoc
occultũ malũ reuelat· ſ· ipſuʒ ĩfamãdo· ſi-
militer ꝑccat· et ſic de ſingulis aſcendẽdo
h q̇t ꝑccata ꝑpetrãtur· cũ q̇s in vna to
ta terra vel ciuitate infamat̃. Silr̃ et q̇ li-
benter audiũt detractionẽ g̃uiter ꝑccant.
Bern̄. Detrahere an detrahentẽ audire·
q̇d hoꝝ dãnabilius ſit non facile dixerim.
Vñ etiã Aug̃. Nõ accõmodes aures tu
as ad ꝑcipiendũ verba detrahentiũ ne cõci-
pias mortẽ in aĩa tua: Detrahenti et au-
dienti vtriuſq̃ʒ eſca eſt mors aĩę. Vñ q̇li-
bet inquãtũ põt debet cõpeſcere detracto
res. Exemplum de hoc habetur· xci· ſer. I.
F Tertiĵ ſunt deriſores· q̇ offendũt ꝓximũ
deridendo et ſubſãnãdo. Et q̇libet tal' ti-
mere debet illud: Subſannãs ſubſãnabit̃
et deridens deridebit̃. Circa q̇d q̃rit̃ vtꝝ
deriſio ſit ꝑccatũ mortale. Rñdeo ſm ſã
ctum Tho· iĵ· iĵ· q· lxxv. Dicẽdo ꝙ qñ ali-
quis malũ alicuius ꝑſonę vel defectũ ĩ ri-
ſum vel ludũ ponit· deriſio dr̃. Et ſiquidẽ
h̃ fiat inquãtũ malũ eſt ꝑuũ ſm ſe· ſic deri-
ſio eſt ꝑccatuʒ veniale. Sʒ qñ accipit̃ q̃ſi
paruũ rõne ꝑſonę· ſic aliquẽ deridere ẽ ip-
ſum ꝑuipendere· et tam vilem eſtimare· vt
de eius malo non ſit curãdũ· ſ; ſit q̃ſi ꝓ lu-
do habendũ· et ſic deriſio eſt mortale pec-
catũ. Et tãto grauius q̃to maior debet̃ re
uerentia ꝑſonę q̄ irridet̃. Vñ g̃uiſſimũ pec
catũ eſt irridere deũ et ea q̄ dei ſunt· ſic̃ bea
tam ꝟginẽ et ſctõs. Secũdo eſt graui⁹
deriſio ꝑentuʒ· q᷑ in maiori reuerẽtia ſunt
hñdi. Tertio deriſio iuſtoꝝ et bonoruʒ
hominũ ꝑ quã etiã hoĩes de bñ agendo ĩ-
pediũtur. Quarti ſunt diſcordiã int̃ ho-
mines ſeminantes· et iſti ſunt filiĵ diaboli.
Vñ Greg̃. Si dei vocãtur filiĵ q̇ pacẽ fa-
ciunt· ꝓculdubio ſathanę ſunt filiĵ q̇ eã cõ
fundũt. Quinti ſunt q̇ fraudulẽter cuʒ
ꝓximo loquũtur· qui hñt mel in ore· et fel ĩ
corde· ⁊ ſic ꝓximos decipiũt ⁊ tradũt. Vñ
ꝟſus. Nũ bonuʒ faris et in corde malum
meditaris. Oſcula q̄ iudas dño dedit hec
tu mihi das. Sciendũ qñ aliq̇s frau-
dulenter loquitur bonũ de alio· et vult ꝙ
audiẽs eũ loquat̃ oppoſitũ et malũ de eo-
dem· talis dupliciter ꝑccat. Primo in ſe-
ipſum· q᷑ fraudulẽter loq̇tur· Secũdo in
ꝓximũ cui nitit̃ dare occaſionẽ obloquẽ-
di. Sexti ſunt q̇ ꝓximũ cũ vitiĵs et ĩpro
periĵs cõturbãt· obiĵciẽdo ſibi defect⁹ ſuos
iniurioſe· vt dicẽdo· tu es fur· vel adulter·
vel vſurarius· vel mendax· vel tu ibi h̃ feci-
ſti· vel ibi ſic vixiſti· et taliter egiſti· ⁊c. Vł
dicẽdo· tu es cęcus· vel tu es gibboſus· vł
ſcabioſus· et ſic de aliĵs· eum cõfundendo
mortalit̃ ꝑccat· et re⁹ erit ęternę pęnę. Vñ
Math· v· Qui dixerit fratri ſuo fatuę· ſcʒ
eũ cõfundendo reus erit gehẽnę ignis. O
cuius tunc reus erit qui dicit: Tu fur· ad-
ulter· vel latro· et ſic ð aliĵs Septimi q̇

ꝓximū v̄bis rixoſis ad iracūdiā ꝓuocant
Et talis q̄ ſic ſciēter ꝓuocat ꝓximū oīum
pctōꝝ q̄ ille in tali ira cōmittit·ſiue ī v̄bis
maledicēdo vel blaſphemādo·ſiue in factꝫ
ꝑcutiendo reus erit. Vn̄ ſi ille q̄ iraſcitur
frī ſuo reꝰ erit iudicio·cuiꝰ tūc ille reꝰ erit
q̄ non ſolū iraſcitˀ·ſ3 etiā ꝓximū ad iraꝫ ꝓ-
g nocatˀ. Nonum p̄ceptū eſt. Non cō-
cupiſces rem ꝓximi tui. Supius ī
ſeptimo p̄cepto ꝓhibuit furtū·h' aūt ꝓhi-
bet cōcupiſcentiā cordis dicēs: Nō cōcu-
piſces ꝛc. Contra h' p̄ceptū ꝓmo illi fa-
ciunt·q̄ deliberato aīo ꝯcupiſcūt rē ꝓximi
et oīno ꝑ eadē re laborāt·vt ſibi eam aufe-
rant ſi poſſent vel ſi nō timerēt ſuſpēdiū vł
cōfuſionē. Secūdi q̄ cōcupiſcūt iuſtas
res·ſ3 ad malū vſū·i·ad peccādū·puta ad
vanā gl'iam exercēdaꝫ·vel ad luxuriā·vel
ad crapulā·Tertij q̄ nimio affectu occu-
pant ſecū tꝑalibꝫ ita ꝙ obliuiſcuntur de
bis q̄ ſunt dei ⁊ ꝓpͥe ſalutꝭ. Decimum
p̄ceptū eſt Non concupiſces vxo-
rem ꝓximi tui. Ubi ꝓhibetˀ oīs cōcu-
piſcētia carnis·ſicut ī ſexto p̄cepto ꝓhibetˀ
actꝰ luxurie·h' aūt ꝓhibet cōcupiſciam luxu-
rie. Ubi ſciendū ꝙ ꝯ h' p̄ceptū faciūt tria
genera hoīuꝫ. Primi q̄ deliberate cōcu-
piſcūt et libēter actū ope ꝑpetrarēt ſi poſſi-
bile ipſis foret·vel ſi nō timerēt mundū·vł
ſcandalū hoīuꝫ. Secūdi q̄ ſe lauāt ⁊ or-
nant vt cōcupiſcant. Tertij q̄ nō concu-
piſcūt nec volūt cōcupiſci nec actuꝫ facere
ꝓponūt·ſ3 tm̄ delectantˀ in moroſa delecta-
tione cum plena ratione·et talis moroſa
delectatio eſt peccatum mortale.

¶ Sermo cxliiij.

¶ De nouem peccatis alienis.

Ab alienis par-
a ce ſuo tuo·ps·xviij. Ubi ſciēdū
ꝙ nouē ſūt pctā aliena·q̄ꝛ ſi pec-
cator in vno ī morte dep̄henſus fuerit dā-
b natˀ·recte ſic ꝓpͥ pctm̄ ꝓpͥū. Quoꝝ pri-
mū eſt Iuſſio·ſcꝫ qn̄ q̄s iubet alteꝝ pec-
care. Verbi gr̄a. Sic dn̄s iubet famulum
vel pr̄ iubet filiū·et dn̄a iubet famulā·hec
facere q̄ ſunt ꝯ charitatē dei et ꝓximi. Sic
ruſtici iubent famulos ſuos dāna inferre
ꝓximis cū pecoribꝫ ſuis in g̃minibꝫ vel ſege-
tibus·vel etiā dn̄a q̄ iubet ancillā ad ꝑtū
alteriꝰ ire·et ibi gramina recipe·qđ tamen
cognoſcit eſſe ꝯ volūtatē illiꝰ cuius ē ꝑtū.
Itē mechanici q̄ iubēt ſuos famulos infi-
deliter laborare·ſua artificia·ſic pānifices
q̄ iubent pānos nimis exceſſiue laniare diſ-
tēdere ſiue extrahere. Et caupones q̄ iubēt
familiā ſuam menſuras nō debite replere.
Silr ſartores ⁊ piſtores q̄ iubēt ſuos ſuos
infidelitˀ laborare. Et parentes q̄ iubēt filios
vel filias choriçare·et ſic de alijs·q̄ꝛ q̄cq̄d
iuſſiſti qđ eſt ꝯ charitatē dei ⁊ ꝓximi·ī iſto
reꝰ es et dānaberis cū illis q̄ h' ꝑpetrauerūt
ex iuſſu tuo. Vn̄ Sap. xviij. Simili pena
ſuꝰ cū dn̄o afflictꝰ ē. Sed q̄ritˀ: vtꝝ etiā
tales teneātur ad reſtitutionē. Rn̄detˀ ꝙ
ſic·qn̄ q̄s ꝓbabilitˀ credit ſecutaꝫ eſſe abla-
tionē vel dānū vel noīe ſuo factū poſtea ra-
tum habuit·alias nō. Secūdum pec- i
catū alienū eſt Conſilium. Quicunqꝫ
q̄ alteri maluꝫ ꝯſuluit·ſiue ſuo inferiori ſi-
ue ſuo ſupiori·vel cuicūqꝫ alij·dānabitˀ cū
illo q̄ opus ꝑficit. Vn̄ peccāt mali ꝯſilia-
rij dn̄oꝝ q̄ ſuadent guerras rapinas et ex-
actiones·vel q̄ ſuadēt fornicatiōes vel fur-
ta·et hmōi. Silr q̄cunqꝫ dat cōſiliū vnde
dānū ꝓximo infertur·vt noua telonea in-
ſtituere vel antiq̄ augmētare·vel etiaꝫ ex-
actiones et cēſus paupꝝ aggrauare. Itē
q̄ in magnis ciuitatibꝫ dant cōſilia ad no-
uas inſtitutiones ꝯ cōitatē·tales rei erunt
oīuꝫ illoꝝ pctōꝝ q̄ ex cōſilio eoꝝ ꝑpetrata
ſūt·vł in poſteꝝ ꝑpetrabūtˀ·et eoꝝ pena ac-
cidentalis ſꝑ augmētabitˀ vſqꝫ ad nouiſſi-
mum ſcꝫ diē ſi ſic decedūt. Ergo q̄libet p̄-
cauere ſibi dꝫ·ne det malū ꝯſiliū vł doctri-
nam malā·q̄ꝛ talis corā deo homicida re-
putabitur. Vn̄ Aug. ſup Ioh. Homici-
da diabolꝰ dr̄·nō ꝙ gladio armatꝰ vł fer-
ro cinctꝰ ad hominē veniat·ſ3 q̄ꝛ malū v̄bū
ſeminat. Noli ergo te facere homicidam·
mala fratri tuo perſuadendo. Et mali cō-
ſiliarij ſunt ſicut diabolus·qui ſemꝑ ma-
lum ſuadet·et quia ſunt ſibi ſimiles in cul-
pa·conſequenter erunt ei ſimiles in pena.

Sed boni ꝯſiliarij ſunt ſicut angeli dei q̄ ſꝑ
ſuadent homi̅ q̄d bonum et vtile eſt ſibi·et
etiã ea q̄ ſunt pacis·et ideo merito cum an
gelis vitã eternã poſſidebũt. Sciendũ
ꝙ mali cõſiliarij vt frequẽter turpiter mo/
riũtur·vt pꝫ de ꝑncipibꝰ q̇ dederũt ꝯſiliũ
ꝯtra Danielẽ ꝓphetã·vt ille mitteretur in
lacũ leonũ·q̇ poſtmodũ ꝑ ſe in lacum ſunt
miſſi·et a leonibꝰ deuorati. Eccl·xxvij. Fa
ciẽti cõſiliũ neq̇ſſimũ ſuꝑ ipſum deuoluet̃
Tertiũ pctm̃ alienũ eſt. Conſenſus
Cuꝫ q̇s ex corde diligit malũ q̄d alt̃ facit·
imo et fauet ſibi in h̃·tales etiã digni ſunt
morte·q꞉ nulli placere debet illud q̄d deo
maxime diſplicet. Ergo ſi nõ iuſſiſti vł nõ
cõſuluiſti·ſ; ſolũ cõſenſiſti ad mala facien/
da·q̄ ſine tuo cõſilio vel cõſenſu nõ fuiſſẽt
perpetrata·reus eris oĩum illoꝝ pctõꝝ·⁊
ꝓpterea dãnaberis cũ faciẽtibꝰ cõſenſum.
Ro·j. Digni ſunt morte non ſolũ q̇ faci
unt·ſ; etiã q̇ cõſentiũt faciẽtibꝰ. Ergo qui
cunqꝫ ꝑeſt alteri vel alicui ciuitati vel cõi/
tati·licet nõ iubeat mala facere nec ꝯſulat
ſ; ſolum cõſentiat malefaciẽtibꝰ·et ꝑmittit
fieri mala·vł ꝓpter lucrũ tꝑale·vel fauorẽ
humanũ·vel ꝓpter timorẽ·reus erit oĩum
maloꝝ q̄ ſub dñio eius fiũt. Vñ Sap. vi
Iudiciũ duriſſimũ fiet his q̇ ꝑſunt. Hoc
adũtere deberẽt q̇ luſores fouent ĩ domibꝰ
eoꝝ. vel in ſuis ciuitatibꝰ·et ſic de alijs ma
lis q̄ ſine cõſenſu eorum fieri non poſſent·
K Quartũ pctm̃ alienũ eſt Adulatio
Et rei in h̃ ſũt illi q̇ peccatũ cõmendãt illo
rum q̇ male faciũt·ꝓ q̊ dãnabũtur. Nã q̇
ita laudãt vel adulãtur malefaciẽtibꝰ·rei
ſunt ſicut illi qui peccata perpetrãt. Pro
q̊ ſciendũ ꝙ vitia ꝑ adulatores iã ĩ ꝑſenti
tꝑe acq̇ſierũt ſibi ꝟtutũ noĩa. Nam ſu/
perbia veſtiũ honeſtas eſt nũcupata·vt di
cendo· O bene decorat te iſta tunica·q̄ꝫ
bene decorat te illud peplum·vel q̄ꝫ pulcre
incedis in tali veſte·Et ꝙ in hoc imitant̃
luciferũ in ſuꝑbia extollendo ſe ſuꝑ alios·
in h̃ cõmendãtur q̄d eſt valde nociuum ⁊
repꝛehenſibile·q꞉ chriſtꝰ dicit in euangelio.
Qui ſe exaltat humiliabit̃. Secundo
auaricia noĩatur ꝓuidentia·vt cũ q̇s die
noctuqꝫ omnibꝰ viribꝰ laborat ꝓ acquiſiti/
one reꝝ tꝑalium ſiue iuſte ſiue iniuſte·q̊/
cunqꝫ modo ipſe põt·ſiue ſit cum deo ſiue
non·minime curat·omnẽ ſollicitudinẽ ad
hibens quõ tꝑalia poſſit cõgregare·et cũ
tanta auiditate ꝙ nunq̄ꝫ ſatiat̃. Et in hoc
comꝑatur inferno. Aug·ad quendã comi
tem. Auarus inferno eſt ſimilis·imo aua/
rus eſt peior inferno. Infernus enĩ quãtoſ
cunqꝫ deuorauerit nunq̄ꝫ dicit ſatis ẽ·ſic ⁊
ſi oẽs theſauri ꝯfluxerint in auaꝝ·nũq̄ꝫ
diceret·ſatis eſt·⁊ talis ab adulatoribꝰ nõ
noĩatur auarus ſ; ꝓuidus Tertio diſſo/
lutio ſocialis iocũditas eſt noĩata·vt cum
q̇s cõformat ſe alijs indifferẽter ſiue ĩ licitꝭ·
ſiue in illicitis·in bonis ſiue in malis·ſicut
in choriçãdo. ſaltãdo·et ludẽdo·talis ab
adulatoribꝰ non noĩatur diſſolutus ſ; ſo/
cialis ſiue ſocius. Talis q̇ ſic ſe conformat
malis et illicitis·poſtmodũ habebit ſocie/
tatem omniũ demonũ ⁊ dãnatoꝝ·et care/
bit ſocietate dei·et omniũ ſctõꝝ. Quar/
to aſtutia ab ipſis adulatoribꝰ prudẽtia
noĩatur·vt ſcꝫ qñ q̇s eſt aſtutus ĩ mercan
cijs et malis ſuis negocijs·et lucrat̃ menti/
endo et decipiẽdo ꝓximos·tales ab adu/
latoribꝰ huiꝰ mũdi prudẽtes noĩant̃. Vñ
Luc·xvj. Filij huius ſeculi ſunt prudẽti/
ores filijs lucis in generatiõe ſua. Quin/
to laxa conſciẽtia libertas animi noĩat̃·vt
cũ quis ſine timore dei viuit·nihil curans
nec timẽs deũ·in locutionibꝰ cogitatiõibꝰ
ſiue in oꝑibꝰ·ſ; ſine timore dei peccat·et q̄
delectabilia ſũt carni ꝑpetrat·tł̃es enĩ leti
ab adulatoribꝰ noĩant̃·d̉ quibꝰ dicit dñs
Luc·vj. Ve vobis q̇ nũc ridetꝭ. Sexto
garrulitas affabilitas noĩat̃·vt cum q̇s ẽ
garruloſus ſiue vir ſiue mulier·et ſcurrilia
ꝟba ꝓferens·nõ curãdo vtrũ deuꝫ in hoc
offendat·tales noĩant̃ ab adulatoribꝰ ſo/
lacioſi·in q̇bus multi peccãt·cõcitando ſcꝫ
hoĩes annoſos ad iracundiã blaſphemiã
et ad maledicẽdũ·q̇ ex ſenio mirabiles ſũt
et impatiẽtes·⁊ ĩ q̇cũqꝫ tł̃es cõmoti ſic pec
cant·redũdat in eos q̇ cõcitauerunt illos.
Et vlterius habemꝰ videre quõ ꝟtuo L
ſi derident̃·q꞉ qñ quis eſt abſtinẽs et vult

viuere in ꝑcitate·qui tñ in neceſſarijs cõtē/
tatur et bibit ceruiſiā vbi bñ poſſet bibere
vinū·talis parcus et auarꝰ noīatꝰ·q̄ſi non
audeat viuere de bonis ſibi cõceſſis · et tñ
talis niſi ꝑpter deū ħ dimittit·qꝛ ſcit ſe eſſe
redditurꝝ rõnem de omnibꝫ creaturis quō
illis vſus ſit· vel etiam ideo in abſtinētia
vult viuere· vt paupibꝫ eo melius poſſit ſb
uenire. Secūdo ſi quis diligit humili/
tatē ·exemplo chriſti q̇ dicit: Diſcite a me
qꝛ mitis ſum et humilis corde ·q̇ humilita
tem ſtudet ſuare in verbis et factis·et nitit̄
cauere ſcandalum·ſm illud dictuꝫ chriſti
Math·xviij. Ve homī p quē fit ſcanda/
lum·taliſ ab adulatoribꝫ hypocrita noīat̄
Tertio maturitas·ſ·cum q̇s mature īce
dit in ꝟbis et factis·timens leuitatē mēt̄
oñdere·talis maturitas amaritudo noīat̄
Quarto quies deuotiōis·vt cuꝫ q̇s ni/
titur expellere extraneas occupationes· et
deo quietū et trāquillū cor offerre·t'lis q̇es
deuotiōis pigricia noīat̄· Quinto ſim/
plicitas·cū q̇s ſm ꝓphetam in ſimplicitate
cordis querit deū·talis ſimplicitas ſtulti/
cia noīat̄. Job·xij. Deridet̄ iuſti ſimplici/
tas. Sexto timor dei ſtricta ꝯſciētia no
minat̄·ſ·cum q̇s timet deū· et nō vult deū
offendere in ꝟbis nec in factis· Septi/
mo fugere publicā et malā ſocietatē ſin/
gularitas noīatur· vt qñ q̇s vult ſibi ꝑca
uere a mala ſocietate·adūtēs illud dictuꝫ
ps. Cū ſancto ſāctꝰ eris·et cū peruerſo ꝑū/
teris·talis dī ſingularis vel deſpector ꝓxi/
mi· Octauo cuꝫ q̇s iuſticiā q̄rit ⁊ exigit
tūc auſterus et impatiēs noīat̄. Nono
cum quis eſt bone conūſationis ·et ꝓptēa
diligit̄ ab hoībꝫ·ille adulator nominatur·
Decimo ſi q̇s correctioni ꝓximi intēdit
preſumptuoſus nominatur·et ſic de alijs.
M Quintū peccatū alienū eſt Recurſuſ
Sic ſunt qui ſunt defenſores malefactorꝝ
Ergo ſi potens es et in municipio tuo vel
caſtro tueris raptores cū ſuis rapinis·reuſ
eris omniū illorꝝ peccatorꝝ. Si es receptor
hoſpitū et recipis in domū tuā homīes nō
bonos. et adminiſtras eis cibaria illicita ⁊
ꝓhibita·ſ·in quadrageſima lacticinia· cū
alias ſunt ſani et fortes et poſſent bñ vti ci
bo quadrageſimali·ħ ꝓpter lucrū admini/
ſtras eis q̇cquid deſiderāt·et qđ ꝓhibituꝫ
eſt ab eccleſia·peccāt tā comedētes q̄ꝫ etiā
illi q̇ adminiſtrāt ꝓpter lucꝝ tꝑale eis ta/
lia fercula . Et ſi aliq̇s hoſpes diceret : vi/
deāt ipſi·q̇d ad me? Rñdeo ꝙ ex charita/
te obligam̄ monere ꝓximū ī his q̄ ſūt ſa/
lutis· et non eis adminiſtrare occaſionem
peccandi. Itē ſi es pincerna et hoſpitio re/
cipis malos·ſ·luſores·blaſphematores. et
lenones ·q̇ cū meretricibꝫ peccāt q̄s ſecum
ducūt·q̄ nō ſunt legitime vxores eorūꝫ·et
ħ facis ꝓpter lucrū tꝑale·reus eris oīum il
lorꝝ pctōꝝ. Itē pr̄familias q̇ recipit et te/
net familiā·ſ·famulū vel famulā ſit̄ peccā/
tes in ſua domo·reus erit illiꝰ pctī· Et bre
uiter q̇cquid in domo tua cõmittit̄ quod
eſt ꝯ deū·eius tu reus eris. Exempluꝫ N
de his q̇ hoſpitio recipiūt malefactores ꝑ/
pter lucrum. Legitur ꝙ quidam taberna/
rius propinans vinum·omnes tam bonoſ
q̄ꝫ malos in ſuam domum recepit·et ꝑmi/
ſit eos in domo ſua ludere·choriçare·blaſ
phemare·inebriari·lenones et meretrices ī
ſimul peccare·et alia multa mala. Semel
vna die dominica cum vinum de cellario
portaret·et ante ianuā attulit hoſpitibꝫ ex/
tra domum ſedentibꝫ·qꝛ domꝰ plena erat
hoſpitibus·ecce ventus turbinis eum vio/
lenter rapuit·et ſurſum in aera leuauit ī cō
ſpectu totius populi . Et cū ſic a demoni/
bus leuaretur·clamauit cõpuncto corde:
o deus quid fiet de anima mea·tūc demo/
nes permiſerunt eum cadere in vno campo
dicentes: quia oblitus es omnia tranſito/
ria et corpus proprium·vite vxoris filiorꝝ
atqꝫ amicorum tuorum·et deum ſolū pro
anima tua cõpūcto corde rogaſti·ideo nō
poſſumus te vltra ducere·quia omnipotēs
non vult nos permittere noſtram in te ex/
ercere voluntatem·eo ꝙ cõpūcto corde ī/
uocaſti eum·et ſi hoc non feciſſes·cum cor/
pore et anima te ad infernum duxiſſemus·
et ħ dicto diſparuerūt·et inuentus in cam
po reportatus eſt ad domum ·et poſtq̄ꝫ cō/
ualuit ſe emendauit et tabernam amouit

et ampli⁹ nunq̄ꝫ ꝑmiſit aliquē ī domo ſua
ludere vel blaſphemare vel choriçare ſiue
alia mala exercere.

¶ Sermo cxlv. Et eſt continu
atio precedentis.

Hoc occultiſ me

a his mūda me. ps. Quantū ad ſe
cundā ꝑtem ꝑcedētis ſmonis. ſ
dicendū eſt de alijs q̄ttuor peccatꝫ alienis
b Unde ſciendū ꝙ ſextū peccatū alienū ē
Participatio in peccatis. ſ. cuꝫ q̇s
ꝑtem in lucro peccati habet. ꝑ cōſequens
etiā et pęnaꝫ habebit peccati. vt q̇ ſcienter
emūt rapinā vel furtū et inde comedūt et
bibūt. tales tenētur ad reſtitutionē. intan
to q̄ꝫto d illis reb⁹ vſi ſunt. vt ſi ſex vl' octo
comediſſent vnū pullū furtiue ablatū. q̇li
bet tenet' reſtituere ſuam ꝑtem. Silr itelli
gendū eſt de his q̇ a iudęis dona et munu
ſcula receperūt. tales tenēt' reſtituere nō ip
ſis iudęis ſ; illis a quib⁹ ipſi ꝑ vſurā extor
ſerūt ſi hn̄t noticiā eoꝝ. Si aūt nō habēt
noticiā illoꝝ. tūc reſtituere dn̄t ſm cōſiliū
ſui cōfeſſoris. vel paupib⁹ vel ad alios pi
os vſus. Idē dicendū eſt de luſorib⁹ q̇ bo
na ꝑ ludū acquiſierūt. Nā nullus dꝫ cum
talib⁹ bibere nec comedere. nec ipſis pecu
nias ad ludū accōmodare. nec etiā dena
rios iſtos q̇s ad lumē exponūt recipe. Sic
hi q̇ qn̄ cōburunt lumina ꝑ vno denario
recipiūt hn̄ aliqn̄ q̄ttuor denarios in recō
penſaꝫ. tales tenent' ad reſtitutionē ſm cō
ſilium ꝯfeſſoris. Item iudices et reipubli
ce ꝓuidentes. q̇ ꝑmittūt panes et vinū mi
norari ꝓpter lucꝝ tꝑale. et alij oēs qui ꝑti
cipant q̇cunq̄ꝫ modo ſciēter in lucro pcti.
vt vxores ⁊ pueri res īiuſtas ſciēt' heredita
tes et poſſidētes. Un̄ legit' in Daniele. ca.
xiiij. Q tam vxores q̄ꝫ filij ſacerdotū belis
c a rege cōbuſti ſunt. Septimum pctm̄
alienū eſt Cū quis mut⁹ eſt in pec
catis. quod corriperet ⁊ repreben
dere tenetur. vt ſunt q̇b⁹ de⁹ cōmiſit
ſbditos. vt ꝑlatis et pr̄ibusfamilias. tenēt'
enī tl'es ſbditos corripe. alias vna cū ipſiſ
dānabūt'. Un̄ legit' de ſacerdote Heli. j.
Reg. iiij. Qui nō correxit filios ſuos īiq
agētes. ideo punit⁹ eſt h ꝑ mortē tꝑalē. qꝛ
fracta ceruice cecidit de ſella retrorſū et ex
pirauit. ⁊ ideo ſi in infernū deſcēdit nō in
uenio aliā cauſā niſi ꝙ filios ſuos nō cor
rexit. Un̄ cū filij a ꝑentib⁹ et laici a ꝑlatis
ſuis rephendūt' nequaq̄ꝫ idignari dn̄t. nā
pr̄es et ꝑlati ad h tenēt'. alias cū eis dāna
rent'. Un̄ Ezech. iij. Si dicēte me ad ipiū
morte morieris. ſ. ꝑ tua ſupbia. auaricia. lu
xuria. et tu nō ānūciaueris ei. neq̄ꝫ locutuſ
fueris. ipſe ſi ī iniq̇tate moriet'. ſanguinē ei⁹
de manu tua req̇raꝫ. Nā oīa pctā q̄ ꝑlati
pn̄t corrigere ⁊ nō corrigūt. ipſiſ iputabūt'
et ꝑ eiſdē dānabunt'. Un̄ Sap. vj. Du
riſſimū iudiciū fiet his q̇ ꝑſūt. Ex quib⁹ d
ptꝫ ꝙ ſi ꝯfeſſor dire ꝯfitētē redarguit. nō
ꝓpterea idignari dꝫ. qꝛ ꝯfeſſor ad h tenet'
qꝛ bon⁹ ꝯfeſſor poti⁹ dꝫ duos vl' tres hn̄ ex
pedire q̄ꝫ decē negligēt. qꝛ n̄ ē redditur⁹ rō
nē d numero ꝯfitētiū vtꝝ paucos vl' mltoſ
audiuerit. ſ; q̄lit' eos expediuit et abſoluit.
Si aūt ꝯfeſſor ꝓpter lucꝝ tꝑale negligent'
expediuit ꝯfitētes. grauit' peccat. qꝛ ſm docto
res. q̇ ſcient' abſoluit aliquē quē coraꝫ deo
ꝓbabilit' eſtimat vel ſcit nō eē abſolutū. ip
ſo facto peccat mortalit'. Videāt ḡ ꝯfeſſo
res quō abſoluūt pōpoſos hoīes q̇ nō iten
dūt dimittē ſuā ſupbiā. imo ipō facto oſt
dūt ſuā ſupbiā ī veſtib⁹ ⁊ ī ſciſſuris veſtiū.
ī lōgis caudis. Et ſic etiā intelligit' de alijſ
mūdanis hoīb⁹ q̇ oſt̄dūt ꝑ ꝓbabilia ſigna
ꝙ nō hn̄t firmū ꝓpoſitū abſtinēdi a pctis.
vt publici fornicarij. adulteri. ⁊ ꝯcubinarij
q̇ ꝯcubinas ſecū tenēt. nec a ſe intēdūt eaſ
remouē. Silr et vſurarij. et luſores et mer
catores. q̇ nolūt reſtituē ſm ꝯſiliū ꝯfeſſoris
Silr torneamēta exercentes q̇ ſeruant ad
huc illa ornamenta cum quibus peccaue
runt. Nam hoc eſt euidens ſignuꝫ ꝙ tales
non firmiter intendūt deſiſtere ab illis pec
catis. qꝛ ſi intēderet reſignarēt vtiq̄ꝫ illa or
namēta. q̇b⁹ nō vtunt' niſi ad peccādū. et
ſic tūc ī futurū oporteret eos ſibi alia orna
mēta ſupbię ꝑparē. vbi fortaſſis tūc ſupt⁹
et ꝑcioſitas taliū cōpādoꝝ a peccādo eos
retraheret. Un̄ verus pęnitēs non ſolum

poſtponit pctā· ħ etiā occaſiones pctōꝝ· et
ħ in illis apparet q̇ veraciter cōtutur̄ ⁊ hn̄t
firmū ꝓpoſitū ſe emēdandi· qꝛ tales abijci
R unt habitū ſupbie. **Octauū** peccatū ali
enum eſt **Peccatis non obſtare.**
Et ħ ſpectat ad p̄latos et p̄ſidentes. Vn̄
p̄lati et dn̄i q̇ ſubditos ſuos nō coercent·
ħ dimittūt eos dāna paupib⁹ inferre· pro/
pterea dānabūtur. Vn̄ Ezech· xiij· dic̄ do
minus p̄latis. Nō aſcēdiſtis ex aduſo· nec
poſuiſtis vos murū ꝓ domo iſrael. ꝛc. Di
uerſi ḡ rectores ad ħ ſtatuti ſunt· vt vnuſ/
q̇ſqꝫ terrā ſibi ſubiectā in pace teneat. Et
ſi forte ipſe rector et p̄latus non ſpoliat ſb·
ditos· tn̄ ſi non reſiſtit ſpoliatorib⁹· ſi eſſet
terra iſta ampla ſicut vltra mare· oīa pctā
q̄ fiunt in ea ꝑ raptores q̇bus reſiſtere poſ
ſet et non reſiſtit· tūc de oībus illis reddi/
turus eſt rōnem coram deo· Vn̄ ſi p̄ſiden
tes pn̄t ꝓhibere mala et non faciūt dāna/
buntur· ideo q̇ vel q̄ ꝑmittitis filios vr̄os
vel filias turpia v̄ba loqui· et mala perpe
trare· et ridetis· et nō ꝓhibetis· ⁊ vos p̄rſ/
familias familiā vr̄am· et vos iudices ſub
ditos vr̄os· ſi impedire poteſtis talia et nō
facitis· etiā ſi alia mala non habueritis q̄ꝫ
illud ſolū dānabimini. **Nonum** pctm̄
alienū eſt. **Non manifeſtare pecca
tum hominū** vt ab illis q̇ poſſunt· dn̄i
et tenētur corrigere corrigerētur. Vn̄ qui/
cunqꝫ ſcit ꝑiculum alioꝝ et eos nō auiſat
et p̄munit· ſiue ſit in corꝑe ſiue in reb⁹ ſiue
ī aīa· cū bn̄ poſſet eos p̄munire· dāni reus
erit ſi non fecerit· Sic ſilr̄ ſi tu ſcis aliquē
peccare et poſſis ħ impedire· ſi non fecer̄ re⁹
eris. Itē ſi tu ſcis res furatas circa aliquē
retentas iniuſte et non vis dn̄o rei intima
re· vt exinde ſuam rem rehabere et recupa/
re poſſet· et cum ħ licite et cōmode poſſis· re
us eris corā deo illius peccati et dāni. Itē
ſi videris aliquem alteri dānum inferre in
agro ſiue in horto· et cū ꝓclamares ad eū
idem fortaſſis ceſſaret a dāno inferēdo· ſi
cōtempſeris vel neglexeris ħ facere ꝓpter
charitatē ꝓximi in ſubſidiū dn̄o rei. tūc re·
us eris corā deo. Sꝫ aliqui dicūt cū aliq̄
iniuſte fieri vident· q̇d ħ ad me non ꝑtinet

Rn̄deo q̄ ex p̄cepto fraterne charitatis q̇
libet tenet̄ p̄uenire ꝑiculum ſui ꝓximi ī cor
pore et in aīa· cū ħ cōmode poſſit· ḡ ſi vide/
ris cecū tranſire circa foueā et nō p̄muni/
res eū ſi caderet in foueā et moreret̄· homi/
cida illius eſſes corā deo. Item cū ī ſyno
do p̄cipitur oībus in eadē ꝑrochia exiſtē/
tibus· vt manifeſtent crimina publica ad
corrigendū ea· qd̄ quidā nō curant· ⁊ ideo
miſerabiliter ſeipſos dānāt. Ergo q̇cūqꝫ
cauſa cōſanguinitat̄ vel familiaritatis vl̄
cauſa amicitie non ꝓderet pctm̄ qd̄ ꝓden/
dum eſſet ſm̄ iura· ſymoniā cōmitteret et
ḡuiter peccaret. Item q̇cunqꝫ ſciret here/
ticum vel phytoniſſam et nō ꝓderet· mor·
taliter peccaret· qꝛ melius ē tales corrupto
res fidei ꝓdere p̄latis eccl̄ie· q̄ꝫ diu valde ī
pane et aqua ieiunare.

De articulis fidei· Sermo cxlvj.

OMnis qui vi/
uit et credit in me nō morietur ī
eternū. Joh· xj. **Sciendū** q̄ A
fides frequēter eſt p̄dicāda a fidelib⁹ p̄di/
catorib⁹· et etiā ab eis diligēter cuſtodien·
da· qꝛ fides eſt fundamētū oīs boni. Apl̄s
Fundamētū aliud nemo pōt ponere p̄ter
illud qd̄ poſitū eſt· qd̄ eſt ieſus chriſtus· i· fi
des ieſu chriſti. Vn̄ Aug. Fides ē bonoꝝ
oīum fundamētū· Fides eſt humane ſalu
tis initiū· ſine hac nemo ad filioꝝ dei nu/
merum ꝑuenire pōt. Heb· xj. Impoſſibile
eſt ſine fide placere deo. Et ḡ vt deo place
re poſſim⁹· debem⁹ hr̄e fidem rectā integrā
et firmā· qꝛ ſm̄ Apl̄m ad Heb· x. Iuſt⁹ ex
fide viuit. Nos igit̄ ex q̇ de fide eccl̄ie locu
turi ſum⁹· ponimus notandū q̄ in ſymbo/
lo aplo̅ꝝ ſunt duodecim articuli fidei· ſm̄
numeꝝ duodecim aplo̅ꝝ· a q̇bus cōpoſitū
eſt. Nā apl̄i cōgregati deſcripſerunt duo·
decim articulos fidei. In p̄mo cōcilio· de
q̇ habet̄ Act̄· xv. Cuius p̄ma diffinitio fu
it data ꝑ beatū Petrum. Et eſt ſciendū
q̄ beatus Paulus nō habet̄ ibi· qꝛ ꝓtunc
non fuit electus in apoſtolum· nec etiā ipſe
eſt vnus de numero duodenario. Et p̄m⁹

articulus ꝑtinet ad patrē· ⁊ ſex ꝑtinent ad
filiū· et q̄nqꝫ vltimi ad ſpm̄ſanctū. ¶ Pro
quo notandū ꝙ nullus dubitare dꝫ· ꝙ q̄/
libet chriſtian⁹ tenet̄ credere trinitatē pſo/
naꝝ· et vnitatē eſſentię diuinę· nec tn̄ curi
oſe pſcrutanda eſt btā trinitas· ſꝫ ſimplicit̄
credēda. Bern̄. Scrutari hāc temeritas ē
credere pietas· noſcere vita ęterna. Quō
btā trinitas multipliciter ꝓbet̄· ꝫ q̄re ante
B ſer· lxxv· O altitudo ⁊c. Ulterius ſciē/
dum· ꝙ iſtos duodecim articulos fidei q̄/
libet hō tenet̄ credere· et q̄ in vno articulo
erraret nec firmit̄ crederet· tlis eſſet ī ſtatu
dānationis· q̄ȝ abſqꝫ vera fide nullus ſal/
uabitur. Marci· xvj. Qui nō crediderit
cōdēnabitur. Et inſuꝑ quilibet cū ad an/
nos diſcretionis ꝑuenerit· tenet̄ addiſcere
oꝛonem dn̄icam· ſalutationē angelicaꝫ· et
ſymbolū apſoꝝ ſi vult accipe ſacrm̄ eucha
riſtię. Et primū articulū poſuit beat⁹ Pe
trus dicens ¶ Credo in deū patrem
omnipotentem creatoreꝫ celi et
terre. Et ſm̄ Aug. Creatorē oīum reꝝ vi
ſibiliū et inuiſibiliū. Cōtra hunc articulū
dicūt manichei· viſibilia eſſe creata a p̄nci
pe tenebraruꝫ· inuiſibilia vo a deo. Quę
hęreſis odibilis eſt deo et homib⁹ et oībus
creaturis. Deo q̄ȝ talis hęreſis deo ſuū do
miniū minuit dū creationē viſibiliū dn̄io
eius ſubtrahit. Homib⁹ q̄ȝ cōtumeliā eis
facit cū ex pte qua viſibiles ſunt· diabolo
eos attribuit· imo tlis hęreſis dehoneſtat
omnes viſibiles creaturas dū eas a diabo
lo dicit eſſe creatas. Ex q̄ patet ꝙ quilibet
chriſtianus debet firmiter in deum credere
Et ipſum eſſe creatorē oīuꝫ reꝝ viſibiliuꝫ
et inuiſibiliū· et ꝙ non eſt aliq̄s vermicul⁹
C in natura q̄n a deo ſit creatus ¶ Item
ſciendū ꝙ ex cōſideratione iſti⁹ articuli hō
dirigit̄ ad tria Primo ad grāꝝ actiōeſ
ex q̄ deus eſt creatoꝛ oīuꝫ creaturaꝝ· certū
eſt ꝙ q̄cquid ſum⁹ vl̄ habem⁹ ꝙ ꝫ a deo ē
j· Cor· iiij. Quid habes qd̄ nō accepiſti?
p̄s. Dn̄i eſt terra et ple· e. Sꝫ ex q̄ om̄ia a
deo habem⁹· tūc merito tenem̄ ei graꝝ acti
ones referre· p̄s. Quid retribuā dn̄o ꝓ oī/
bus q̄ retribuit mihi? Vn̄ Chryſo· in ſer.

Liberaliſſimus eſt de⁹ q̄ꝫta tibi largitus ē
ad ſuſtentationē· q̄ꝫta ad eruditionē· q̄ꝫta
etiā ad delectationē· et ꝫ oīa gratis dedit
Secūdo inducimur ad bn̄ vtēdū reb⁹
creatis· nā creaturis debem⁹ vti ad hoc ad
qd̄ create ſunt. Sūt autem createę ad duo
Primo ad glīaꝫ dei. Prou· xvj. Uni
uerſa ꝓpter ſeipſū· i· ad gloriā ſuā opatus
eſt de⁹ Secūdo creaturę createę ſunt ad
vtilitatē hoīs· ꝫ vti debemus creaturis ad
vtilitatē ꝓpriā et honorē dei. Sed plures
ſunt q̄ non regr̄ant̄ deo de creaturis ſuis·
imo ſępius abutūtur donis dei. Vn̄ Au
guſtin⁹· de ci· dei. Quiqꝫ bn̄ficia dei nō vi
det cęcus eſt· nec laudat ingr̄tus ē· q̄ſquis ī
laudādo reluctat̄ inſan⁹ eſt. Sciēduꝫ etiā
ꝙ iſti multū ſe timere dn̄t q̄ male vtūt̄ cre/
aturis et donis dei· q̄ȝ de his diſtrictā red/
dituri ſūt rōnem. Vn̄ Chryſo. ſuꝑ Mat.
In die illa nihil eſt qd̄ r̄ndeam⁹· vbi cęluꝫ
et terra aqua et ſol luna dies noctes et to/
tus mūdus ſtabit adūſus nos in teſtimo/
niū pctōꝝ nr̄oꝝ. Et ſi om̄es tacerēt· tn̄ co/
gitationes nr̄ę non tacerēt· et ipſa opa no
ſtra adūſum nos ſtabunt ante oculos no/
ſtros· accuſātes nos corā deo· dicēte apſo
Cogitationes inuicē accuſantiū ⁊c. Ter
tio īducimur ex illo articulo ad cognitio/
neꝫ humanę dignitatꝭ· q̄ȝ de⁹ omnes crea/
turas creauit ꝓpter hominē· et ſubiecit eas
homī. Gen̄· j. Dn̄amini piſcib⁹ maris ⁊c.
p̄s. Oīa ſubiecisti ſub pedib⁹ ei⁹. Eſt ꝫ hō
tātę dignitatꝭ ꝙ debet p̄eſſe omnib⁹ crea/
turis ⁊ ſubeſſe deo. Secundū articulū D
poſuit Johes euāgeliſta· q̄ incipit. Et in
ieſum chriſtū filium eius vnicuꝫ
dominum noſtrum· Credere enī de/
bemus ꝙ ieſus eſt vnigenit⁹ et ver⁹ fili⁹ dei
et ꝙ fuit cum pr̄e ęternaliter· et ꝙ ē alia ꝑ/
ſona a pr̄e· et ꝙ eſt vnius nature et ſubſtā
tię cū pr̄e· et pr̄i ſilis et coętern⁹. Vn̄ Joh.
x. Ego et pr̄ vnū ſum⁹· ſ· ſm̄ formā dei· et
pr̄ maioꝛ me eſt· ſ· ſm̄ formā ſui et humani
tatis. Sequitur. Dominū noſtrū
Ubi ſciēdū ꝙ libēt dēm⁹ hr̄e xp̄m ꝓ dn̄o
ꝓpt̄ q̄nqꝫ cōditiōes. Primo q̄ȝ ē nobilis.
Luc· j. Altiſſimi fili⁹· p̄s. Magn⁹ dn̄s et

laudabilis nimis. **Secũdo** q: mãſuet⁹
ğ agnus noiat᷑. Joh̄·j·vbi dicit Johãnes
baptiſta: Ecce agn⁹ dei. Vñ etiã Eſa·liij
Et quaſi agn⁹ corã tõdẽte ſe obmuteſcet.
Tertio q: fortis ad ꝓtegendũ et liberã-
dũ nos a malo·p̄s. Dñs ꝓtector vite mee
a quo trepidabo. **Quarto** q: nos crea-
uit·p̄s. Ipſe fecit nos et non ipſi nos· In-
ſup nos redemit ꝓprio ſanguĩe ſuo. Ap̄ls
Empti enĩ eſtis p̄cio magno. **Quinto**
q̇ larg⁹ eſt ad remunerandũ ſuos ſ̄uos·ſic
dicit Aug̃·li· de ci·dei. Ipſe de⁹ erit finis
deſiderioꝝ nr̄oꝝ·quia ſine fine videbitur·
ſine faſtidio amabit᷑·ſine fatigatione lau-
dabitur. Itẽ Aug̃·in eodẽ li. Qd̓ de⁹ p̄-
parauit diligẽtibꝫ ſe·fide nõ capitur·ſpe n̄
attingitur·charitate non apprehendit᷑·deſi
E deria et vota tranſgredit᷑·acquiri põt·eſti-
mari non põt. **Tertium** articulũ poſu-
it Jacobꝫ maior frater Johãnis euangeli
ſte·q̇ ambo fuerũt filij Zebedei· dicẽs ſic:
**Qui concept⁹ eſt de ſpiritu ſan-
cto·nat⁹ ex Maria virgine**· Ubi
ſciendũ ꝙ non ſolũ eſt neceſſariũ chriſtia-
no credere filiũ dei·ſ̄ etiã neceſſariũ eſt cre
dere eius incarnationem ꝑ quã nobis vi-
ſibilis apparuit· Baruch·iij. Poſt hoc vi
ſus eſt in terris·et cum hoĩbꝫ cõuſat⁹ eſt ꝛc
Queritur ſ̄ quõ incarnatio chriſti fa-
cta eſt. Rñſio·poſtq̃ꝫ Gabriel fuit miſſus
ad ꝟginẽ Mariã·vt h̄r̄ Luc·j·ꝛ ipſa
ſcꝫ Maria credidit et cõſenſit·tũc ſpũſſã-
ctus ſupuenit in eã·et ſctificauit et fecun-
dauit eam·et formauit ĩ inſtãti de puriſſi-
mo ſanguĩe ꝟginis Marie· Uel vt alij di-
cunt de puriſſimis ei⁹ humoribꝫ corp⁹ chri
ſti·et in eodẽ inſtãti in q̊ formatũ eſt corp⁹
creata eſt et aĩa ex nihilo·et ſ̄ in eodẽ iſtã
ti cõiũcta ẽ corpi organiçato. Et illa duo
ſcꝫ corp⁹ et aĩa ſimul mox fuerũt diuinita
ti vnita in filij dei pſona. Et ꝙ dĩ de ſpũ-
ſancto cõceptus·ꝑ ſ̄ excludũtur carnales
cõmixtiones. Vñ canit᷑ in hymno. Nõ ex
virili ſe·ſ̄ ex mi·ſpi·ꝟ·dei fa·ẽ caro. Qui
ſpũſſanct⁹ ſ̄m Hen·de vrimaria ſup ſym
bolũ·illam ꝯceptionẽ mundã ab oĩi pctõ
reddidit· qd̓ nũq̃ꝫ factũ eſt ĩ aliq̊ puro ho-
mine. Licet enĩ aliq̊ nati ſint ſine peccato·
et ſctificati ĩ vtero mr̄is·ſic btã ꝟgo Ma-
ria. Johẽs baptiſta. Hieremias·tñ ĩ pec-
cato originali ſunt cõcepti·et ſ̄m rõnẽꝫ ſe-
minalem deſcẽderũt ab adã. Chriſt⁹ autẽ
non ſolũ nat⁹ eſt·ſ̄ etiã cõceptus fuit ſine
pctõ a ſpũſancto. Aug⁹. Soli⁹ redẽptoris
eſt eſſe ſine pctõ. **Item** ſciendũ ꝙ q̃uis
tota trinitas opata ſit incarnationẽ chri-
ſti·q: opa trinitatis ab ex̄ ſunt indiuiſa·tñ
ſolus filius eſt incarnat⁹·vt dicit btũs Au-
guſtin⁹ ꝺ fide ad Petrũ. Et ponit tale ex
emplũ. Si tres puelle tenerẽt vnã tunicaꝫ
et vna ex illis illaꝫ ĩdueret· tũc illa ĩductio
fieret a tribꝫ puellis·ſ̄ tñ niſi vna eaꝝ ſolũ
indueret᷑. Et alius doctor ponit tale exem-
plum. Vt ſi tres·ſ·Petrus·Johẽs·et An
dreas·ſil᷑ agerẽt rubricando andreã·rubri-
catio Andree eſſet ab his tribꝫ ſimul·attñ
ſolus Andreas rubricaret᷑ **Sequitur** F
Natus ex Maria virgine. Circa
qd̓ notanduꝫ ꝙ glioſa ꝟgo Maria·ꝟgo
cõcepit·ꝟgo ꝑpit·et etiã poſt ꝑtũ ꝟgo ꝑ
mãſit· **Queritur** ſ̄ q̃re chriſt⁹ natus ſit
de ꝟgine. Rñdet᷑ ſ̄m Hen·de vrimaria·ꝙ
triplex eſt ſtat⁹ humane nature· Cõiugal᷑
Uidualis·et Uirginal᷑·et ꝟginalis ẽ op-
timus. Qd̓ aũt eſt optimũ·deo attribuit᷑·
ideo cõueniẽs fuit vt de ꝟgine naſceretur
Et in ſ̄ etiã oñdit chriſt⁹ excellentiã ſtat⁹
ꝟginitatis. Aug̃· Unius ꝟginis ſctẽ ꝑtus
oĩuꝫ ſctãꝝ ꝟginũ eſt decus. Secundo ſ̄m
aliũ doctorẽ·ꝑ euã ꝟginẽ facta eſt ꝑditio·
ideo ꝑ cõtrariũ ꝑ ꝟginẽ Mariã facta eſt
reꝑatio. Vñ canit᷑. Paradiſi porta ꝑ euã
cũctis clauſa ẽ·et ꝑ Mariã ꝟginẽ iteꝝ pate
facta ẽ. Tertio vt veritas ꝓphetie adiple-
ret᷑. Eſa·vij. Ecce ꝟgo ꝯcipiet et ꝑiet filiũ
Quartũ articulũ poſuit Andreas dicẽſ G
**Paſſus ſub pontio pilato cru-
cifixus mortu⁹ et ſepult⁹**. Ubi ſciẽ-
dum ꝙ ſicut credere debemus incarnatio-
nem filij·ita neceſſariũ eſt credere paſſionẽ
et mortem. Quia ſ̄m Greg̃. Nihil nobis
naſci profuit niſi redemi profuiſſet. **Ubi**
aduertendũ ẽ circa paſſionẽ chriſti. Pri-
mo quis patiatur· Rñdeo dei filius ſume

bonus·chriſtus ieſus Marię fili⁹. Secū
do q̄ et qualia patitur. Rn̄deo patitur ī
reb⁹ exteriorib⁹ ſpoliationē·q₂ in cruce nu-
dus pependit·nec hauſtū aq̄ habuit. Et ī
corpe ſuſtinuit amariſſimā afflictionem et
dolorē·q₂ a plāta pedis vſq₃ ad verticē ca
pitis nō fuit in eo ſanitas. In aīa ſuſtinu
it magnā triſticiā₃. Vn̄ dixit: Triſtis eſt
aīa mea vſq₃ ad mortē. Tertio a quib⁹
patit̄. Rn̄deo a pncipib⁹ et miniſtris hero
dis a iudęis ⁊ gētilib⁹·ps. Quare fremu·
gē·et ppl̄i me·ſūt in. Aſtiterūt reges trę ⁊c.
Quare patit̄: Rn̄deo ꝓꝑt pctā nr̄a ⁊
ſalutē nr̄am. Eſa·liij. Ipſe aūt vulnerat⁹
eſt ꝓpter iniq̄tates nr̄as·et attrit⁹ ꝓpter ſce
lera nr̄a. Quinto q̄ritur q̄d coegit eu₃:
Rn̄deo maxima charitas quā habuit ad
nos. Apoc·v. Dilexit nos et lauit nos a
peccatiſ nr̄is in ſanguine ſuo. Ro·j. Com
mendat de⁹ ſuā charitatē in nobis·q̄nia₃
cum inimici eſſem⁹·chriſt⁹ ꝓ nobis paſſus
h eſt et mortu⁹·iuſtus ꝓ iniuſtis. Sequit̄
Sub pōtio pilato. Pro q̄ ſciēdū ꝙ
pōtius eſt cognomē ab vna inſula pōti no
minatū. S₃ Pilatus eſt ꝓpriū nomē·et
ipſe erat gentilis et malus ⁊ indign⁹ pane
Vn̄ Aug. Peccator non eſt dign⁹ pane
quo veſcit̄. A quo malo hoīe chriſt⁹ ē ſen-
tentiatus et iudicat⁹ ad mortem. Item
ſciendū ꝙ Vincenti⁹ in ſpeculo hiſtoria-
li dicit·Q2 pilat⁹ accuſat⁹ eſt in multiſ a vi-
tellio pſide ſyrię. Primo de morte hoīu₃
innocentu₃ q̄s occiderat. Itē q₂ imagines
gentiliū ponebat in templū. Item pecuniā
poſitā in corbonā redigebat in ſuos vſus
inde faciēs aqueductū in domū ſua₃·et ꝓ
his miſſus eſt in exiliū·et ibi incidēs ī mul-
tas calamitates ſe ꝓprijs manib⁹ interfecit.
Item notandū ꝙ tūc paſſus eſt ſub vno
pilato iudice·ſ·qui ſic noīabatur·nūc q̄ti-
die in ſuis mēbris a multis patit̄. Math.
xxv. Q̄d vni ex minimis meis feceritiſ mihi
feciſtis. Et iō ſi iiuriā pateris a iudice iniq̄
noli remurmurare·ſ₃ memēto dn̄m nr̄m ie-
ſum chriſtū iniurioſe paſſum ſub pōtio pi
lato. Itē ſi ſubditus es et habes ꝓlatū cor
ruptū et ꝑuentē te ꝯ iuſticiā·ſis patiēs·q₂

ipſe eſt tu⁹ pilatus. Si mulier es et habes
virū furioſū te ꝑcutiētē·ſis patiēs·q₂ ipſe
eſt pilat⁹ tu⁹. Si ſuus es et habes impium
dn̄m·ſis patiēs·q₂ ipſe eſt pilat⁹ tuus·⁊ ſic
de alijs. Et om̄es illi ꝓdicti dn̄t eſſe patiē-
tes·q₂ ꝓ his tribulationib⁹ habituri ſūt p̄-
mium magnū in cęlo. Math·v. Btī eſtis
cū maledixerint vob̄ hoīes et ꝑſecuti vos
fuerīt·⁊ dixerīt oē malū adu̇ſuſ vos mētiē
tes ꝓpter me: gaudete et exultate q̄m mer-
ces vr̄a copioſa eſt in celis. Quintū ar-
ticulū poſuit Philipp⁹ dicēs: Deſcēdit 3
ad inferna. Circa quē articulū pmo q̄
ritur q̄ tpe vel qua hora chriſtus deſcendit
ad inferna. Rn̄det̄ ſm Tho· ꝙ ſtatim qn̄
aīa chriſti a corpe ſepata fuit·tūc aīa xpi
diuinitati vnita deſcēdit ad lymbū btōꝝ
patꝝ·⁊ mā̄ſit ibi ab hora mortiſ chriſti·quę
fuit ſextę ferię nona·vſq₃ ad horā reſurre-
ctionis·et h̄ fuit tēpus q̄draginta horaru₃
q₂ diluculo diei dn̄icę reſurrexit·et eadem
hora reſurrectionis eduxerat p̄res de lym-
bo. Vn̄ Aug·in ſer. Sic cum dn̄o reſurre
xert·ita cū eo aſcēdete ipſi etia₃ aſcendiſſe
credūtur. Ite₃ ſciendū ꝙ anima chriſti fu
it ſepata a corpe ſ₃ diuinitas ſꝑ ꝑmāſit cū
vtriſq₃. Item ſciēdū ꝙ ante chriſti paſſi
onē q̄ttuor fuerīt receptacula aīaꝝ. Pri-
mum receptaculū fuit infernus dānato-
rum·et ad hūc locū chriſt⁹ non deſcendit·
nec ab illo aliquē liberauit·q₂ ī iferno nul-
la eſt redemptio. Vn̄ Greg·xj·li·moral̄.
Nequaq₃ vltra mīa ꝑcentiſ liberat·q̄s ſeł
in locis pęnalib⁹ iuſticia iudicātis dānat·
q̄ ꝓ talib⁹ dānatis nō eſt orādum. Vnde
Aug. Si ſcirē aīam p̄ris mei ī inferno nō
plus orarē ꝓ eo q̄₃ ꝓ diabolo. Secund⁹
locus eſt lymbus pueroꝝ·i·illorum infan
tium in pctō originali decedētium·q̄ lym-
bus eſt ſupra infernū·et ibi eſt pęna dam-
ni·i·carētia viſionis diuinę et nō pęna ſen
ſus·id eſt·ſenſibilis pęna nō eſt ibi·⁊ ſunt
ibi tenebrę exteriores·i·carentia glorię·et
etiam carētia viſionis diuinę. Ad illu₃ lo
cum chriſtus etiam nō deſcēdit·nec ab eo
aliquē liberauit. Ratio hui⁹ ē·q₂ iſti pue-
li nō fuerīt capaces ieſu chriſti grę ⁊ fruct⁹

redemptionis chriſti Tertius locus eſt purgatoriū et eſt ſup̄ lymbū pueroꝝ· in q̊ eſt ignis corpalis· in q̊ aīe illoꝝ puniūtur q̄ h̄ in hac vita pn̄itētiā ſuā nō impleuerūt vſq3 ad ſatiſfactionē cōdignā. Queritur vtrū illi q̊ fuerūt in purgatorio liberati ſunt· qn̄ chriſt⁹ deſcendit ad lymbum patꝝ. Rn̄det̄ q̄ nō oīes· ſ ſolū illi q̊ fuerūt purgati ſufficiēter· vel meruerūt h̄ q̄ p illo tp̄e· ſ· in deſcēſu chriſti liberari debuiſſent. Quart⁹ locus et ſup̄mus eſt lymb⁹ patrū ſanctoꝝ· vbi fuit carētia viſiōis dei et nulla pena ſenſibilis. Ad iſtū locū chriſtus deſcēdit et eū fregit· ⁊ ſctōs pr̄es inde eduxit. Ex iſto articulo habemus duo documenta. Primo q̄ habere debem⁹ ſpē de deo· q2 ſi illos q̊ fuerūt in lymbo viſitauit· tūc q̊libet nr̄m pōt ꝯfidere q̄ nos in tribulationib⁹ nr̄is nō derelinquet. Vn̄ ps. Cū ipſo ſum in tribulatione. Secūdū documentū q̄ debem⁹ ſubuenire pentib⁹ et aīab⁹ primoꝝ. Si enī chriſt⁹ deſcendit ad inferos· vt ſuos charos amicos liberaret· et nos exemplo chriſti debem⁹ ſubuenire aīab⁹ amicoꝝ et pentū p ſuffragia· q̄ fiunt ſm̄ Gregꝰ· p oīones· elemoſynas· ieiunia· miſſas· ⁊ p alia opa bona. Vn̄ ipſi clamant ad nos illud Job· xix. Miſeremini mei miſeremini mei ſaltem vos amici mei. Sextū articulū poſuit ſanct⁹ Thomas dicēs: Tertia die reſurrexit a mortuis· Et cōueniēter poſuit· q2 in illo p̄us dubitauit et de eo poſt plene certificat⁹ eſt vt habet̄ Joh· xx· vbi chriſtus dixit: Thoma infer digitū tuū huc· et vide man⁹ meas. Item affer manū tuā et mitte in latus meū· et noli eſſe incredulus ſ fidelis. Vn̄ ſanct⁹ Tho· d̄ aquino dicit· q̄ ſctūs Thomas apl̄s non ſolū vidit vulnera chriſti ſ ⁊ tetigit. Et eſt ſciēdū q̄ chriſt⁹ ante tertiam diē reſurgere noluit ꝓpter mortiſ pbationē. Si enī ſtatim reſurrexiſſet· nō fuiſſet creditū q̄ v̄e mortu⁹ fuiſſet. S3 ſicut ī ore duoꝝ vel triū ſtat omne v̄bū· ſic in tribus dieb⁹ experiri poſſum⁹ oīe factū. Vltra vero tres dies noluit differre reſurrectionē· ꝓpter apl̄oꝝ cōſolationē· q2 remāſer̄t in errore timore et dolore· ſ ipſe reſurgens eos certificauit confortauit et letificauit. Item notandū ſm̄ Hen· de vrimaria. Sicut neceſſariū eſt nobis credere q̄ chriſtus mortuus fuit· ita etiā q̄ a mortuis reſurrexit· q2 hoc valet ad ſubleuationē ſpei nr̄e· q2 membris datur ſpes a cōſideratiōe capitis· q2 ſi chriſtus reſurrexit· et nos reſurgemus.

¶ Sermo cxlvij. Et eſt continuatio precedentis· de ceteris articulis fidei.

Aſſūptus eſt in celum et ſedet ad dexterā dei Mar· xvj. Iſtū articulum poſuit beatus Bartholomeus Et in articulo iſto attendere debem⁹ magnitudinē v̄tutis dei· q2 aſcēdit in forma humana cū corpe et aīa· ſ· de monte oliueti· q̊ diſtat a hieruſalē p mille paſſus· et p̄ſentib⁹ ipſis apl̄is cū beatiſſima v̄gine maria et alijs mulierib⁹ q̄ ſecute ſunt eū a galilea· et corā ſeptuagintaduob⁹ diſcipulis Et veriſile eſt· q̄ non ſolū iam dicti p̄ſentes fuerūt· ſ etiā multi alij chriſtiani q̊ ꝓpt̄ metū iudeoꝝ ibidē etiā fuerunt· vt Nicodemus. Gamaliel· Joſeph ab arimathia et plures alij q̊ venerūt cū apl̄is ad montē oliueti· vt viderēt chriſtū dn̄m aſcendere in celū. Dicit enī magiſter hiſtoriaꝝ· q̄ facto prādio in die aſcenſionis· cōgregauerunt ſe in montē ſion chriſti diſcipuli· ⁊ exierunt cū pceſſione in montē oliueti· vt viderent chriſtū aſcēdere cū potētia magna. Item ſciēdū q̄ chriſtus aſcēdit gaudēt̄ ſm̄ illud ps. Aſcēdit deus in iubilatione. ⁊c· Nec ipſe ſol⁹ gaudebat· ſ etiā ipſi homines q̊ fuerūt p̄ſentes. Silr̄ ipſi angeli et omnes aīe q̄ ab eo de lymbo liberate fuerūt videlicet ſanctoꝝ patꝝ ꝓphetaꝝ p̄riarcharum· ſanctoꝝ Innocentū· ſcti Johis baptiſte· et eoꝝ oīum iuſtoꝝ q̊ fuerūt ab initio mundi mortui et liberati· Hec aūt ſingule cū chriſto aſcenderūt· et fuerūt in maxima iubilatione· et h̄ voluit ſignare ps· dicēs: Aſcēdēs ī altū captiuā duxit captiuitatē.

J

id eſt·illos q̊ fuerūt capti in lymbo inferni·
Octauū articulū poſuit Mathe⁹ dicēs
L Unde venturus eſt iudicare vi/
uos et mortuos. Unde ſciendū ꝙ q̊
libet chriſtianus tenet̾ credere futurū iudi/
cium·qꝛ eſt articulus fidei· et nob̄ incutere
debet timorē magnū·qꝛ reddituri ſum⁹ in
eo rōnē diſtrictā. Uñ Eccs·xij. Cūcta q̄
fiunt adducet dñs ad iudiciū·Nā reddi/
turi ſumus rōnem de cogitationib⁹ nr̄is.
Uñ Greg. Sic deus cogitatiōes vniuſ/
cuiuſqꝫ cōſiderat· Sic cunctos greſſus di
numerat ·vt nec minutiſſime cogitatiōes
q̄ apud nos vſu viluerūt·in eius iudicio ī/
diſcuſſa remanebūt· Sap·j· In cogitati/
one impij interrogatio erit. Itē de omnib⁹
ꝟbis. Math·xij. De omi ꝟbo ocioſo qd̄
locuti fuerint hoīes ⁊c. Itē de omnib⁹ opi
bus nr̄is q̄ geſſimus in corpe·ſ·de oī greſ/
ſu·viſu·tactu·auditu ·et ſic de alijs. Uñ
Apl's. Oēs nos manifeſtari oportet añ tri/
bunal xp̄i·vt referat vnuſq̄ſqꝫ ꝓut geſſit ī
corpe ſuo ſiue bonū ſiue malū· Itē ꝺ reb⁹
tpalib⁹·quō lucrat⁹ es illaſ·quō poſſediſti
et quō expēdiſti·Itē q̊libet de officio et ar/
tificio ſuo· ſcꝫ ſartor·ſutor ·piſtor·et ſic de
alijs·Sil'r et officiales et mḡr ciuiū· et ſil'es
Item q̊libet de ſtatu ſuo clericali·ſ·mr̄imo
niali·viduali·et virginali·quō quiſqꝫ ƀm
ſtatū ſuum vixerit. Nonum articulum
M poſuit Jacob⁹ minor fr̄ Simōis et Jude
dicens: Credo in ſpiritumſanctuꝫ
Sicut eni credim⁹ in patrē et filiū ·ſic et in
ſpm̄ſanctū credere nos oportet·cū ſit pr̄i ⁊
filio cōſubſtātialis et equalis ·et eiuſdem
eſſentię cū patre et filio·q̄ de neceſſitate ſa/
lutis tenet̾ q̊libet chriſtian⁹ credere·ꝙ ſpi/
rituſſanctus ꝓcedat a pr̄e et filio. Et ī illo
articulo greci errāt q̊ dicunt ꝙ ſpūſſāctus
ſolum a pr̄e ꝓcedat et non a filio· qd̄ falſū
eſt et ꝯ fidē chriſtianā. Uñ canit̾ in ſymbo
lo miſſę·Qui a pr̄e filioqꝫ ꝓcedit. Unde
etiā ab aplo. Spūs filij nūcupatur·Gal.
iiij. Miſit deus ſpm̄ filij ſui in corda vr̄a·
⁊c. Si ḡ ſpūs filij eſt·vtiqꝫ eſt a filio ·⁊ ita
planū eſt ꝙ ꝓcedit ab eo. Item ſciēdū ꝙ
ſpūſſanctus ab omnib⁹ deſiderādus ē· qꝛ
per ipſū viuificat̾ hō. Nā q̊ caret ſpūſſctō
mortuus eſt. Joh·vj· Spūs eſt q̊ viuifi/
cat. Nam ſicut ſpūs rōnalis neceſſari⁹ eſt
corpi vt illud viuificet·ſi eni auferat̾ ſpūſ
corpus in puluerem reuertit̾. Eodē modo
ſpūſſanctus habet ſe ad aīaꝫ·ps. Auferaſ
ſpm̄ eoꝝ et non deficiēt. Etiā neceſſarius ē
nob̄ ſpūſſanctus·qꝛ nō niſi ꝑ eum a malo
liberamur·et bonū opamur. Uñ Aug. in
in li·de gr̄a. Deſiderate auxiliū grę·q̄ ſola
omnes liberam̄ a malo·ſine qua nullū ꝓ/
ſus cogitando ſiue volēdo ſiue amando·
ſiue agendo facimus bonū. Decimum N
articulū poſuit Simon dicēs: Sanctā
eccleſiam catholicā. Et ſic intelligit̾
ille articulus. Credo in ſpm̄ſanctū·et ſan/
ctam eccleſiā ſanctificantē· Et eſt ſciēdū
ꝙ eccleſia eſt cōgregatio fideliū. Et q̊libet
hō in gr̄a exiſtens eſt membꝝ ecclię ſanctę
et chriſtus eſt caput ecclię. Uñ Aplus ad
Eph·v. Uir eſt caput mulieris· ſic chriſt⁹
eſt caput ecclię. Eſt aūt ſancta eccl'ia ī tres
ptes diuiſa. Una eſt in mūdo q̄ adhuc ē
in timore et expectatione. Secūda eſt ī
purgatorio q̄ medio modo ſe habet·qꝛ eſt
in expectatione cū adhuc gl'iam vitę non
habeat·tñ eſt ſine timore·qꝛ habet liberuꝫ
arbitriū in bono ꝯfirmatuꝫ. Tertia ps ē
in cęlo q̄ vtitur clara viſione dei·et eſt ſine
timore et ſine expectatione· Iſte tres ptes
ecclię repſētāt tres ptes ſacri eucharıſtię q̄
in altari fiunt. Undecimum articulū O
ƀm Hen·de vrimaria poſuit Judas thade
us frater Simonis et Jacobi minoris di/
cens: Sanctorum cōmunionē·re
miſſionem peccatorū. Pro q̊ ſciē/
dum ꝙ ſanctoꝝ cōmunio eſt bonoꝝ ſpūa/
lium ꝑ ſanctos acq̊ſitoꝝ cōgregatio. Uñ
inter alia q̄ ſunt nobis credēda·ſanctoruꝫ
cōmunicatio in eccl'ia credenda eſt. Nam
omnes chriſtiani exñtes ſine peccato mor/
tali·ꝑticipes ſunt omniū bonoꝝ· q̄ fiūt ī ec
cleſia ꝑ quodlibet mēbꝝ ecclię. Sic ſi cā/
dela accendat̾ ꝑ aliq̊ hoīe ſpēaliter· oēs
qui cū eo ſunt·bñficiū cādelę ꝑcipiūt·niſi
in viſu impediāt̾·ſ·obſtaculo peccati mor/
talis quod obtenebrat intellectū et inficit

affectum. Juxta illud pſ. Participē me
fac de⁹ o·ti·te. Ratio aũt q̃re cõmunia ſũt
bona eccl̃ie eſt charitas et vnitas fidelium
qꝛ charitas nõ q̃rit q̃ ſua ſunt·ſ; qꝺ vtile ⁊
bonũ eſt multꝭ·ideo ipſa ē diſtributrix bo
noꝝ q̃ fiunt in eccl̃ia. Hoc etiã põt ꝓbari
Primo ĩ hoĩe in q̊ cibꝰ cũ fuerit bñ dige
ſtus dirigit̃ ad ſingula membra ſana. Se
cundo ꝓbat̃ ħ in arbore· in qua humoꝛ ꝑ
radicem attractus diuidit̃ in ſingulos ei⁹
ramos ſaltem non aridos. Quo ad ſe
cundã ꝑtē ꝑ̃ſentis articuli·ſ·de remiſſiõe
peccatoꝝ·firmiter eſt credendũ ·ꝙ omne
peccatũ ſiue ſit actuale ſiue originale in ec
cleſia poteſt remediari ⁊ mederi. Nam per
baptiſmũ tollitur omne peccatũ in bapti
çato non ficte accedente·ſiue ille baptiça
tus ſit adultus ſiue ꝑuulus. Itē poſt ba
ptiſmum q̊tienſcunq; q̊s lapſus fuerit in
peccatũ·ſiue ſit mortale·ſiue veniale·pote
rit ꝑ verã pęnitētiam reꝑari·ꝫ firmiter cre
dere debet q̃libet·ꝙ in eccleſia catholica ē
remiſſio omniũ peccatoꝝ·et in nulla alia
ſecta·qꝛ extra eccleſiã non eſt ſalus. Et cõ
tra iſtum articulũ faciunt hoĩes deſꝑati·q̊
ꝓpter magnitudinē vel multitudinē pctõ
rum deſperant·qꝺ eſt maximũ peccatum.
Vñ Iſiđ· de ſũ· bo. Deſperatio eſt peioꝛ
omni peccato. Vñ etiã Aug̃·ſuper Iob·
De nemine deſperandum eſt in hac vita.
Solũ enĩ deſperationis crimē eſt·qꝺ me
deri nõ poteſt·ꝫ credere debet q̃ʒtumcũq;
etiam magn⁹ ſit peccatoꝛ·et ſi mille milia
peccata cõmiſiſſet remiſſionē peccatorum·
Et ſꝫm Bern̄·Maioꝛ ē dei miſericordia ⁊
pietas·q̃ʒ quęuis iniquitas. Sicut enim
ſcintilla in medio maris·ita om̄is malicia
hominũ ad miſericordiã dei. Duodeci
mum articulũ poſuit Mathias dicens:
Carnis reſurrectionem· et vitã
eternam. Credere debem⁹ ꝙ oẽs hoĩes
ſimul cõſurgent in die nouiſſimo. Unde
Iob·vj. Veniet hora in qua omnes q̇ in
monumētis ſunt audiēt vocē filij dei·et q̇
audierint viuēt. Vñ Apl̃s·j·ad Cor·xv
Omnes q̇dē reſurgem⁹·ſ·tam boni q̃ʒ ma
li. Vñ credendũ eſt omni chriſtiano·ꝙ q̇li
bet hõ idem in numero·et cũ eodē corpore
cum quo iam viuit reſurget. Vñ Iob·xix
Rurſum circũdaboꝛ pelle mea·et in carne
mea videbo ſaluatorē meũ·quē viſur⁹ ſũ
egoipſe et nõ alius. Hoc dicit ad denotã
dum idēptitatem corꝑis ꝓprij·q̃ʒuis enim
corpus in cinerē vel puluerē redactum ſit
tñ omnia q̃ ſpectãt ad cõplementũ corꝑis
redibũt· Et idem corpus redibit·et eadē
aĩa illius hoĩs ħ idē corpus aſſumet ⁊ ei cõ
iũgetur. Et oĩes reſurgem⁹ in illa ętate ĩ
qua chriſtus fuit·qñ mortem ꝓ nobis ſuſti
nuit·tam ſenes q̃ʒ iuuenes. Et corp⁹ cuiuſ
libet electi erit ĩ reſurrectiõe ĩmortale·ſbti
le·ĩcorruptibile·ĩpaſſibile·et agile. Sʒ cor
pus cuiuſlibet reprobi erit paſſibile·groſſũ
põderoſũ ⁊ obſcurũ. De iſto pleni⁹ hēt̃·ſ
ſer·l.E. Sed q̃ʒtum ad ſecundã ꝑtē iſti
us articuli·vbi dicit·vitã ęternã poſt hãc
ſcʒ vitam·de qua dicit Aug̃·li·ij·de ci·dei
O chare illã vitam amplecti debuiſti·vbi
eſt vita ſine morte·lux ſine tenebris·iuuen
tus ſine ſenectute·pax ſine diſcordia·vo
luntas ſine iniuria·regnũ ſine cõmutatiõe
qꝺ nunq̃ʒ amittit̃. Et in vita ęterna habe
bunt electi fercula ꝑ̃cioſa et dulcia. De ħ
quęre ante ſermone·liij·P.

De ſacramentis·
Sermo cxlviij·

Samaritan⁹ ap
propinquãs alligauit ei⁹ vulne
ra·Luc·x·ca· Unde ſciendũ ꝙ P
ſamaritanus·i·chriſt⁹ vulnerato appropi
quans·curationi eius ſacroꝝ alligamēta
adhibuit·qꝛ ꝯtra originale peccatũ ⁊ actu
ale·ſacroꝝ remedia de⁹ inſtituit. Unde
ſciendũ·ꝙ ſeptē ſunt ſacr̃a q̃ deus inſtitu
it. Et in quolibet ſacr̃o datur ſpẽalis gr̃a
digne recipienti ipſũ ſacr̃m. Et ſꝫm Ray.
q̇nq; dicũtur neceſſitatꝭ·qꝛ ſũt ſub ꝑ̃cepto
et tenet̃ q̇libet ad ea ſuſcipiēda·ꝓ loco ⁊ tē
pore·ſ·baptiſmus·cõfirmatio·pęnitentia·
eucharistia·et extrema vnctio. Reliq̃ duo
ſacr̃a ſunt volũtatis·ſ·ordo·et mr̃imoniũ
Item q̃ritur vtꝝ ſacr̃a debeãt pctõꝛib
dari. Rñdet̃ ſꝫm Ray· Propter occulta Q

peccata nõ p̄nt ſacrā denegari alicui · niſi
p admonitionē ſecretā in ſpeciali vl' publi
cam factā in generali · vt patꝫ de cõſe · diſ ·
ij. Non ꝓhibeat. Exiſtens aūt in peccato
mortali ſiue occulto ſiue manifeſto · morta
liter peccat recipiēdo ſacrā · vt ptꝫ diſ · xl ·
Multi · et · xcv. Illud · xj · q · iij · Audi · Sil'r
et miniſtrās ſacrm̄ in peccato mortali · pec
R cat mortaliter ¶ Queritur vtrūꝫ ſacrā
poſſint iterari. Rn̄det' ꝙ ſunt tria q̄ nõ poſ
ſunt iterari · ſ · baptiſmus · cõfirmatio · et or
do · q꞉ in collatione iſtoꝝ triū imp̄mit' cha
racter aīe · q̄ etiā p mortē nõ p̄ōt ab aīa ſe
parari. Vn̄ ſi q̄s baptiçatus reſuſcitaret' ·
nõ eſſet ſecūdario baptiçādus. Secus eſt
de alijs q̄ttuor ſacr̄is. Vn̄ magiſter Hu
go dicit. Si laçarus poſt reſuſcitationem
voluiſſet reſumpſiſſe vxorē ſuā · oportuiſſet
ꝙ de nouo cõtraxiſſet · Vn̄ p mortem ſol
uitur m̄rimoniū. Sil'r et eucariſtia et pe
nitētia · ⁊ extrema vnctio reiterāt'. Unde
ſciendū ꝙ baptiſmus eſt p̄mū ſacrm̄ et ia
nua et fundamētū omniū ſacroꝝ. q꞉ nulli
cõfertur ante illud in eccleſia aliq̄d alioꝝ
S ſacroꝝ · niſi hō ꝓus ſit baptiçat'. Quare
q̄ritur q̄s ſit baptiſmi effectus? Rn̄detur
ꝙ baptiſmus digne ſumentibꝫ delet oēm
culpā originalē mortalem et venialē · et re
ſtituit p̄mam īnocentiā q̄ ad aīam. Et in
ſup extinguit ignem infernalē et etiā pur
gatorij q̄ꝫtum ad ipſuꝫ baptiſmū. Et etiā
delet omnē ſatiſfationē quā hō in p̄nīa de
beret p peccatis ſuis explere. Hoc patꝫ · q꞉
ſi aliq̄s infidelis iudeus vel paganus mil
le annis vixiſſet · et om̄i die mille pctā mor
talia perpetraſſet · ſi ↄterit' · et fidē ſuſcepit ·
et cum deuotione baptiçatus fuerit · tunc
nulla penitentia ſatiſfactoria ſibi imponē
da eſt · q꞉ baptiſmus tollit omnē ſatiſfacti
onem · et ſi talis īmediate poſt baptiſmum
moreret' · ſtatim ſine omni purgatorio euo
laret ad celū. Ex q̄ patet q̄ꝫta ſit fatuitas
mulieꝝ · q̄ incõſolabiliter dolent de morte
ſuoꝝ pueroꝝ · qui poſt baptiſmū decedūt
anteq̄ꝫ baptiſmalē innocētiam pdiderunt
Et valde fatuū eſt eas dolere de h̄ · ꝙ filij
eaꝝ tranſeūt ad ſocietatē angeloꝝ · a valle
lachrymaꝝ ad gl'iam · de exilio ad patriaꝫ
Vn̄ puero baptiçato anteq̄ꝫ ānos diſcre
tionis attigerit · ſemp eſt celū apertū · ⁊ q̄ꝫ
cito morit' · ſtatim euolat ad celū. Itē ſciē
dum ꝙ q̄ttuor ſunt ſigna q̄ fiunt ante ba
ptiſmuꝫ · ⁊ tria poſt baptiſmū. Et q̄d iſta
ſignificent. Hoc q̄re ſupra ſer · lxxvij · B.
Secūduꝫ ſacrm̄ eſt Confirmatio T
Circa q̄d q̄ritur vtꝝ confirmatio ſit aliq̄
modo ſacrm̄ neceſſitatꝭ. Rn̄det' q̄d ſic · ꝓ
pter ſpūalēꝫ pugnā ad quā hō iuuat' · licet
ſimpl'r nõ ſit ſacrm̄ neceſſitatis · q꞉ ſine ip
ſo hō bn̄ poteſt ſaluari. Sꝫ q̄ ex cõtemptu
dimitteret illud ſacrm̄ dānaretur · q꞉ eius
cõtemptus dānabilis eſt · vt dicit ſanctus
Tho · in · iiij · diſ · vij. Queritur vtꝝ cõ
feratur grā in ſacro ↄfirmationis. Rn̄det'
ſm̄ ſctm̄ Thomā ꝙ grā cõfert' non ſolum
cõmuniter · ſicut in quolibet ſacro cõfertur
grā emūdās a peccato · ſꝫ etiā ſpecialis grā
p quā q̄s deputat' ad effectuꝫ ſanctitatꝭ · et
idoneus fit ad chriſtū cõfitendū · vnde de
grato facit magis gratū. Item q̄rit' q̄bꝫ
debeat conferri. Rn̄det' ſm̄ ſctm̄ Thomā
Om̄ibꝫ chriſtianis tā viris q̄ꝫ mulieribꝫ q̄
bus cõmūis eſt pugna ſpūalis · q꞉ ſm̄ Iob
vij · Milicia eſt vita hoīs ſup terrā. Iteꝫ
ſciendū ꝙ ſex requirunt' ad cõfirmationeꝫ
Duo ex pte ſacri ī ſe · ſ · materia chriſmatis
et forma vboꝝ q̄ talis eſt: Signo te ſigno
crucis · cõfirmo te chriſmate ſalutꝭ · in noīe
patris et filij et ſpūſſancti. Et duo ex pte
miniſtri · ſ · dignitas põtificalis · et debita ī
tentio. Et duo ex pte ſuſcipiētis · ſ · frons ī
quo dꝫ fieri chriſmatio · ⁊ ꝙ cõfirmandus
ſit baptiçatus. Item ſciendūꝫ ꝙ vnctio
chriſmatis tripliciter fit in talibus ſacr̄is q̄
imp̄mūt characterē · In baptiſmo fit ī vti
ce · ad ſignificandū fidei ſuſceptionē ad re
miſſionē pctōꝝ. In ↄfirmatione fit ī fron
te ad deſignandū cõferri audaciā ↄfeſſiōis
nomīs chriſti. In ordine fit in manibꝫ ad
denotandū ptātem ↄſecrandi corpis chri
ſti. ¶ Item ſciendū ꝙ effectus ↄfirmatio V
nis eſt multiplex · Primo grām datam
in baptiſmo cõfirmat · Vn̄ p̄s. Confirma
h̄ de' q̄d operatus es in nobis. Secūdo

ad miliciam ſpūalē ꝑparat. Et qꝛ omnes
chriſtiani dn̄t eſſe ī bello chriſti. ḡ oēs dn̄t
recipe hoc ſacr̄m. vt facilius poſſint ꝯ mū
dum carnē et diabolū pugnare. **Tertio**
ad cōſtantē cōfeſſionē nōis chriſti animat
quē oportet verū deū et veꝛ hominē confi
teri. **Primo** enī oportet vt cōfiteamur
filium ſm diuinā naturā. pr̄i ꝛ ſpū ſancto
coequalē. qđ notat̄ in forma ipſoꝛ vboꝛ.
vbi fit exp̄ſſio trinitatis. **Secūdo** vt cō
fiteamur eum ſm humanā naturā crucis
ſupplicium ptuliſſe. qđ notat̄ in crucis cō
ſignatione q̄ fit in fronte. **Quarto** int⁹
et extra nos ſpūali decore ornat. Intus q̄
dem p conſciētię puritatē. Extra p odorē
bonę famę. Et hͤ duo deſignant̄ in chriſ
mate. qđ cōficitur in oleo ꝓpter p̄mum. et
balſamo ꝓpter ſecundū. **Quinto** ī bo
nis agendis et malis ſuſtinendis roborat.
Datur enī ſpūſſanctus ad roborandum.
Sexto animā et corpus ornat. Animā
q̄dem p impſſionē characteris. Corpus p
clypeū crucis. **Septimo** p illud ſacr̄m
ſunt fideles pleni chriſtiani. plenitudine
dico copię. qui tamē in baptiſmo pleni fa
cti ſūt plenitudine ſufficiētię. **Octauo**
poſt pugnam coronat. qđ notat̄ in vitta q̄
circa caput ligat̄. **Conſiderandū** aūt
eſt đ illo ſacr̄o. qꝛ ſi q̄s illud in mortali pec
cato recipet. peccaret mortaliter. ḡ iuuenes
q̄ debent cōfirmari inducēdi ſunt ad cōfeſ
ſionē. et inſinuandi ſunt eis effectus ſacr̄i
cōfirmationis. vt eo maiorem deuotionē
ad illud ſacramentū digne ſuſcipiendū ac
quirent. **Tertium** ſacr̄m eſt **Penitē
tia** Et ſm Aug. Pęnitentia eſt ꝑterita
mala deplāgere. et plangēda iteꝛ nō com
mittere. De cōtritione cōfeſſione et ſatiſ
factione et pęnitētia vera vel falſa. quęre
ante ſer. xliij. H. et etiā. xliiij. R. vbi dicit̄
Eſt puer hic habens q̄nqꝫ panes hordea
ceos et duos piſces. Et vbi etiā dr̄. ꝙ de
cem genera hominū agūt pęnitentiā. quo
rum ſolum vnum genus agit verā pęnitē
tiam. et alia nouē genera falſam et īfructu
oſam. **Quartum** ſacr̄m eſt **Euchari
ſtia**. in quo idē chriſtus q̄ eſt de ꝟgine na

tus et p nobis paſſus cōtinetur. verus de⁹
et verus hō. Et q̄ꝫ bonū ſit digne cōicare.
et quō in hͦ ſacr̄o eucharīſtię q̄nqꝫ ptes re
cipiuntur. Hoc q̄re totum ante ſer. xlvij.
L. vbi dr̄ ꝙ q̄nqꝫ ſunt q̄ ſumunt̄ in hoc ſa
cramento. **Quintū** ſacr̄m eſt **Extre
ma vnctio**. Materia aūt huius ſacr̄i ē   X
oleū oliuę ab eo cōſecratū. et tale oleum
et hmōi ꝯſecratio ſunt de neceſſitate illi⁹
ſacr̄i. Forma aūt huius ſacr̄i ſm Tho. eſt
orō depcatiua. vt dicendo. Per iſtā vn
ctionē et ſuam pijſſimā miām indulgeat ti
bi deus q̄cquid deliq̄ſti p viſum. tactum.
guſtum. et ſic de alijs. **Queritur** q̄b⁹
cōferēda ſit extrema vnctio. Rn̄detur ſm
Petrū de tharantaſia. Non niſi adultis
infirmis et ī piculo mortꝭ cōſtitutis ex ipſa
infirmitate. Vn̄ nō datur euntib⁹ nec na
uigantib⁹ nec his q̄ mox occidendi ſūt. qꝛ
talib⁹ mors non īminet ex defectu naturę.
ſꝫ ex euentu fortunę. Nec pueris datur. qꝛ
non hn̄t infirmitatē ſpūalem cōtractā ex
peccato mortali actuali. nec diſpoſitiōē đ
uotionis hr̄e poſſunt ad hͦ ſacr̄m nec etiā
datur naturalib⁹ ſtultis. **Queritur** vtꝝ
extrema vnctio debeat dari freneticis. Re
ſpōdet̄ ſm Petrū ſupdictū. Si ī ſana mē
te cōſtituti non petierūt nō debet dari. Si
vero petierūt dari debet. Tamen hͦ eſt ad
uertendū ſm Tho. ꝙ illis furioſis et amē
tibus ꝑcipue dari nō debet. q̄ non pn̄t fa
cere reuerētiā illi ſacramento et nō poſſūt
cognoſcere dignitatē ꝛ ſanctitatē illius ſa
cramenti. Secus eſt ſi hr̄ent lucida interual
la in quib⁹ ſacramēta cognoſcerēt. **Que
ritur** vtrum extrema vnctio poſſit iterari
Rn̄det̄ ſm Thomā in iiij. diſ. xxiij. ꝙ ite
rari poteſt ſine aliqua iniuria ſacramenti.
qꝛ non habet effectum perpetuū. eo ꝙ ſani
tas corporis et mentis q̄ ſunt effectus eius
amitti poſſunt. In eadē quoqꝫ ęgritudine
iterari poteſt. ſi p̄mo modo ſit in periculo
mortis et euadit. et poſtmodū recidiuū pa
tiatur. qꝛ erit quaſi alia infirmitas. Et ſilr̄
ſi ſit ęgritudo diutina. vt hydropiſis. tūc
debet fieri qn̄ videt̄ pducere ad piculum
mortis. et ſi illud mortis periculum euadit

eadem infirmitate durāte·et poſtmodum
ad ſimilem ſtatū reducatur·iterū pōt iūgi·
q: tūc eſt ali⁹ infirmitatis ſtatuſ·q̄uis ea-
dem ſit infirmitas. Notandū q̄ mgr̄i
cōpēdio theologice veritatis dicit. Nō ſepe
quis infirmat ad mortē ſepe poteſt inungi
ſed in vna infirmitate nō debet bis inungi
niſi eadē infirmitas vltra annū ptrahat
ita q̄ in vno anno ꝓpter vnā infirmitatē
nequaq̄ bis inungat. Sz Bonauē· ſup
iiij·ſententiarū redarguit dicens: Abſurdū
eſt q̄ ſacramēta regulent ſm motū aſtrorū
Sed q̄ritur q̄s ſit effectus extreme vncti
onis. Rñdeo·q̄ eſt quadruplex·quorum
duos ponit ſanctus Tho·ſup·iiij·diſ·xxiij·
et alios duos magiſter in cōpendio theo-
logice veritatis. Primus effectus et pn-
cipalis ſm ſcm̄ Tho·eſt ſanatio quedam
ſpūalis·q̄ datur ꝯtra quandā debilitatē
vel ineptitudinem·q̄ in nobis relinq̄tur ex
peccato actuali vel originali·cōtra quam
debilitatē hō roborat p h̄ ſacramentū. Et
q: h̄ robur gratia facit·q̄ ſecum non cōpa
titur pctm̄·ideo ex cōſequēti ſi inuenit pec
catum veniale vel mortale·q̄ ad culpā tol
lit ipſum·dūmodo non opponat obex ex
pte recipiētis. Secundarius aūt effe
ctus eſt ſanitas corpalis·hāc tamē non in-
ducit niſi ſm q̄ expedit ad finē pncipalē·ſ.
ſpūalem ſanationē·et tunc ſemper eā indu
cit dūmodo non ſit impedimentū ex parte
recipiētis. Et licet in ipſo mul̄e fiant inun
ctiōes·vltima tn̄ eſt formalis reſpectu om
nium p̄cedentiū et agit in v̄tute earū. Et
ideo in vltima vnctione gr̄a infunditur q̄
effectū ſacri p̄bet·h̄ beatus Tho. Terti⁹
effectus ſm mgr̄m in cōpen·theo·veri·ē q̄
h̄ ſacramentū valet ad excitandū deuotio
nem. Quartus effectus eſt q̄ valet ad
velociorē tranſitū ad celū. Sextum eſt
ſacrm̄ Ordinis·quō aūt ſacerdotes ſūt
ſiles angelis·et aliq̄ modo ſiles beate Ma
rie·et quō g̃uiter peccāt qui eis detrahunt
Iſtam materiā q̄re ſupra·vbi dī de nouē
choris angelorū·q̄bus aſſimilātur nouem
dignitates ſacerdotū·ſer·cxj·L·M·X·Y
Septimū eſt ſacrm̄ Matrimonij
Quō autē deus multipliciter honorauit
mr̄imoniū·et quō debent viuere q̄ ſunt in
mr̄imonio cōſtituti. Hoc q̄re ſup in ſer·
vbi dī. Nuptie facte ſūt in chana galilee·
ſer·ſcz·xxv·B·vbi inuenies q̄ legitime pſ-
ſone debēt hr̄e dilectionē ad inuicē. Eph.
v. Viri diligite vxores vr̄as. Et ſic finiūt
ſermones cōmunes ad vulgum omni tp̄e
p̄dicabiles.

Sequuntur ſermones cōmu- nes de ſanctis· Et primo de apo ſtolis. De Apoſtolis.

Sermo cxlix· que ſint ſigna ele- ctionis ſiue predeſtinationis·

EGo vos ele
gi de mūdo Joh·xv· Ex q̄
chriſtus dixit in euangelio
Math·xx· Multi ſunt vo
cati pauci vero electi·ꝛ nul
lus ſcit an ſit elect⁹·ſm illud Eccs·ix· Ne-
ſcit hō an odio vel amore dei dign⁹ ſit·ne
ſcit quidē ſcientia certitudinis·ſ; cōiectu-
ratiue pōt bn̄ ſcire. Nam ſunt nouē ſi-
gna p̄deſtinationis·p q̄ cognoſcit q̄s an
ſaluari debeat an dānari· Et q̄to plura
de his nouē ſignis in ſe inuenerit·tāto ma
iorem ſpem in ſe hr̄e debet ad deū·etiā ſi
iā peccator ſit·q̄ de⁹ ordinabit q̄ erit de
ſaluādis· Primum ſignū p̄deſtinatio
nis eſt Aduerſitas in hoc mundo·ſcilicet
pati patienter infirmitatē corpis·ꝛ paup-
tatem rerū. Heb·xij. Flagellat aūt omnem
filiū quē recipit. Apoc·iij. Ego quos amo
arguo·ſ; qn̄ accidūt alicui infortunia ī re-
bus·vt q: captiuat vel ſpoliatur vel fures
furātur ſibi·vel etiā cum deus pmittit in-
fortunia ſup ipſum·vt equi vel vacce eiuſ
moriant·vel tēpeſtas deuaſtet ſibi ſegetes
vel ignis cōburat ſibi domū·et ſic de alijs.
h̄ eſt bonū ſignū ſi hō patienter ferat illa i-
fortunia·q: forte deū antea offendit cū re-
bus tpal̄ibꝰ·ſ·p ſupbiam·vel p gulā·vel
q: deo ingr̄tus fuit q̄ ſibi iſta tpalia tribuit
Ergo dñs pūat cū iſtis bonis q̄ cōceſſis